

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2007

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός είναι ένα πλατύ κεφάλαιο το οποίο για κάθε χώρα επιφέρει ένα σίγουρο και καθαρό εισόδημα.

Μέσα από αυτή την περιδιάβαση θα ενδιατρίψουμε όλους τους τομείς και όλους τους φορείς που έχουν σχέση με το σημαντικό αυτό κεφάλαιο που λέγεται τουρισμός.

Γι αυτό το λόγο θα χωρίσουμε την εργασία μας σε τρία μεγάλα κεφάλαια. Το κεφάλαιο της γενικής επισκόπησης του τουριστικού φαινομένου, το κεφάλαιο του εναλλακτικού τουρισμού και το κεφάλαιο του Αγροτουρισμού που είναι και το κύριο θέμα μας. Βεβαίως το κάθε κεφάλαιο υποδιαιρείται σε επιμέρους ενότητες όπως φαίνεται αναλυτικά στα περιεχόμενα.

Αρχίζουμε με αναφορά στην ιστορία του τουριστικού φαινομένου συνδέοντας το με τη διεθνή εξέλιξη του καθώς και τους τρόπους ανάπτυξης του διεθνώς.

Στη συνέχεια εισερχόμεθα στο κυρίως θέμα μας που είναι ο ελληνικός τουρισμός, κάνοντας μια γενική επισκόπηση του φαινομένου.

Κάνουμε μια μικρή αναφορά στην αρχική εξέλιξη του και ακολούθως δίνουμε ορισμένα προγράμματα που θα βοηθήσουν στην ποιοτική εξέλιξη του.

Εν συνεχεία μπαίνουμε στο κεφάλαιο ο εναλλακτικός τουρισμός, τα χαρακτηριστικά αυτού καθώς και τους στόχους του. Συνεχίζουμε με τις διάφορες μορφές του εναλλακτικού τουρισμού τις οποίες βέβαια δεν θα αναφέρω γιατί θα τις αναπτύξω αναλυτικότερα στη πορεία της μελέτης μας.

Ακολούθως μπαίνουμε στο –ας το πούμε κυρίως θέμα μας και το οποίο μάλιστα έχει χρέος το επίσημο κράτος να ενισχύσει ποικιλοτρόπως –τον Αγροτουρισμό. Ένα κεφάλαιο που αν θέλουμε να επιβιώσει το εκτός πόλεων κράτος, πρέπει να στηρίξουμε παντοιοτρόπως.

Αφού το αναλύσουμε εισερχόμεθα στις μορφές του, τους στόχους του με μια αναφορά στο παραδοσιακό κατάλυμα.

Μετά από αυτά θα αναλύσουμε τον αγροτουρισμό ως παράγοντα αγροτικής ανάπτυξης, θα δώσουμε τα είδη των αγροτουριστικών καταλυμάτων καθώς και τα πλεονεκτήματα του αγροτουρισμού καθώς επίσης και την προώθηση τοπικών προϊόντων.

Αφού δούμε όλα αυτά θα πρέπει να δούμε με τι τρόπους αναπτύσσεται ο αγροτουρισμός δίνοντας περισσότερο βήμα στους γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς και τους οποίους θα αναπτύξουμε.

Ακολούθως θα δούμε τα προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης των μειονεκτικών περιοχών, με προέκταση στον αγροτουρισμό της Κρήτης καθώς επίσης θα δούμε ποιοι είναι οι καθοριστικοί παράγοντες επιλογής των αγροτουριστικών στόχων που κύριο στίγμα αποτελούν οι υποδομές καθώς και οι ιδιαιτερότητες του, όπως το πιλοτικό πρόγραμμα ανάπτυξης αλιευτικού τουρισμού και τα φυσιολογικά βιολογικά προϊόντα.

Ακολούθως θα αναλύσουμε την τουριστική πολιτική του αγροτουρισμού καθώς τις κοινωνικές επιπτώσεις από τον αγροτουρισμό, τα διάφορα προβλήματα του, την προστασία του περιβάλλοντος, τις κυβερνητικές αποφάσεις για τον αγροτουρισμό και διάφορα προγράμματα ανάπτυξης του.

Εν κατακλείδι θα κάνουμε αναφορά σε διάφορα πληροφοριακά παραρτήματα και στατιστικά στοιχεία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<u>ΣΕΛΙΔΑ</u>
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
1.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	4
1.2 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	6
1.3 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΔΙΕΘΝΩΣ	6
1.4 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΔΙΕΘΝΩΣ	7
1.5 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	8
1.6 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ	13
1.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	14
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
2.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	17
2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	17
2.3 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	18
2.4 ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	19
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
3.1 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	50
3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	52
3.3 ΣΤΟΧΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	54
3.4 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ	55
3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	59
3.6 ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	61
3.7 ΟΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	62
3.8 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	65
3.9 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	66
3.10 ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ	67
3.11 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ , Η ΑΛΛΗ ΛΥΣΗ	71
3.12 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	74
3.13 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ	76
3.14 ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	80
3.15 ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	83
3.16 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	84

3.17 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	86
3.18 ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ	89
3.19 ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	90
3.20 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	92
3.21 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ	95
3.22 ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	98
3.23 Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	101
3.24 ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ	105
3.25 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	107
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	109
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	110
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	119
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τουρισμός είναι η κίνηση ταξιδιωτών από τόπο σε τόπο για επίσκεψη αρχαιολογικών, ιστορικών, θρησκευτικών, καλλιτεχνικών, ψυχαγωγικών, αθλητικών και άλλων κέντρων. Η μετακίνηση ταξιδιωτών μέσα στην ίδια την χώρα τους λέγεται εσωτερικός τουρισμός, ενώ η μετακίνηση από χώρα σε χώρα εξωτερικός τουρισμός.

Ο τουρισμός δεν είναι μόνο φαινόμενο των σημερινών εξελιγμένων οικονομικά κοινωνιών, αλλά εμφανίστηκε με διαφορετική βέβαια μορφή από τα αρχαία χρόνια ακόμη. Σαν τουριστικά κέντρα της αρχαιότητας μπορούν να χαρακτηριστούν η Ολυμπία, η Επίδαυρος, η Δωδώνη, κ.α, όπου η υποδοχή των ξένων ήταν οργανωμένη τόσο από την πολιτεία (νομοθετικά μέτρα), όσο και από τους ιδιώτες.

Με την σημερινή του μορφή ο τουρισμός άρχισε να εμφανίζεται κυρίως μετά την περίοδο του Α παγκοσμίου πολέμου. Την εποχή εκείνη ακόμη οι τουρίστες ήταν άτομα υψηλής κυρίως εισοδηματικής στάθμης. Η πιο γρήγορη ανοδική πορεία του τουρισμού άρχισε να σημειώνεται μετά το τέλος του Β παγκοσμίου πολέμου. Από τότε ο τουρισμός δεν περιορίζεται μόνο στα λίγα άτομα των πλουσιότερων κοινωνικών ομάδων, αλλά και στα οικονομικώς ασθενέστερα.

Μια από τις πιο σημαντικές τουρισμού στην Ελλάδα είναι και ο Αγροτουρισμός. Αγροτουρισμός είναι εκείνη η τουριστική δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό, από τους απασχολούμενους κυρίως στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της παραγωγής και ειδικότερα σε οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές τουριστικές μονάδες παροχής αγαθών και υπηρεσιών, Ακόμα, ο αγροτουρισμός στηρίζεται στη αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρώπινων τοπικών πόρων, ικανοποιεί εξειδικευμένες προσωπικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου και αποβλέπει στη συγκράτηση ή και επιστροφή του τοπικού πληθυσμού, στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της τοπικής οικονομίας και στην άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου.

Ο αγροτουρισμός κατ' ουσία αποτελεί είδος εναλλακτικού τουρισμού, περιέχει τον κάθε μορφής ήπιο τουρισμό που πραγματοποιείται στον αγροτικό χώρο ή γενικότερα στην ύπαιθρο και διακρίνεται σε: θερινό και χειμερινό τουρισμό, ορεινό, θαλάσσιο, ιαματικό. Πολιτιστικό, μορφωτικό, φυσιολατρικό, αθλητικό, περιηγητικό κ.λ.π. , ανάλογα με το είδος του "τουριστικού προϊόντος" που παρέχει- προσφέρει ο κάθε τόπος προορισμού. Βέβαια , καθοριστικό ρόλο παίζουν και οι ακόλουθες μεταβλητές :υποδομές, δραστηριότητες, φυσικές ομορφιές και περιβάλλον, πολιτιστικές εκδηλώσεις, ιστορική ή αρχιτεκτονική κληρονομιά κ.τ.λ , για την επιλογή ενός τόπου επίσκεψης από τους τουρίστες.(ΚΟΝΤΕΟΣ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ εγκυκλοπαίδεια ΚΟΣΜΟΣ τόμος 28^{ος},Θεσσαλονίκη 1981, , σελ 7-16)

ΑΠΟ ΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός αποτελείται από τα εξής συστατικά :

1. Φυσικοί πόροι, (χλωρίδα και πανίδα, φυσικές ομορφιές, λίμνες κ.τ.λ)

2. Υποδομή (ηλεκτρισμός, συγκοινωνίες, πάρκα, αεροδρόμια, μαρίνες, λιμάνια, φωτισμός κ.τ.λ)
3. Συγκοινωνιακός εξοπλισμός (πλοία, αεροσκάφη, τρένα, λεωφορεία, ταξί, αυτοκίνητα)
4. Υπερδομή (ξενοδοχεία, εστιατόρια, καταστήματα, μουσεία κ.τ.λ)
5. Φιλοξενία και μορφωτικός-πνευματικός πολιτισμός (πολιτιστική κληρονομιά, ιστορικά μνημεία, αρχιτεκτονική, θέατρο, λογοτεχνία, χορός κ.τ.λ.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

-Από πλευράς αριθμού περιηγητών, ο τουρισμός διακρίνεται σε :

1. μεμονωμένο και
2. ομαδικό

- Από απόψεως φυσικών ορίων μιας χώρας ο τουρισμός διακρίνεται σε :

1. εξωτερικό και
2. εσωτερικό

-Από πλευράς οικονομικών δυνατοτήτων των περιηγητών, ο τουρισμός διακρίνεται σε :

1. λαϊκό και
2. κοσμοπολίτικο (*Βασιλείου Ρούλα, Αρχές τουρισμού, Αθήνα 1993, σελ 12-20*)

1.2 **Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ**

Την τελευταία περίοδο της ρωμαϊκής δημοκρατικής εποχής ο τουρισμός ήταν αρκετά διαδεδομένος, αν και περιοριζόταν στις ευπορότερες τάξεις, ήταν εξάλλου πολύ γνωστά διάφορα κέντρα παραθερισμού, όπως το Σίρμιο, Βαία, Ποτσουόλι και το Κάπρι. Η καταστροφή του οδικού δικτύου και η ανασφάλεια των ταξιδιών, μετά την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ήταν για πολλούς αιώνες σχεδόν αξεπέραστα εμπόδια για την επανεμφάνιση του φαινομένου. Παρ' όλα αυτά, ο τουρισμός επέζησε με μερικές εκδηλώσεις, όπως τα προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους και σε ονομαστούς ναούς. Από την Αναγέννηση και μετά, νέες ομάδες τουριστών άρχισαν να διατρέχουν τους δρόμους της Ευρώπης για την ανακάλυψη αρχαιολογικών λειψάνων, μνημείων και έργων τέχνης. Αργότερα στη διάρκεια του 18^{ου} αι., η αύξηση του εισοδήματος σε μερικές χώρες, όπως η μεγάλη Βρετανία, η σχετική ασφάλεια στα ταξίδια, η βελτίωση των οδικών δικτύων και η εμφάνιση άνετων και ταχύτερων μεταφορικών μέσων δημιούργησαν τον σύγχρονο τουρισμό που απλώθηκε προοδευτικά (19^{ος}-20^{ος} αι.), στα διάφορα κοινωνικά στρώματα και τελικά έγινε, ιδιαίτερα μετά το τέλος του Α Παγκοσμίου πολέμου, μαζικό φαινόμενο.

Το τουριστικό φαινόμενο αφορά κυρίως τις γεωγραφικές περιοχές όπου εκδηλώνεται ο τουρισμός και ορισμένες κατευθύνσεις που συνδέουν τις περιοχές αυτές. Οι ζώνες ενεργού τουρισμού είναι κυρίως οι πυκνοκατοικημένες και εκβιομηχανισμένες, στις οποίες οι κάτοικοι έχουν μεγαλύτερα εισοδήματα, ανεπτυγμένα πνευματικά ενδιαφέροντα και εντονότερο το αίσθημα της φυγής. Εκεί το τουριστικό φαινόμενο βρίσκει την ψυχολογική καταγωγή του και το κίνητρο για την άσκηση του. Η γεωγραφική θέση των ζωνών αυτών σε σχέση με τις κυρίως τουριστικές περιοχές έχει συχνά αποφασιστική σημασία για την μικρότερη ή μεγαλύτερη ανάπτυξη των τελευταίων, καθώς η απόσταση, με τα σχετικά έξοδα και τις σχετικές δυσκολίες, προσδιορίζει το σύνολο της εισροής τουριστών από τις χώρες παραγωγής του εισοδήματος στις χώρες κατανάλωσης.

1.3 **ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΔΙΕΘΝΩΣ**

Η διαφήμιση των τουριστικών προορισμών έχει μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη του τουρισμού. Οι τουριστικοί οδηγοί διευκολύνουν τους επίδοξους ταξιδιώτες να ανακαλύψουν εκ των προτέρων τον τόπο προορισμού τους και να προγραμματίσουν καλύτερα τις μετακινήσεις τους. Το πρώτο δημοσίευμα του είδους έγινε το 1829 με πρωτοβουλία του Άγγλου εκδότη Τζον Μάρεϊ, ο οποίος εγκαινίασε μια επιτυχημένη σειρά, με τον τίτλο Εγχειρίδια για ταξιδιώτες. Δέκα χρόνια αργότερα εκδόθηκε ο πρώτος οδηγός Baedeker, ο οποίος απέκτησε τέτοια φήμη, που το όνομα του κατέληξε να γίνει συνώνυμο του τουριστικού οδηγού. Σήμερα οι οδηγοί που κυκλοφορούν σε όλο τον κόσμο είναι πολυάριθμοι, όπως άλλωστε και οι τουριστικοί χάρτες. Η τουριστική κίνηση, ήδη από τα τέλη του 20^{ου} αι., άρχισε να ενισχύεται και

να οργανώνεται με πρωτοβουλία ιδιωτικών οργανώσεων που δημιουργήθηκαν σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου. Η πρώτη σχετική οργάνωση ήταν το Cyclist's Touring Club που ιδρύθηκε το 1878 στο Λονδίνο. Οι ιδιωτικές αυτές οργανώσεις που δημιουργήθηκαν σε διάφορες πόλεις του κόσμου συνδέθηκαν στη συνέχεια με τη Διεθνή Συνεργασία Τουρισμού. Τις οργανώσεις αυτές που είχαν εθνική σημασία, ακολούθησε η δημιουργία τοπικών οργανώσεων, με σκοπό την προσέλκυση τουριστών σε ορισμένες ζώνες, και η δημιουργία τουριστικών γραφείων. Όταν μάλιστα, άρχισε να φαίνεται καθαρά η μεγάλη οικονομική σημασία του φαινομένου, τα κράτη δημιούργησαν τις διοικητικές υποδομές που απαιτούσε η συντήρηση και η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας. (ΚΟΝΤΕΟΣ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ εγκυκλοπαίδεια ΚΟΣΜΟΣ τόμος 28^{ος}, Θεσσαλονίκη 1981,σελ 25-67)

1.4 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΔΙΕΘΝΩΣ

Οι λόγοι που συντέλεσαν στη ανάπτυξη του τουρισμού σ' ολόκληρο τον κόσμο είναι :

A) Η ανάπτυξη των συγκοινωνιακών μέσων. Σοβαρό παράγοντα ανάπτυξης του τουρισμού αποτέλεσαν οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στον τομέα των συγκοινωνιών μετά το Β παγκόσμιο πόλεμο. Με την ανάπτυξη των συγκοινωνιών η διακίνηση των τουριστών σήμερα γίνεται όχι μόνο άνετη, γρήγορη και οικονομική αλλά και απλούστερη. Η καλύτερευση των οδικών δικτύων, καθώς και η διάδοση του ιδιωτικού αυτοκινήτου συντέλεσαν σημαντικά στην ποσοτική αύξηση του τουρισμού.

B) Η βελτίωση των εισοδημάτων των εργαζομένων

Γ) Η διάδοση της παιδείας στις διάφορες χώρες. Η άνοδος του πολιτιστικού επιπέδου των λαών ή τουλάχιστον του μορφωτικού τους επιπέδου , δημιούργησε πρόσθετα κίνητρα για τον τουρισμό.

Δ) Το δυσάρεστο περιβάλλον των βιομηχανικών πόλεων, που δημιουργεί την τάση φυγής των κατοίκων τους, για να αναπαυτούν σ' ένα λιγότερο θορυβώδες και πιο ευχάριστο περιβάλλον.

Ε) Η καθιέρωση των κοινωνικών παροχών. Η τεχνολογική, οικονομική και κοινωνικοπολιτική πρόοδος, που οδήγησε σε μια σειρά κοινωνικών μέτρων, όπως οι κοινωνικές ασφαλίσεις, οι συντάξεις και η ετήσια άδεια με πλήρεις αποδοχές. Η άδεια δίνει την ευκαιρία για τουρισμό στους εργαζόμενους, οι οποίοι από την άλλη πλευρά, χάρη στην κοινωνική πρόνοια, έχουν σε ένα βαθμό απαλλαχτεί από την ανάγκη της αποταμίευσης, για την περίπτωση σοβαρών μελλοντικών αναγκών. Ευνοϊκή επίδραση στην ανάπτυξη, κυρίως του εσωτερικού τουρισμού, είχε και η μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας, με αντίστοιχη αύξηση του ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων.

Ζ) Η εμπορική διοργάνωση του τουρισμού. Η βελτίωση των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων , ο πολλαπλασιασμός των γραφείων ταξιδιών και η πληρέστερη ενημέρωση από τον τύπο και το ραδιόφωνο, σχετικά με τις τουριστικές δυνατότητες διάφορων περιοχών. (ΚΟΝΤΕΟΣ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ εγκυκλοπαίδεια κόσμος, τόμος 28^{ος} , Θεσσαλονίκη 1981,σελ 75-123)

1.5 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με μακρά τουριστική παράδοση και σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Τα μνημεία , η πολιτιστική κληρονομιά , το κλίμα, οι ακτές και τα νησιά καθιστούν την Ελλάδα ελκυστικό τόπο διακοπών. Ωστόσο , στην ανάπτυξη του τουρισμού συνετέλεσαν και ορισμένα γεγονότα, όπως η ίδρυση(1950) του Ελληνικού τουρισμού (ΕΟΤ), η κατασκευή από τον ΕΟΤ των ξενοδοχείων Ξενία σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας (1950-60), αλλά και οι ιδιωτικές επενδύσεις, που ενισχύθηκαν σημαντικά από το κράτος .

Πριν από τον πόλεμο το μεγαλύτερο μέρος των ξένων επισκεπτών ερχόταν στη χώρα μας με το θαλάσσιο συγκοινωνιακό μέσο και ιδιαίτερα τα κρουαζιερόπλοια, που είχαν την προτίμηση των εύπορων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ουσιαστικά ήταν τα μόνα που είχαν την οικονομική δυνατότητα να επισκέπτονται ξένες χώρες. Οι συνθήκες άλλαξαν ριζικά μετά τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και ήδη το 1962 περισσότεροι τουρίστες έφταναν στην Ελλάδα με αεροπλάνο παρά με πλοίο. Η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού οφείλεται όχι μόνο στην μεγάλη τεχνολογική εξέλιξη του αεροπορικού μέσου, που προσφέρει άνεση, ταχύτητα, και ασφάλεια , στην οργάνωση ομαδικών εκδρομών, με πλήρη επιβατική κάλυψη της μεταφορικής δυνατότητας των αεροσκαφών και επομένως μείωση του κόστους των ναύλων, και στην προκαταβολική ενοικίαση από τους διοργανωτές των ταξιδιών ολόκληρων ξενοδοχείων για όλη την τουριστική περίοδο, με αποτέλεσμα τη δυνατότητα προσφοράς φτηνότερης διαμονής στους πελάτες τους, αλλά και στη βαθιά αλλαγή της

κοινωνικής σύνθεσης του τουριστικού ρεύματος , χάρη στην δυνατότητα πραγματοποίησης μακρινών ταξιδιών αναψυχής και από τις οικονομικά κατώτερες τάξεις των βιομηχανικών χωρών της Ευρώπης, της Βόρειας Αμερικής και της Ιαπωνίας. Η απολαβή από τους εργαζόμενους των χωρών αυτών πληρωμένων διακοπών υπήρξε σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης του διεθνούς τουρισμού, ενώ παράλληλα η περιορισμένη διάρκεια της άδειας δεν επιτρέπει την απώλεια πολλών ημερών στη διάρκεια του ταξιδιού και ευνοεί για την μετακίνηση το αεροπορικό μέσο. Συνέπεια της εξέλιξης αυτής είναι να έρχονται αεροπορικώς σήμερα πάνω από τα τρία πέμπτα του συνόλου των ξένων επισκεπτών της χώρας μας. Εξαιτίας της μεγάλης διάδοσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου στην Ευρώπη και της βελτίωσης του οδικού δικτύου, οι αφίξεις με το μέσο αυτό έφτασαν στη δεύτερη θέση εκείνες των θαλάσσιων μεταφορών, ενώ οι ξένοι ταξιδιώτες που φτάνουν με το σιδηρόδρομο έμειναν αριθμητικά στάσιμοι- σε χαμηλά επίπεδα-κατά τη δεκαετία 1962-1972 και μετά από το διπλασιασμό τους , κατά τα επόμενα τέσσερα χρόνια, σταθεροποιήθηκαν γύρω στους 140.000 μόνο το χρόνο.

Χάρη στο κλίμα , τα ιστορικά μνημεία, τις ακτές και τα νησιά, την ποικιλία του τοπίου και της βλάστησης, καθώς και την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα της χώρας μας, όπου η παράδοση της φιλοξενίας δεν έσβησε ακόμη, υπάρχουν ακόμη μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης του τουρισμού, καθώς και ευνοϊκότερης κατανομής των επισκεπτών στη διάρκεια του χρόνου, με την αξιοποίηση των μεγάλων δυνατοτήτων του χειμερινού τουρισμού, χάρη στην ωραιότητα των ελληνικών βουνών και τις πλούσιες χιονοπτώσεις τους. Μέχρι σήμερα το μεγάλο πλήθος των ξένων επισκεπτών έρχεται κατά την θερμή περίοδο του έτους (Απρίλιος-Σεπτέμβριος) και ιδιαίτερα κατά το δίμηνο (Απρίλιος-Σεπτέμβριος) και ιδιαίτερα κατά το δίμηνο Ιουλίου- Αυγούστου. Κατά το πεντάμηνο Νοεμβρίου-Μαρτίου ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο του μόνου Αυγούστου και τρεις φορές μικρότερος από ότι κατά τους πέντε μήνες Απρίλιο-Ιούνιο και Σεπτέμβριο-Οκτώβριο (χωρίς δηλαδή τους δυο μήνες της αιχμής).

Ο τουρισμός σήμερα είναι βιομηχανία, παραγωγή ενός προϊόντος κατανάλωσης της μάζας, που προσπαθεί να ικανοποιήσει την ανάγκη του εργαζομένου για διασκέδαση στον ελεύθερο χρόνο του. Η τουριστική βιομηχανία έχει επέμβει πάνω στο έδαφος που το μετασχημάτισε σε εμπόρευμα και προκάλεσε φαινόμενα με χαρακτήρα οικονομικοκοινωνικό. Τα οικονομικά φαινόμενα φαίνονται στην αύξηση της τιμής της γης. Εκεί που εμφανίζονται τουριστικά ενδιαφέροντα. Έτσι γίνεται το καλό εμπόρευμα γιατί προσφέρει μεγαλύτερο εισόδημα όταν χρησιμοποιείται για τουριστικές εγκαταστάσεις, παράδειγμα η παραλία από το Φάληρο μέχρι το Σούνιο.

Οι επιδράσεις κοινωνικού χαρακτήρα φαίνονται στην αλλαγή της απασχόλησης των κατοίκων διαφόρων περιοχών, από την απασχόληση στην γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία πέρασαν στην απασχόληση με τον τουρισμό. Οι αιτίες που συμβάλουν στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου έχουν χαρακτήρα υποκειμενικό, όπως η ανάγκη του ανθρώπου για αλλαγή περιβάλλοντος, η επιθυμία του να γνωρίσει διαφορετικούς τρόπους ζωής, καινούριους ανθρώπους, την ιστορία και τις συνήθειες άλλων λαών, ενώ οι αντικειμενικές αιτίες είναι η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, η καλύτερευση των συγκοινωνιών, η καλύτερευση των αποδοχών και το δικαίωμα ελεύθερου χρόνου

των εργαζομένων, η απλοποίηση των τυπικών διαδικασιών για τους τουρίστες, διάφορες διευκολύνσεις στις πληρωμές, η αύξηση του πληθυσμού, η αύξηση του μέσου όρου ζωής και η αλλαγή νοοτροπίας.

Η πρώτη χώρα στη Μεσόγειο, που δέχτηκε το τουριστικό φαινόμενο είναι η Ιταλία αργότερα εμφανίστηκαν η Ισπανία, η Γιουγκοσλαβία, η Ελλάδα και αργότερα ακόμα η Τυνησία και το Μαρόκο. Η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα από το 1950, όμως δεν είναι μια καινούρια χώρα για τον τουρισμό, γιατί εκτός από τον ήλιο και την θάλασσα προσφέρει τον πολιτισμό και την ιστορία της. Η Ρόδος και η Κέρκυρα εξοπλισμένες από την Ιταλική κατοχή δέχτηκαν τα πρώτα ρεύματα και ακολούθησαν άλλες περιοχές της χώρας ιστορικού ενδιαφέροντος. Η Ελλάδα προσφέρει πλούσιο παραλιακό τουρισμό και είναι σημαντικό το ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν ζώνες που δεν τις έχει αγγίξει ο τουρισμός της μάζας, όπως η Δ. Πελοπόννησος η Νότια Κρήτη και τα νησιά κοντά στην Τουρκία. Ιστορική εξέλιξη της τουριστικής δραστηριότητας. Από τον εσωτερικό τουρισμό σε όλη τη χώρα του 1900 όμως οι δύο πόλεμοι εξαφάνισαν αυτές τις διοργανώσεις. Το 1950 η Ελλάδα τελείως εξαντλημένη από τους πολέμους βρίσκεται χωρίς πρόγραμμα, η βιομηχανοποίηση απαιτεί χρόνο και έτσι ο τουρισμός δίνει γρήγορες λύσεις στο οικονομικό πρόβλημα της χώρας που διαθέτει τις κατάλληλες προϋποθέσεις όπως το καλό κλίμα, τις φυσικές καλλονές, την τέχνη και την ιστορία.

Από το 1950 με την βοήθεια του κράτους αρχίζει η τουριστική ανάπτυξη, κατασκευάζονται δρόμοι καλυτερεύουν οι επικοινωνίες και αρχίζουν οι δανειοδοτήσεις για την κατασκευή ξενοδοχείων, BANGALOUS, MOTELS, CAMPINGS και ιδρύονται σχολές τουριστικών επαγγελματιών, διοργανώνονται κρουαζιέρες στα νησιά, φεστιβάλ και αρχίζει η παραγωγή έργων Λαϊκής Τέχνης. Από το 1953 αρχίζει μια συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα που σταθεροποιείται από το 1965 και μετά. Το 1963 αναπτύσσεται και ο εσωτερικός τουρισμός που βοηθά την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο εξωτερικός τουρισμός εξαρτάται από την νοοτροπία και τις συνθήκες των τουριστών, αν κάθε περιοχή προσπαθεί να προσαρμοσθεί στην ζήτηση, για να προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες στους τουρίστες που δέχεται. Η ανάπτυξη του παραλιακού τουρισμού παίρνει μεγάλες διαστάσεις και αρχίζει η χώρα να αξιοποιεί με κατάλληλες εγκαταστάσεις τις παραλίες της τις οποίες εκμεταλλεύονται. Τύποι των τουριστικών επιχειρήσεων και λειτουργίες των. Η λειτουργία της τουριστικής βιομηχανίας σε δύο στοιχεία στις μεγάλες επιχειρήσεις και τους TOURS OPERATORS. Υπάρχουν 4 τύποι επιχειρήσεων:

- α. οι πολυεθνικές
- β. οι μεγάλες εθνικές τουριστικές επιχειρήσεις
- γ. οι μικρές επιχειρήσεις και
- δ. μικρές οικογενειακού επιπέδου επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τα Ελληνικά πρακτορεία ταξιδιών και δεν είναι τίποτε άλλο από αντιπρόσωποι των μεγάλων διεθνών πρακτορείων και χαρακτηρίζονται από την

διαίρεση σε πολλά μικρά πρακτορεία που αντιμετωπίζουν μεγάλο συναγωνισμό και έλλειψη συνεργασίας. Οι TOYRS OPERATORS επιχειρήσεις με συγκεντρωμένα κεφάλαια, παρουσιάζονται στην Ευρώπη το 1960 και δημιουργούν μονοπώλια που ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος του τουριστικού εμπορίου. Η κρατική πολιτική στις εγκαταστάσεις και στα δάνεια. Το κράτος ελέγχει άμεσα τις κρατικές και δημόσιες επενδύσεις, έμμεσα δε τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Η πολιτική στον τουριστικό τομέα έχει εξακολουθήσει την αρχή της συγκέντρωσης της προσφοράς των τουριστικών υπηρεσιών. Οι δημόσιες κρατικές επενδύσεις προορίζονται για την κατασκευή τουριστικών εγκαταστάσεων, συνήθως στα ήδη αναπτυγμένα τουριστικά κέντρα. Από το 1960 γίνεται μια προσπάθεια προγραμματισμού για την εξάπλωση του τουρισμού σε όλη την χώρα με βασικό στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη.

Το εργατικό δυναμικό.

Το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού που απασχολείται με τον τουρισμό απορροφάται από το ξενοδοχεία. Το τουριστικό φαινόμενο είναι εποχιακό, δεν προσφέρει σιγουριά στον εργαζόμενο και λύνει μόνον ένα μικρό ποσοστό του προβλήματος της ανεργίας και της μετανάστευσης. Οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, στους μόνιμους και σε εκείνους που εργάζονται κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Τα τουριστικά επαγγέλματα δεν είναι κατοχυρωμένα και οι επιχειρηματίες προτιμούν το ανειδίκευτο προσωπικό για λόγους καθαρά οικονομικούς ενώ παράλληλα προσπαθούν να το περιορίσουν σε αριθμό όσο το δυνατόν περισσότερο.

Διάρθρωση των τουριστικών πόλεων και παραλιακά μοντέλα.

Στο μεγάλα αστικά κέντρα, με την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, παρατηρήθηκε η αύξηση μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων Α' κατηγορίας που κτίστηκαν χωρίς σχεδόν κανένα αρχιτεκτονικό ή πολεοδομικό περιορισμό, προκάλεσαν δε γρήγορη ανάπτυξη της γύρω περιοχής τους και αύξηση τιμών των οικοπέδων. Άλλο φαινόμενο που παρουσιάστηκε είναι τα τουριστικά χωριά. Ακόμα σε περιοχές με μικρή τουριστική κίνηση οι επιχειρήσεις οικογενειακού επιπέδου εξαπλώνονται ταχύτατα τόσο οριζόντια όσο και κάθετα.

Σχετικά με την προέλευση των ξένων τουριστών παρατηρείται ότι η μεγάλη πλειονότητα προέρχεται από τις χώρες της Ευρώπης και κυρίως τη Δυτική Γερμανία, τη Γιουγκοσλαβία τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία, τη Σουηδία και την Ιταλία, ενώ στη δεύτερη θέση έρχονται οι χώρες της Αμερικής, χάρη στο υψηλό ποσοστό των ηνωμένων πολιτειών της Αμερικής και μερικώς του Καναδά, Από τα ασιατικά κράτη που ακολουθούν, αξιόλογο είναι το τουριστικό ρεύμα μόνο από την Ιαπωνία, σύρια-Λίβανο, Τουρκία και Ισραήλ, ενώ από τις αφρικάνικες χώρες σημαντικός αριθμός επισκεπτών έρχεται μόνο από την Αίγυπτο και τη νοτιοαφρικανική ένωση. Από τους τουρίστες των υπολοίπων περιοχών της γης περισσότεροι είναι οι Αυστραλοί.

Με έκτακτες πτήσεις ναυλωμένων αεροπλάνων (charters) έρχονται κυρίως οι τουρίστες των σκανδιναβικών χωρών (το 85% απ' αυτούς), ενώ μόνο το 2% τω ιταλών και το 6% των αμερικανών ταξιδεύουν στη χώρα μας με τον τρόπο αυτό.

Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου της χώρας ευνόησε τον εσωτερικό τουρισμό, του οποίου η ενθάρρυνση κρίνεται αναγκαία όχι μόνο για την απασχόληση του ξενοδοχειακού δυναμικού σε περιόδους μείωσης του εξωτερικού τουρισμού, για λόγους οικονομικής κρίσης και άλλους, αλλά και για την περιφερειακή ανάπτυξη, για την τόνωση δηλαδή της οικονομίας των λιγότερο ευνοημένων περιοχών. Τη διαφώτιση του κοινού για τις τουριστικές δυνατότητες της χώρας ανέλαβε ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), ο οποίος φροντίζει εξάλλου για τη γενική τουριστική προαγωγή της Ελλάδας.

Για ευπορότερους τουρίστες που επισκέπτονται τις ακτές και τα νησιά ,με ιδιωτικά ναυλωμένα σκάφη αναψυχής, δημιουργήθηκαν πολυάριθμες εγκαταστάσεις ανεφοδιασμού και άλλων εξυπηρετήσεων. Το 1978 πάνω από 20.000 ξένες θαλαμηγοί και τουριστικά πλοία προσέγγισαν σε ελληνικά νησιά.

Για λόγους εποχιακής εξισορροπήσεις της τουριστικής κίνησης , ο ΕΟΤ ευνοεί τη δημιουργία χειμερινών κέντρων αναψυχής και την πρόσφορα ελκυστικών τουριστικών προγραμμάτων γι' αυτά που υπάρχουν. Το ζωηρό ενδιαφέρον σημαντικού μέρους του ελληνικού πληθυσμού-κυρίως αστικού- για τις χιονοδρομίες και την ορειβασία προμηνάει την αξιόλογη μελλοντική ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου. Σημαντικά χιονοδρομικά κέντρα, με εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης των επισκεπτών, βρίσκονται στο Σέλι του Βέρμιου και στη Φτερόλακκα-Κελλάρια του Παρνασσού, ενώ μικρότερα υπάρχουν στο Βελούχι του Τυμφρηστού, στο Πήλιο, κοντά στο Μέτσοβο και στις περιοχές των Σερρών και της Δράνας. Τους ορειβάτες εξυπηρετούν 40 καταφύγια, με 1.200 κρεβάτια ,ενώ περισσότερων προβλέπεται η κατασκευή. (ΔΟΥΒΙΤΣΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος 29,έτος:2002-2005, σελ 67-149)

1.6 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ

Η Ελλάδα δεν έχει μεγάλη και εύρωστη βιομηχανία και ούτε παραγωγή αυτοκινήτων και άλλου είδους βιομηχανικών προϊόντων, εκτός αυτά τα οποία ο Θεός της Ελλάδος της χάρισε δηλαδή την χρήση του Τουρισμού, μια και ο ίδιος Δίας λεγόταν 'Ξένιος Δίας' λόγο της φιλοξενίας των Ξένων. Τα χαρίσματα αυτά της Ελλάδος, που είναι ο λαμπρός ήλιος, η καταγάλανη θάλασσα, το ωραίο φυσικό περιβάλλον και ο ελληνικός Πολιτισμός και τα υπόλοιπα Αρχαία κτίσματα (όσα δεν έχουν καταστραφεί από τους κατακτητές ή δεν έχουν κλεφτεί από παράνομα χέρια) είναι πηγή πλούτου για την Ελλάδα μέσα από το οποιασδήποτε μορφής Τουρισμό.

Στη διάρκεια των προηγούμενων δεκαετιών όπου τουρισμός στην Ελλάδα, από μία περιορισμένη εμβέλειας δραστηριότητα που προσέλκυε λίγους και με ειδικά ενδιαφέρονται περιηγητές, μετεξελίχθηκε και συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία, την απασχόληση και την ευημερία, αλλά επίσης και στην προβολή της χώρας μας προς τα έξω και την διαμόρφωση της διεθνούς κοινής γνώμης για αυτήν.

Όμως, η νέα εποχή που ζούμε έχει πολύ περισσότερες απαιτήσεις και πολύ περισσότερες προκλήσεις. Οι ποιοτικές απαιτήσεις τόσο του μαζικού τουρισμού όσο και των μεμονωμένων, ειδικών ενδιαφερόντων επισκεπτών έχουν αυξηθεί, ενώ ταυτόχρονα έχει αυξηθεί πολύ ο ανταγωνισμός ακόμα και από τουριστικούς προορισμούς που βρίσκονται σε πολύ μακρινές τοποθεσίες, ακόμη και σε άλλες ηπείρους.

Απέναντι στις νέες προκλήσεις και νέες απαιτήσεις, ο ελληνικός τουρισμός πρέπει να εφαρμόζει και προσπαθεί να εφαρμόσει, μια πολιτική η οποία να εκτείνεται σε όλη τη χώρα, να σέβεται τον πολιτισμό και το περιβάλλον και να ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη με έναν τρόπο βιώσιμο, ο οποίος αντέχει και στις αξίες μας και στην αισθητική και στον χρόνο. Μια πολιτική που χαρακτηρίζεται από την πολυμορφία, την ποιότητα και τη βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος. Με γνώμονα την ανάπτυξη του τουρισμού σε μια ανταγωνιστική προοπτική υψηλής ποιότητας, σχεδιάστηκε με τους στόχους της τουριστικής πολιτικής και τα μέτρα που θα εφαρμοστούν κατά το διάστημα 2002-2006 με στόχο:

- Ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των γενικών και των τουριστικών υποδομών. Αυτό είναι κάτι που όλοι επιθυμούν είτε Τουρίστες όλων των διαμετρημάτων, είτε τα άτομα, ΜΜΕ, και Μεγάλες Τουριστικές Επιχειρήσεις.
- Αύξηση της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος σε όλες τις περιφέρειες. Αυτό δε μπορεί να γίνει ακόμα και σε περιοχές που ακόμα δεν έχουν αναπτυχθεί όπως η Φωκίδα και Φθιώτιδα, όλες οι περιοχές της Ηπείρου, Μακεδονία και Θράκη, για τον Χειμερινό Τουρισμό. Εκτός των ηλιόλουστων περιοχών των Νησιών μας.

- Ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών. Μέσα από τους Ειδικούς Παραδοσιακούς Οικισμούς. Εκτός των άλλων Τουριστικών Εγκαταστάσεων που έχουν προγραμματισθεί.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα τουριστικά επαγγέλματα. Αυτή η προσπάθεια είναι μεγάλου ενδιαφέροντος όχι μόνο διότι θα βοηθήσει την επίλυση του προβλήματος της Ανεργίας, αλλά και την καλύτερη εκμετάλλευση της παροχής υπηρεσίας στο Χώρο του Τουρισμού, και για τα δύο καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες.
- Εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στις τουριστικές επιχειρήσεις. Αυτό είναι το μεγαλύτερο όλων. Όλοι θα πρέπει να μάθουν τη χρήση των πλεονεκτημάτων του Internet και της πληροφορικής, διότι εάν δεν τα χρησιμοποιήσουν θα χάσουν και οι επιχειρήσεις και ο Ελληνικός Τουρισμός.

Κατά το διάστημα 2000-2004, στο πλαίσιο του Γ'ΚΠΣ, σας γνωρίζουμε ότι διατίθενται για τον τουρισμό συνολικοί πόροι 2,054,292,002.93€ εκ των οποίων το ήμισυ θα είναι ιδιωτική συμμετοχή. Πρόκειται για μείζονα συνολική παρέμβαση στον ελληνικό τουρισμό η οποία, αν αξιοποιηθεί σωστά, θα ενισχύσει σημαντικά τις προοπτικές του ελληνικού τουρισμού. (ΔΟΥΒΙΤΣΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος 29,έτος 2002-2005, σελ167-211)

1.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Όλα Υπουργεία και οργανισμοί του Δημόσιου Τομέα βρίσκονται σε διαρκή συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα για την κατάρτιση και υλοποίηση προγραμμάτων και μέτρων, που ενισχύουν την Ποιότητα. Τέτοια προγράμματα ή μέτρα είναι μεταξύ άλλων:

- Η εισαγωγή ενός νέου συστήματος κατάταξης των ξενοδοχειακών καταλυμάτων που εκτός από τις ήδη ισχύουσες και ιδιαίτερα απαιτητικές Τεχνικές

Προδιαγραφές, θα βασίζεται επίσης σε λειτουργικά ποιοτικά κριτήρια. Το σύστημα αυτό θεσμοθετήθηκε με το ΠΔ 43/2002 (ΦΕΚ 43/Α/7.3.2002). Ήδη, έχει ανατεθεί στον ΕΟΤ η ανακατάταξη των 8000 και πλέον ξενοδοχειακών μονάδων της χώρας, γη οποία θα πραγματοποιηθεί από εταιρεία ή κοινοπραξία συμβούλων με διεθνή φήμη και εμπειρία σε θέματα κατάταξης και πιστοποίησης τουριστικών επιχειρήσεων, που θα επιλεγεί μετά από διεθνή φήμη και εμπειρία σε θέματα κατάταξης και πιστοποίησης τουριστικών επιχειρήσεων, που θα επιλέγει μετά από διεθνή διαγωνισμό σε δύο φάσεις. Ο διαγωνισμός βρίσκεται ήδη στη δεύτερη φάση του. Η ανακατάταξη προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το Σεπτέμβριο του 2003.

- Η εισαγωγή και εφαρμογή ενός νέου συστήματος κατάταξης για τα μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα και συγκεκριμένα τα ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια και τα ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα. Το σύστημα έχει τη συναίνεση του αρμόδιου αντιπροσωπευτικού φορέα και του Εθνικού Συμβουλίου Τουρισμού και θεσμοθετήθηκε με το ΠΔ 337/2000 (ΦΕΚ 281/Α/2000). Την εφαρμογή του στα υφιστάμενα ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια και διαμερίσματα θα εξασφαλίσει η Γενική Γραμματεία Τουρισμού μέσω της Δ/σης Περιφερειακής Πολιτικής.
- Η αναθεώρηση και κωδικοποίηση της τουριστικής νομοθεσίας. Με απόφαση του υφυπουργού Τουρισμού έχει συσταθεί Επιτροπή από νομικούς προκειμένου να εισηγηθεί την κωδικοποίηση με ταυτόχρονη αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό τα τουριστικής νομοθεσίας.
- Προγράμματα ενίσχυσης ιδιωτικών επιχειρήσεων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση εγκαταστάσεων και υπηρεσιών και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, όπως:
 - Ενίσχυση ΜΜΕ όλων των κλάδων για οργανωτικές δράσεις
 - Ενίσχυση του ποιοτικού εκσυγχρονισμού ξενοδοχείων και κάμπινγκ άνω της Γ τάξης σύμφωνα με τον Αναπτυξιακό Νόμο
 - Ενίσχυση του ποιοτικού εκσυγχρονισμού μικρών καταλυμάτων
 - Ενίσχυση της δημιουργίας και του εκσυγχρονισμού εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής δηλ. συνεδριακών κέντρων, μαρίνων, γηπέδων γκολφ, χιονοδρομικών κέντρων, υδροθεραπευτηρίων, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας, αθλητικών-προπονητικών κέντρων σύμφωνα με τον Αναπτυξιακό νόμο.
 - Ενίσχυση της συντήρησης και μετατροπής διατηρητέων ή παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα σύμφωνα με τον Αναπτυξιακό νόμο

- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε όλες τις τουριστικές εγκαταστάσεις και επιχειρήσεις
- Πρόγραμμα ανάδειξης της ελληνικής κουζίνας ως τουριστικού πόρου.
- Αναβάθμιση της παρεχόμενης τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για εργαζόμενους ή μικρομεσαίους επιχειρηματίες σε όλη τη Χώρα για τη διάδοση της σύγχρονης τεχνογνωσίας και της εξειδικευμένης γνώσης και τη βελτίωση της ποιότητας, μέσω των ανθρώπινων πόρων.

Η αντιμετώπιση της σημερινής κατάστασης:

Μπορεί ο Πόλεμος στο Ιράκ και οι οικονομικές επιπτώσεις του, για όλους τους πιθανούς επισκέπτες της Ελλάδος, ίσως θα είναι ένα εμπόδιο να ευχαριστηθούν μέσα από τα χαρίσματα της Ελλάδος. Αλλά τα τουριστικά χαρίσματα της Ελλάδος και η ανάγκη των κατοίκων των διαφόρων περιοχών του κόσμου να γευθούν, θα τους κάνουν να αρχίσουν να επανέρχονται ώστε να αρχίσει πάλι να λειτουργεί η Τουριστική βιομηχανία της Ελλάδος. Η Ελλάδα δεν έχει μόνο τους ξενόφωνους επισκέπτες της Ελλάδος έχει και τους:

- Απανταχού έλληνες, οι οποίοι με την κατάλληλη πολιτική και διαφήμιση, θα μπορέσουν να αρχίσουν ενεργά να επισκέπτονται την γη των πατέρων τους, είτε είναι απόδημοι πρώτης γενιάς, είτε δεύτερης είτε τρίτης είτε απανταχού φιλέλληνες.
- Τους κατοίκους της Ελλάδος, οι οποίοι λόγω του πλήθους των ξένων τουριστών, και του υψηλού κόστους τουριστικών υπηρεσιών δεν μπορούσαν να χαρούν τις χαρές της Ελλάδος. Όμως ο εσωτερικός τουρισμός είναι υπαρκτός και πρέπει να αξιοποιηθεί. (www.agrotourism.gr, [ημερομηνία](http://www.ημερομηνία) πρόσβασης 12/8/06)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εναλλακτικός τουρισμός είναι μια νέα μορφή τουρισμού, που διαφέρει από τις παραδοσιακές μορφές ως προς τα ενδιαφέροντα τα οποία εξειδικεύονται και τα κίνητρα γίνονται πιο «εξωστρεφή και ανθρώπινα».

Ο εναλλακτικός τουρισμός παρουσιάζει παγκόσμιο ενδιαφέρον και προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού θεωρείται ιδανικός για παρθένες. Μη ανεπτυγμένες περιοχές, που διαθέτουν όμως αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, παραδοσιακή ταυτότητα κ.α.

Το πρότυπο του εναλλακτικού τουρισμού, τονίζει την ανάγκη για σεβασμό στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, αναδεικνύει τη σπουδαιότητα διαφύλαξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας στον τουριστικό τομέα.(σημειώσεις Κερασιώτη-Τουρισμός και οικονομία, έτος:2004, σελ11-19).

2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα βασικά χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού είναι τα εξής:

- Οι επενδύσεις που υλοποιούνται είναι μικρής κλίμακας με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την τοπική αρχιτεκτονική.

- Οι τουριστικές επενδύσεις πρέπει να είναι βιώσιμες και αποτελεσματικές, ισόρροπα κατανεμημένες, ώστε να προκύπτει ωφελεία για όλους τους κατοίκους.
- Προωθεί την αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων που αφορούν το πολιτισμικό, περιβαλλοντικό και ηθογραφικό πλούτο και τη σημαντική διαφύλαξη του.
- Ενθαρρύνει τη διατήρηση και ενίσχυση παραδοσιακών οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Δεν στοχεύει σε μακροχρόνια οφέλη για λίγους εις βάρος των μακροχρόνιων για τους πολλούς και πρεσβεύει ότι οι ανάγκες του παρόντος πρέπει να αντιμετωπίζονται χωρίς να μειώνουν την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να αντιμετωπίσουν τις δικές τους ανάγκες.

2.3 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει τους εξής στόχους:

- Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με κύριους άξονες τη διασύνδεση του τουρισμού με τους κλάδους της γεωργίας και της μεταποίησης, καθώς και με τους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.
- Αξιοποίηση τοπικών πλεονεκτημάτων, ενθαρρύνοντας την ενδογενή ανάπτυξη.
- Τόνωση της απασχόλησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας που θα αποτελέσει κίνητρο για συγκράτηση του πληθυσμού.
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου πέραν της θερινής περιόδου αιχμής.
- Ομοιόμορφη γεωγραφική κατανομή της τουριστικής κίνησης, βοηθώντας έτσι την ανάπτυξη των ορεινών και απομακρυσμένων οικισμών. (σημειώσεις Κερασιώτη-Τουρισμός και Οικονομία, έτος 2004, σελ 19-28)

2.4 ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΘΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:

Ο γενικός τουρισμός στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι ένας κατ' εξοχήν θερινός τουρισμός, αφού η περίοδος των διακοπών είναι μέσα στους μήνες του καλοκαιριού, γεγονός που σχετίζεται με τους όρους «παραθερίζω» και «παραθερισμός». Ο παραθερισμός στη χώρα μας, μέχρι και τα χρόνια της δεκαετίας του 1950, αποτελούσε έκφραση του κοινωνικού βίου των κτηνοτροφικών νομαδικών και ημινομαδικών πληθυσμών (Αρμάνοι-Βλάχοι) οι οποίοι την περίοδο του θέρους μετακινούνταν με τα κοπάδια τους και τις οικογένειες τους από τις πεδινές τους ορεινές περιοχές. Εκεί, στα βουνά, παραθερίζαν στις ορεινές τους κοιτίδες (Βλαχοχώρια) ή στις καλύβες που 'έπλεκαν', στην ορεινή ύπαιθρο, εκτρέφοντας τα ποίμνια τους στα πλούσια λιβάδια και ασκώντας όλες τις άλλες παραγωγικές δραστηριότητες. Το χειμώνα κατέβαιναν στα πεδινά, στα χειμαδιά τους, συνεχίζοντας τις οικονομικές τους δραστηριότητες, αφού κατά τους μήνες του χειμώνα, οι συνθήκες στα βουνά είναι δύσκολες και ανυπέβλητες για την άσκηση του κτηνοτροφικού επαγγέλματος, λόγω των βροχοπτώσεων και χιονοπτώσεων και λόγω των χαμηλών θερμοκρασιών.

Η «άδεια από την εργασία» χορηγείται στους εργαζόμενους κατά τους μήνες του καλοκαιριού, οπότε και κατ' αυτούς τους μήνες πηγαίνουν διακοπές ή πηγαίνουν για παραθερίση. Στη «λογική» αυτού του γεγονότος γεννήθηκε ο θερινός τουρισμός, υπό τρεις μορφές. Ο θερινός τουρισμός συνδέθηκε περισσότερο με το θαλάσσιο τουρισμό, αφού για το μέγα πλήθος των τουριστών, οι παραθαλάσσιες περιοχές αποτέλεσαν επί σειρά δεκαετιών τους προσφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς για διακοπές αναψυχής. Τούτη η «φάση» φαίνεται να κλείνει τον κύκλο της και στις επιλογές των παραθεριστών ανήκουν πλέον διάφοροι τόποι της ορεινής και ημιορεινής ζώνης, όπου μπορούν να παραθερίσουν ως τουρίστες στο πλαίσιο των υπηρεσιών και λειτουργιών του αγροτουρισμού.

Ίσως κύρια αιτία διαμόρφωσης αυτής της νέας τάσης να είναι η πτώση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών στις παραθαλάσσιες περιοχές, όπου ο μαζικός τουρισμός της σύγχρονης τουριστικής βιομηχανίας έχει φτάσει σε επίπεδα κορεσμού. και- υπ' αυτή την έννοια-, στους περισσότερους παραθαλάσσιους τουριστικούς προορισμούς, ο τουρίστας αντί να βρει γαλήνη, ξεκούραση και ψυχαγωγία. Μπορεί να βρει ένα περιβάλλον «κουραστικό», με υψηλές τιμές και- ενδεχομένως ενοχλητικό. λόγω πολυκοσμίας.

Είναι λογικό να εικάσουμε πως, αν έχουν έτσι τα πράγματα. Οι τουρίστες του θερινού τουρισμού πρόκειται από τούδε και στο εξής να αναζητούν όλο και περισσότερο ως «καταφύγιο», για τις θερινές τους διακοπές τους, τουριστικούς προορισμούς που παρέχει ο αγροτουρισμός. (βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος - Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 231-232)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ :

Η χειμερινή περίοδος για την τουριστική οικονομία είναι ασφαλώς μεγαλύτερη από τους τρεις μήνες του χειμώνα και φτάνει τους έξι μήνες (περιέχοντας και μήνες του φθινοπώρου και της άνοιξης) και δεν πρέπει να συνδέεται αποκλειστικά με τα «χειμερινά σπορ».

Όλοι οι τόποι που παρέχουν αγροτουριστικές υπηρεσίες, είτε είναι ορεινοί, είτε ημιορεινοί, είτε πεδινόι και νησιώτικοι τόποι, μπορούν να μετατραπούν σε τουριστικούς προορισμούς χειμερινού προορισμού, εάν και εφόσον τα δίκτυα των συγκοινωνιών και μεταφορών λειτουργούν άνετα κατά τους χειμερινούς μήνες και εάν και εφόσον τα δίκτυα τουριστικής υποδομής και ανωδομής είναι επαρκή και εξοπλισμένα να λειτουργούν και κατά την περίοδο του χειμώνα.

Αναφέρουμε ως παράδειγμα το Μέτσοβο, τα Αμπελάκια, τη Δημητσάνα, τα Ζαγόρια, τους οικισμούς της χώρας Σφακιών, που στη διάρκεια του 15μέρου των Χριστουγέννων ή του Πάσχα, συγκεντρώνουν πλήθος επισκεπτών-τουριστών, παρ' όλο που οι μέρες αυτές περιέχονται στη «χειμερινή περίοδο».

Οι τουριστικοί προορισμοί του χειμερινού τουρισμού μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση των ημερών της συνολικής τουριστικής περιόδου της χώρας, φτάνει να υπάρξει συνολική μελέτη του όλου θέματος που να συγκεκριμενοποιεί τα παρεχόμενα πλεονεκτήματα προς τους αναζητούντες τέτοιου είδους τουριστικές υπηρεσίες, αλλά και να είναι υψηλές οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς εγχώριους και αλλοδαπούς τουρίστες που επιθυμούν να κάνουν «χειμερινές διακοπές» σε αυτούς τους προορισμούς.

Η επαφή με τους ντόπιους κάτοικους και η ανάπτυξη άδολων ανθρώπινων σχέσεων μαζί τους, η γνωριμία με τους παραδοσιακούς τρόπους παραγωγής και τις δυσκολίες που οι καιρικές και εδαφομορφολογικές συνθήκες επιβάλλουν, η εξοικείωση με εθιμικά και θρησκευτικά λαϊκά δρώμενα που λαμβάνουν χώρα και κατά τους (χειμερινούς μήνες), συν όλα τα άλλα που παρέχει ο αγροτουρισμός, αποτελούν ισχυρούς λόγους ώστε πολλοί να αναζητούν διακοπές και ψυχαγωγία σε αυτούς τους προορισμούς, κατά τις ημέρες του χειμώνα.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στην προσέλκυση αλλοδαπών τουριστών των χωρών της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, για το λόγο ότι το (εργασιακό σύστημα) τους προβλέπει περιόδους «σχολικών διακοπών» και «εργασιακών διακοπών» κατά τους μήνες του χειμώνα, δηλαδή περιόδους ικανής χρονικής διάρκειας, που επιτρέπει σε μαθητές/ φοιτητές και εργαζόμενους να κινηθούν και σε χώρες της αλλοδαπής.

Φρονούμε ότι η προσεκτική μελέτη των «εργασιακών συστημάτων» αυτών των χωρών και η παροχή σχετικών κινήτρων για προσέλκυση τους, μπορεί να αποτελέσει ένα πρώτο σημαντικό βήμα διεύρυνσης και επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και, ασφαλώς σημαντική παρέμβαση τόνωσης των αγροτουριστικών ΜΜΕ της ελληνικής υπαίθρου.

Δεν πρέπει να αγνοηθεί και το γεγονός ότι για τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και τους διδασκόμενους (μαθητές και φοιτητές) ,οι λέξεις «Χριστούγεννα» και «Πάσχα» , σημαίνουν 15 και 15 ημέρες «διακοπών». Εάν ένα μεγάλο τμήμα αυτού του πληθυσμού κινηθεί στο πλαίσιο του χειμερινού τουρισμού στους αναμφισβήτητα ωραιότερους αγροτουριστικούς προορισμούς της πατρίδας μας (με ειδικές εκπτώσεις στις τιμές και άλλα κίνητρα), θεωρούμε ότι θα δώσει ώθηση και σε άλλες πληθυσμιακές ομάδες να κάνουν ένα τμήμα των διακοπών τους κατά την χειμερινή περίοδο, αξιοποιώντας τα όποια παρεχόμενα κίνητρα. (βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος- Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 232-234)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΗΣ

Το όλο «σύστημα του ελληνικού τουρισμού» έχει δομηθεί πάνω στη λογική της ανάπτυξης του θερινού τουρισμού ή της αξιοποίησης των θερινών διακοπών. Έτσι , το σύνολο σχεδόν της τουριστικής υποδομής και ανωδομής και οι αμέσως ή εμμέσως ασχολούμενοι στους τουριστικούς κλάδους κατ' ουσία ενεργοποιούνται και δραστηριοποιούνται μόνο κατά τους μήνες του καλοκαιριού (θερινούς μήνες) και «κλέβοντας» κάποιες ημέρες από τους όμορφους μήνες της άνοιξης και του φθινοπώρου. Αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας είναι το ελληνικό τουριστικό κεφάλαιο και απόθεμα να παραμένει αντιπαραγωγικό και αδρανές κατά τη μεγαλύτερη χρονική διάρκεια του έτους, με κύρια συνέπεια την υποαπασχόληση και την επί αρκετούς μήνες ανεργία του τουριστικού εργατικού δυναμικού.

Τούτη η διαπίστωση οδήγησε πολλές τουριστικές επιχειρήσεις της χώρας μας στην υιοθέτηση μιας πολιτικής προσέλκυσης τουριστών από κράτη που οι καιρικές συνθήκες κατά τους χειμερινούς μήνες απαγορεύουν την τουριστική μετακίνησή τους στους δικούς τους τουριστικούς προορισμούς. Πρόκειται , όμως, για ανθρώπους σχετικά χαμηλών εισοδημάτων , αφού στην πλειονότητα τους είναι συνταξιούχοι, οι οποίοι επιθυμούν να κάνουν διακοπές κατά τη χειμερινή περίοδο σε τόπους και περιοχές όπου ο χειμώνας είναι ήπιος και, υπ' αυτή την έννοια, επιλέγουν τουριστικούς προορισμούς

παραχείμεσης και τέτοιοι υπάρχουν και παρέχονται σε ολόκληρη σχεδόν την ελληνική επικράτεια.

Οι συνταξιούχοι, ως χαμηλοεισοδηματίες και κατά το πλείστον ως άτομα της τρίτης ηλικίας για να προσελκυσθούν πρέπει να τους παρασχεθούν δελεαστικά τουριστικά πακέτα που να προσδιορίζονται από:

- Χαμηλές τιμές σε καταλύματα και σε διατροφή
- Ειδικά χαμηλά νούλα στα μέσα μαζικής μεταφοράς
- Εκπτώσεις σε αγροβιοτεχνικά προϊόντα
- Συνδυασμό με άλλες δραστηριότητες ήπιου τουρισμού

Η χάραξη πολιτικής διερεύνησης και επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου με προσέλκυση τουριστών παραχείμεσης απαιτεί έρευνα και μελέτη που να αναλύει όλα τα υφιστάμενα δεδομένα, ανά περιοχή και περιφέρεια. Οι προοπτικές που διανοίγονται είναι πολλές, πολύ περισσότερο που οι λαοί της Ανατολικής Ευρώπης ανακάλυψαν προσφάτως στη χώρα μας τον ιδανικό τουριστικό προορισμό. (πηγή βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 ,σελ 234)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ –ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Προσέγγιση του όρου «πολιτιστικός τουρισμός»

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η τάση για καλύτερη χρήση και αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, κάτι που θα μπορούσε να συμβάλει σε σταδιακή απελευθέρωση του ανθρώπου από το άγχος της καθημερινής εργασίας. Η μείωση των ωρών εργασίας και παράλληλη αύξηση των ωρών του ελεύθερου χρόνου, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση των όρων διαβίωσης των εργαζομένων προς το ‘ανθρωπινότερο’.

Η απασχόληση και το είδος εργασίας του ανθρώπου υπήρξε ανέκαθεν προσδιοριστική του τρόπου ζωής του και καθόριζε σε μέγιστο βαθμό τον χαρακτήρα του και την συμπεριφορά του προς τους άλλους ανθρώπους , αλλά και την κοινωνική-ταξική ένταξη του. Ανάλογα με το είδος της ενασχόλησης του ο άνθρωπος είχε ή δεν είχε ελεύθερο χρόνο να απολαμβάνει ή όχι τη χαρά της ζωής.

Ως γνωστόν, η τουριστική βιομηχανία στηρίχθηκε κυρίως στην «παροχή πακέτων» που εγγυώντο αποδοτική αξιοποίηση και εκμετάλλευση του ελεύθερου από την εργασία χρόνου, δηλαδή στηρίχθηκε στην παροχή ευκαιριών και για να απολαύσουν οι άνθρωποι τη χαρά της ζωής και για να ξεφύγουν από τις αγχωτικές καταστάσεις και προσωρινά , με το να επισκέπτονται άλλους τόπους- κάνοντας τουρισμό.

Ο ελεύθερος χρόνος θεωρείται επί των ημερών μας κεκτημένο δικαίωμα για κάθε εργαζόμενο, αφού στον ελεύθερο χρόνο μπορεί να καταπολεμηθεί το άγχος, να γεμίσουν οι μπαταρίες , με τα ευεργετικά αποτελέσματα στη ανάκτηση νέων δυνάμεων που θα συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας. Ο ελεύθερος χρόνος καθιερώνει τις

διακοπές σε κοινωνικό θεσμό, με πολλαπλές θετικές επιπτώσεις στον χώρο της εργασίας και στην κοινωνική συνύπαρξη, και τελευταίως θεωρείται και ως ένας τρόπος αντίστασης στην τεχνοκρατική λογική και στο πνεύμα της παγκοσμιοποίησης. Κατά τον David A. Fennell ,προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο ο πολιτιστικός τουρισμός, πάνω στον οποίο η ανθρωπότητα πρέπει να κινηθεί πολύ προσεχτικά με την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού.

Οι άνθρωποι που κινούνται με σκοπό να ικανοποιήσουν τις πολιτιστικές τουριστικές ανάγκες τους είναι βέβαιο ότι μεταβαίνουν στα πιο «δημοφιλή σημεία» μιας περιοχής και όπου οι πολιτιστικές δραστηριότητες που διοργανώνονται σε αυτά τα σημεία δεν απεικονίζουν «ίδιες δραστηριότητες» σε ολόκληρη τη χώρα, αλλά απεικονίζουν ένα μόνο μέρος του συνολικού πολιτιστικού τουριστικού προϊόντος και αυτό που παρέχεται κατά την τουριστική περίοδο (ανάλογα με τα μέσα και την υποδομή του κάθε σημείου)και το οποίο ανταποκρίνεται στις επιθυμίες του επισκέπτη, γι' αυτό και επιλέγει το συγκεκριμένο προορισμό. (πηγή :σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 235)

ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»

Ο πολιτιστικός τουρισμός εκ πρώτης όψεως καλύπτει ανάγκες όλων των κατηγοριών ταξιδιωτών που πραγματικά επιθυμούν και ενδιαφέρονται να γνωρίσουν το παρελθόν και το παρόν άλλων λαών. Τα πολιτιστικά στοιχεία λειτουργούν στα όρια μιας χώρας ως «κράχτες» προσέλκυσης τουριστών και ως τέτοια θεωρούνται και η διασκέδαση , τα εδέσματα , τα ποτά, η φιλοξενία, η λαϊκή αρχιτεκτονική, η αισθητική του τοπίου, τα χειροποίητα προϊόντα λαϊκής τέχνης και οτιδήποτε άλλο χαρακτηρίζει έναν εθνικό τρόπο ζωής σε συνδυασμό με τα κατάλοιπα του παρελθόντος , ήτοι τα αρχαιολογικά μνημεία και τα δημιουργήματα της τέχνης και του πολιτισμού.

Οι οικονομικές ωφέλειες μιας χώρας που έχει υψηλή πολιτιστική παράδοση μπορεί να είναι πολύ υψηλές όταν διαφημιστούν κατάλληλα όλες οι πολιτιστικές εκφάνσεις: ήθη και έθιμα, παραδοσιακές τέχνες κ.τ.λ., τα οποία μπορούν να παρουσιαστούν καλλιτεχνικά, κατά τρόπον που να σκιαγραφούν αυθεντικά την εικόνα του τουριστικού προορισμού.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες παίζουν σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση και ιδίως όταν προωθούν τη γνώση και την καλλιέργεια των ιδεών , όπως π.χ: οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία, οι εκθέσεις, οι μουσικές-θεατρικές παραστάσεις , οι κινηματογραφικές και οι τηλεοπτικές προβολές, τα επιμορφωτικά ταξίδια οι επιστημονικές συσκέψεις και συνεδριάσεις, οι πολιτιστικές και οικολογικές συναντήσεις, τα σεμινάρια προβολής κάθε πολιτιστικού στοιχείου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού ορίζει τον πολιτιστικό τουρισμό ως ακολούθως: «Ως πολιτιστικός τουρισμός θεωρούνται όλες οι κινήσεις που ικανοποιούν την ανθρώπινη ανάγκη για μια ποικιλία δραστηριοτήτων, επιθυμώντας να ανυψώσουν το πολιτιστικό τους επίπεδο, να εμπλουτίσουν τις παλιές γνώσεις τους με νέες, ακόμα να αποκτήσουν την εμπειρία και τη δύναμη να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο».

Ένας τέτοιος ορισμός καθιστά δύσκολη τη διάκριση του πολιτιστικού τουρισμού από οποιαδήποτε άλλη μορφή τουρισμού, γεγονός που οδηγεί σε μη καθολική αποδοχή του, με δεδομένο ότι οι κύριες εκφάνσεις του πολιτιστικού τουρισμού είναι οι ακόλουθες:

- Συμμετοχή των ατόμων σε πολιτιστικά δρώμενα
- Επισκέψεις των ατόμων σε μουσεία, πινακοθήκες, βιβλιοθήκες
- Συμμετοχή των ατόμων σε σεμινάρια γλωσσολογίας, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας, τοπικής ιστορίας κ.τ.λ
- Παρακολούθηση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά και φυσικά μνημεία
- Παρακολούθηση διεθνών αθλητικών αγώνων κ.α

Ο πολιτιστικός τουρισμός φαίνεται ότι σιγά σιγά αντικαθιστά τη διασκέδαση σε «κέντρα διασκέδασης» με δράσεις και συμμετοχή των τουριστών σε εκδηλώσεις που σχετίζονται άμεσα με την πολιτιστική ταυτότητα της χώρας ή του τόπου που επισκέπτονται.

Η διαφανόμενη διεθνής τάση να μειώνουν οι πολίτες τις καταναλωτικές δαπάνες για αγορά ρούχων, επίπλων, μικρών αυτοκινήτων και άλλα συναφή με παράλληλη αύξηση των δαπανών τους για ταξίδια, διαμορφώνει ένα νέο καταναλωτικό σκηνικό το οποίο οι εξειδικευμένες μορφές τουρισμού και ιδίως ο πολιτιστικός τουρισμός, πρόκειται να αποσπάσουν σημαντικό τμήμα των δαπανών. Αυτή η τάση δεν πρέπει να αποφεύγει της προσοχής των ιθυνόντων του ελληνικού τουρισμού που οφείλουν να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στη συστηματική και μετά από μελέτη- αξιοποίηση σε όλη την διάρκεια του έτους:

- Των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων
- Των αρχαιολογικών μουσείων
- Των λαογραφικών μουσείων
- Των θρησκευτικών και προσκυνημάτων τόπων λατρείας
- Των τοπικών και εθνικών καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (φεστιβάλ)
- Των εκθέσεων τέχνης (ζωγραφικής, γλυπτικής κ.τ.λ)
- Των αρχιτεκτονικών μνημείων όλων των περιοχών

Των τόπων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους(πηγή βιβλίο:Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 236-237)

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Πολλές από τις χώρες της ΕΟΚ/ ΕΕ έχουν συντάξει καταλόγους στους οποίους θεωρούνται «πολιτιστικές οάσεις» , και έχουν θεσπίσει ευέλικτα ωράρια, επιμηκύνοντας τον χρόνο που θα είναι ανοικτά τα μουσεία, οι εκθεσιακοί χώροι κ.τ.λ , για να προσελκύσουν έτσι περισσότερο κόσμο και συνάμα, να προβάλλουν κατά την τουριστική περίοδο το πολιτιστικό προϊόν τους.

Με προγράμματα αγροτουριστικής ανάπτυξης και με έμφαση στον αγροτικό και πολιτιστικό τουρισμό κάποιων περιοχών τους και φαίνεται από τα πράγματα πως αυτή η πολιτική τους δικαιώνεται. Τέτοιου είδους προγράμματα και δραστηριότητες στέφονται ήδη με επιτυχία στο Τρεντίνο της Ιταλίας ,στη Γλασκόβη και στην Ουαλία του Ηνωμένου Βασιλείου, στην Ανδαλουσία και στην Βαλένθια της Ισπανίας.

Θεσμικά όργανα δημιουργήθηκαν για να πραγματώσουν αυτού του είδους τις πολιτικές επιλογές και «αντικειμενικά» των επιστημών και των τεχνών εντάσσονται πλέον στον πολιτιστικό τουρισμό με πολύ υψηλές οικονομικές ωφέλειες. Εθνολογικοί και ιστορικοί θησαυροί, γλώσσες, συνήθειες, ευαίσθησιες περιμένουν τον τουρίστα στα μέρη που θα επισκεφθεί για να του διαβιβάσουν μηνύματα, να τον φέρουν κοντά σε διαφορετικούς πληθυσμούς και να ανοίξουν γραμμή επικοινωνίας μαζί του.

Τα προγράμματα ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού χρηματοδοτήθηκαν από εθνικούς πόρους και από σχετικά κονδύλια της ΕΟΚ/ ΕΕ, με σκοπό να αποδείξουν ότι ο πολιτιστικός τουρισμός:

- Παρέχει δυνατότητες στους ευρωπαϊούς πολίτες να διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τον πλούτο της πολιτισμικής κληρονομιάς.
- Έχει δυνατότητα προσέλκυσης ευρωπαίων και μη ευρωπαίων τουριστών που επιθυμούν να αυξήσουν τις γνώσεις τους σχετικά με την Ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά η οποία μπορεί ακόμα να συμβάλει και στη καλύτερη του τρόπου ζωής των κατοίκων των τουριστικών προορισμών.
- Επιβεβαιώνει την πολιτιστική ταυτότητα των χωρών μελών της EOK / ΕΕ και προωθεί τη συνεργασία και την αλληλοκατανόηση των κατοίκων της.
- Αναπτύσσει κατά τρόπο «πολιτικώς ορθόν» την πολιτιστική υποδομή της Ευρώπης.
- Παρέχει εισόδημα και εργασία σε λιγότερο ευνοημένες από πλουτοπαραγωγικές πηγές περιοχές. Οι ποιές , παρόλο που οικονομικά θεωρούνται λιγότερο αναπτυγμένες , έχουν πούσια πολιτιστική παράδοση, μνημεία και ιστορία.
- Διευρύνει το γεωγραφικό πλάτος του τουρισμού και επιμηκύνει την τουριστική περίοδο.
- Συστηματοποιεί και ελέγχει την οικονομική δραστηριότητα, αφού ως πρώτιστο μέλημα θεωρείται και είναι η προστασία του φυσικού και του ανθρωπογενούς πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τα προηγούμενα διαπιστώνεται ότι ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να παίζει καθοριστικό ρόλο στη ενοποίηση λαών και χωρών-εν προκειμένω των Ευρωπαίων και της Ευρώπης-, γεγονός που ανταποκρίνεται στη σύγχρονη βούληση των ενεργών πολιτών.

Είναι αλήθεια ότι πολλές από τις εκδηλώσεις του πολιτιστικού τουρισμού, στις διάφορες χώρες, αποτελούν αισθητικά κακόγουστες «αναβιώσεις» η «αναπαραστάσεις» δήθεν παραδοσιακών δρώμενων και πιστοποιούν την ύπαρξη ενός εκχυδαϊσμένου φαλκορισμού που αποσκοπεί μόνο σε οικονομικά οφέλη και εύκολα κέρδη. Αυτού του είδους οι πρακτικές πρέπει να αποφευχθούν και οι ανιστόρητες υπερβολές να σταματήσουν για να μπορέσουν οι υγιείς κοινωνικές δυνάμεις να αποκαλύψουν πραγματικά το μεγαλείο των πολιτιστικών θησαυρών.

Κατά τον παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού , ο πολιτιστικός τουρισμός αντιπροσωπεύει σήμερα το 40% του συνόλου των τουριστικών ταξιδιών, και η τάση να αυξάνει ετησίως κατά 15%. Ευρωπαϊκές εκτιμήσεις θεωρούν τον πολιτιστικό τουρισμό ότι πρόκειται να αυξήσει τις θέσεις εργασίας στον τουριστικό τομέα κατά 1.600.000 θέσεις εργασίας μέχρι και το έτος 2006.

Για την καλύτερη οργάνωση του πολιτιστικού τουρισμού οι χώρες μέλη της EOK/ ΕΕ έχουν διοργανώσει σχετική έκθεση, έχουν εκπονήσει προγράμματα με την

UNESCO, χρηματοδοτούν εδράσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων «ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ», «ARIANE», «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ» κ.α. (www.in.gr) (βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος, Ηράκλειο 2003, σελ 237-239)

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αδιαμφισβητήτως, ο πολιτιστικός τουρισμός επιδρά καταλυτικά και πάνω στους ίδιους τους τουρίστες. Πρόκειται για ένα σύστημα αμφίδρομων επιδράσεων με κύριες συνέπειες –επιπτώσεις τις ακόλουθες:

- Τη μετατροπή του πολιτισμού σε εμπόρευμα. Η απόσταση της τουριστικής αξιοποίησης και ανάπτυξης της πολιτιστικής παράδοσης από τη αισχροκερδή εκμετάλλευση είναι ελάχιστη, και σε ότι αφορά στα ελλαδικά δεδομένα τα παραδείγματα που καταγράφονται και αναγράφονται στον ημερήσιο Τύπο είναι πάμπολλα. Ελεύθερη αγορά δεν σημαίνει ασυδοσία και η αποφυγή σχετικών ελέγχων εκ μέρους των αρμοδίων κρατικών οργάνων να μην παρερμηνεύεται και να μην εκλαμβάνεται ως δομική αδυναμία του συστήματος, όταν θέλουμε να διακηρύσσουμε πως τα πάντα τελούν κάτω από καθεστώς έννομης τάξης.
- Τη φθορά των αρχαιολογικών και θρησκευτικών χώρων και μνημείων. Έχει διαπιστωθεί ότι η συνεχής μαζική ροή επισκεπτών σε αυτούς τους χώρους προκαλεί πολλάκις ανεπανόρθωτες φθορές και καταστροφές, γεγονός που οδηγεί στην ένταση των προσπαθειών καλύτερης τεχνολογικής υποστήριξης της προστασίας των χώρων προσπέλασης επισκεπτών, στην απαγόρευση φωτογράφησης με φλας, σε ότι αφορά την θερμοκρασία, στην υγρασία, στην υποστήριξη του υπεδάφους και της προστασίας των «αποθεμάτων τους».
- Την αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων. Η διαπολιτιστική επικοινωνία και ο πολιτιστικός δανεισμός είναι θετικές εκβάσεις-επιδράσεις και συντελούνται μόνον όταν οι παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες και οι ευρύτερες κοινωνίες τους έχουν καλή παιδεία και άριστη γνώση του ιστορικού παρελθόντος τους αλλά και επίγνωση των καθηκόντων τους. Αλλιώς, μεταλλάσσονται και μιμούνται τα «ξενόφερτα» και είναι αδύνατοι να υπερασπιστούν την πολιτιστική τους ταυτότητα τους. Αυτός είναι ο λόγος που σχεδόν όλοι οι τουριστικοί προορισμοί διεθνώς μοιάζουν. Η ξενομανία γίνεται τρόπος ζωής για τις ντόπιες τοπικές κοινωνίες, που θεωρούν αυτονόητο και προοδευτικό το να αντιγράφουν ξένα πρότυπα από τουρίστες που προέρχονται από οικονομικά προηγμένες χώρες.
- Την αλλοίωση σε γλωσσικό επίπεδο. Ο μαζικός τουρισμός επιφέρει αλλοίωση στη γλώσσα της τοπικής κοινωνίας, καταργεί το διαλεκτικό ή ιδιοματικό λεξιλόγιο, επιβάλλει ξενικούς όρους και λέξεις άλλων γλωσσών, περιορίζουν το λεξιλόγιο της ομιλούμενης και γραπτής γλώσσας και διαμορφώνουν μια «τουριστική γλώσσα» που ανταποκρίνεται μόνο στην εξυπηρέτηση των αλλοδαπών τουριστών.

- Την ευαισθητοποίηση των πολιτών των τοπικών κοινωνιών στα θέματα του τοπικού πολιτισμού. Η αναγνώριση των στοιχείων του τοπικού πολιτισμού από τους αλλοδαπούς επισκέπτες ενδυναμώνει τη δημιουργική και ουμανιστική κοινωνικό-ψυχολογική συμπεριφορά των ντόπιων κατοίκων της υπαίθρου (αγροτών, κτηνοτρόφων, ψαράδων) και συμβάλλει στο να αναδεικνύουν τα ήθη, τα έθιμα, τις δοξασίες, τις παραδόσεις και τα κατορθώματα των προγόνων τους χωρίς ενδοιασμούς ή ντροπές
- Την τόνωση του ενδιαφέροντος για κρατική αξιοποίηση των μνημείων και των πολιτιστικών χώρων. Όταν είναι εμφανές το ενδιαφέρον των τουριστών για τέτοιους χώρους και μνημεία, τότε εκδηλώνεται ενδιαφέρον αξιοποίησης τους από τους τοπικούς φορείς και τους φορείς του τουρισμού που πιέζουν το κράτος να επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφού μπορεί με επενδύσεις και παρεμβάσεις να τους αναγάγει σε «πλουτοπαραγωγικές πηγές».
- Την έντονη «τουριστική πολιτιστική ανάπτυξη. Πρόκειται για διαδικασία δημιουργίας ενός «νέου πολιτισμού» με προσμείξεις πλήθους πολιτιστικών, κοινωνικών, καταναλωτικών και ψυχολογικών στοιχείων, που μπορούν μέσα σε λίγα χρόνια να εξαφανίσουν την οποιαδήποτε μακροχρόνια παράδοση.

Ωστε, ο πολιτιστικός τουρισμός δίνει μια ελπιδοφόρα προοπτική στους λαούς με βάση τον πολιτισμό τους, όμως το ενδεχόμενο της άκρατης εμπορευματοποίησης και της αθέμιτης κερδοσκοπίας караδοκεί κινδύνους και εκφυλιστικά φαινόμενα.

Η Ελλάδα είναι χώρα με τεράστιο πολιτιστικό απόθεμα και είναι θέμα των ιθυνόντων της κρατικής και της ιδιωτικής τουριστικής πολιτικής να το αναδείξουν διεθνώς κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο. Έχουν να ωφεληθούν τα μέγιστα και οι Έλληνες και οι αλλοδαποί επισκέπτες. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 239-240)

ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολλοί από τους ορεινούς οικισμούς στα χρόνια τής Οθωμανοκρατίας άνθισαν ως «ορεινές κοινότητες», φτάνοντας σε υψηλά επίπεδα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης- και πολλάκις με πληθυσμιακές εκρήξεις που ανέβασαν τους πληθυσμούς των μέχρι και 60 ή και 80 χιλιάδες κατοίκους-, ώστε να θεωρούνται *πρώιμα αστικά κέντρα του ελληνισμού*. Αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα τέτοιων οικισμών : η Μοσχόπολη(σήμερα στη νότια Αλβανία), το Μέτσοβο, το Περιβόλι Γρεβενών, το Μπλάτσι Κοζάνης, η Νέβεσκα Φλώρινας, το Λιβάδι Ολύμπου, το Συρράκο και οι Καλαρίτες Ιωαννίνων, η Καστανιά Ασπροποτάμου και άλλοι, που είχαν εξελιχθεί σε «αστικά κέντρα» παντεχνιτών.

Ο κυρίαρχος κτηνοτροφικός τομέας συνέβαλε στην πρωτογενή συσσώρευση κεφαλαίου και στην ανάπτυξη της βιοτεχνίας- οικοτεχνίας και εμπορίας: τυροκομικών προϊόντων, μάλλινων υφαντών και υφασμάτων, κεντημάτων, προϊόντων μεταλλοτεχνίας κ.α. συναφών προϊόντων, άμεσα συνδεδεμένων με την κτηνοτροφία. Τα δάση και η ύπαρξη ξυλείας συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ξυλοτεχνίας, με κατασκευή ξύλινων

οικιακών σκευών, ξύλινων γεωργικών και κτηνοτροφικών εργαλείων, ξυλόγλυπτων αντικειμένων, τέμπλων ναών και οικοδομήσιμης ξυλείας κ.λ.π. Το δριμύ ψύχος και οι δύσκολες καιρικές συνθήκες εξανάγκαζαν τους κατοίκους να ζουν μέσα στα σπίτια τους, γεγονός που τους οδήγησε στο να αναπτύξουν τις τέχνες- επαγγέλματα της αργυροχοΐας, την αγιογραφία, την καλλιτεχνική επεξεργασία του λίθου και του γυαλιού κ.λ.π. Όλες αυτές οι τέχνες φαντάζουν σήμερα ως επαγγέλματα ενός απώτατου παρελθόντος, παρ' όλο που οι συγκεκριμένες «ιστορικές κοινότητες» είχαν ιδιαίτερη άνθιση μέχρι και η λήξη της δεκαετίας το 1930 και επιβίωσαν άλλες δυσχερώς και άλλες όχι μέχρι και τη δεκαετία του 1950.

Έτσι αναπτύχθηκε ο λεγόμενος «ορεινός πολιτισμός» και οι –σχεδόν εγκαταλειμμένες σήμερα-ορεινές και ημιορεινές κοινότητες είναι αυτές που μπορούν να δώσουν τη νέα ώθηση στην ανάπτυξη της εθνικής μας οικονομίας, τόσο στο πλαίσιο του *αγροτουρισμού* όσο και στο πλαίσιο του *ορεινού τουρισμού*, φτάνει να υπάρξει ορθολογικός σχεδιασμός της περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Οι ορεινές και ημιορεινές κοινότητες είναι οι *τόποι* στους οποίους μπορούν να αναβιώσουν τα ξεχασμένα παραδοσιακά επαγγέλματα που προαναφέραμε και να επιβιώσουν τα νέα επαγγέλματα που σχετίζονται άμεσα με τον *ορεινό τουρισμό* και τον αγροτουρισμό: «ξενοδόχοι», ξεναγοί εθνικών δρυμών, οδηγοί ή συνοδηγοί σε ορεινούς περιπάτους και σε ποτάμια, συνοδοί ιππασίας, συλλέκτες και συσκευαστές αρωματικών φυτών, πρωταγωνιστές και διοργανωτές τοπικών λαϊκών δρώμενων, αγροβιοτέχνες. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 241-242)

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι ο ελληνικός τουρισμός εξελίχθηκε σε *τουριστική βιομηχανία* χάρις στη θάλασσα, προσφέροντας επί τρεις και πλέον δεκαετίες «ήλιο και θάλασσα», σε αμμώδεις-κροκαλώδεις-πετρώδεις-βραχώδεις νησιώτικες ακτογραμμές 7.700 χιλιομέτρων των περίπου 3.000 νησιών και σε αμμώδεις κ.λ.π ακτογραμμές 7.300 χιλιομέτρων της στεριανής χώρας.

Ο ελληνικός *θαλάσσιος τουρισμός* οφείλει την ανάπτυξη του σε αυτά τα 15.000 χιλιόμετρα ακτογραμμών και στους ανθρώπους των παραθαλάσσιων οικισμών που επί σειρά ετών λειτούργησαν με φιλοσοφία «αγροτουρισμού»: ανθρώπινες σχέσεις με τους επισκέπτες, άδολη παροχή τουριστικών υπηρεσιών με σκοπό την αύξηση του αγροτικού εισοδήματος των, αισθήματα αγάπης και φιλοξενίας προς τους τουρίστες. Αυτά στις δύο πρώτες δεκαετίες, του 1950 και 1960, γιατί από τη δεκαετία του 1970 και εντεύθεν, με την ανάπτυξη του *μαζικού τουρισμού* και την μετατροπή του «*θαλάσσιου τουρισμού*» σε *τουριστική βιομηχανία*, οι παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες Έλληνες μεταμορφώθηκαν κατά μεγάλο ποσοστό σε «κερδοσκόπους-αρπαχτικά», ενδιαφερόμενοι για τον γρήγορο και εύκολο πλουτισμό.

Οι ελληνικές θάλασσες-ως γνωστό-προσέλκυαν τους γηγενείς κατοίκους μόνο για «*θαλασσοθεραπεία*», αλλά στη συνέχεια, μετά τη μαζική προσέλευση των αλλοδαπών τουριστών, οι Έλληνες «ανακάλυψαν» τα αθλητικά και ψυχαγωγικά θαλάσσια σπορ, τις ατομικές και ομαδικές ναυταθλητικές δραστηριότητες, τις θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής και κρουαζιέρες, δηλαδή ανακάλυψαν δραστηριότητες που και σύμμετρα στην συντριπτική τους πλειονότητα «ασκούνται» και πραγματώνονται από τους αλλοδαπούς τουρίστες.

Η προαναφερθείσα μορφή θαλάσσιου τουρισμού ανήκει στην τουριστική βιομηχανία του μαζικού τουρισμού και έδωσε την ευκαιρία ανάπτυξης νέων επαγγελματικών δραστηριοτήτων και στη χώρα μας, με σκοπό την κάλυψη των σύγχρονων αναγκών (του μαζικού θαλάσσιου τουρισμού). Τέτοιες δραστηριότητες-επαγγέλματα είναι:

- Εκπαιδευτής ιστιοπλοΐας
- Εκπαιδευτής κανό
- Εκπαιδευτής σέρφινγκ
- Εκπαιδευτής θαλάσσιου σκι
- Εκπαιδευτής θαλάσσιου αερόστατου
- Εκπαιδευτής θαλάσσιου μοτοποδηλάτου
- Εκπαιδευτής καταδύσεων
- κυβερνήτης μικρών σκαφών
- κατασκευαστής αξεσουάρ μικρών σκαφών
- φυσιοθεραπευτής και κινησιοθεραπευτής
- προσωπικό εξυπηρέτησης σκαφών στις μαρίνες-κ.λ.π.

Αυτές οι δραστηριότητες απέχουν πολύ από το να θεωρηθούν ότι σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον *αγροτουρισμό*, αφού τα συγκεκριμένα «θαλάσσια σπορ» που εξυπηρετούν, επιλέγονται από τουρίστες μεσαίων και υψηλών εισοδημάτων, ενώ κινούνται στη λογική του μαζικού θαλάσσιου τουρισμού.

Υπάρχουν όμως δραστηριότητες του «θαλάσσιου τουρισμού» που ξεφεύγουν από το πλαίσιο της τουριστικής βιομηχανίας του μαζικού τουρισμού. Αυτές τις ασκούν οι παραδοσιακοί αλιείς με τα παραδοσιακά τους μέσα (τράτες, κάρικια, γριγκρί κ.α.), τα οποία αποτελούν ελκυστικά στοιχεία του παραδοσιακού μας πολιτισμού και τα οποία μπορούν να καλύψουν σύγχρονες τουριστικές ανάγκες σε «αγροτουριστικά πλαίσια». Πράγματι, τα εναπομείναντα παραδοσιακά ψαροχώρια και οι παραδοσιακοί ψαράδες μπορούν να προσφέρουν απρόσμενες στιγμές ψυχαγωγίας και υψηλά επίπεδα ανθρώπινης επαφής σε *τουρίστες* που θέλουν να βιώσουν τη χαρά του ψαρέματος, την κακαβιά, τις θαλασσινές ιστορίες, τους «θαλασσινούς χορούς» και τα νησιώτικα τραγούδια, σε επισκέπτες που θέλουν να ζήσουν σε φιλόξενο και ανθρώπινο περιβάλλον απλών ανθρώπων της υπαίθρου και της θάλασσας. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 242-244)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός δεν σχετίζεται πάντοτε με την *αναψυχή ή ψυχαγωγία*. Ένα τμήμα του πληθυσμού επιλέγει ή εξαναγκάζεται να επιλέξει συγκεκριμένους «τόπους προορισμού» για λόγους υγείας ή για *θεραπευτικούς λόγους*. Πρόκειται για μια «κατάσταση» που υφίστατο και στα αρχαία χρόνια (ελληνικά, ρωμαϊκά, βυζαντινά και μεταβυζαντινά) και κυρίαρχο κίνητρο ήταν η *υγεία των τουριστών*.

Ο τουρισμός υγείας διακρίνεται σήμερα σε τρεις κατηγορίες:

- **Θεραπευτικός τουρισμός.** Απευθύνεται σε ανθρώπους που πάσχουν από παθήσεις τέτοιες που θεραπεύονται ή υποχωρούν με λουτροθεραπεία ή λασποθεραπεία ή διαρκή πόση μεταλλικού νερού κ.α. και ανήκει στον ιαματικό τουρισμό, τον συνδεδεμένο με τις ιαματικές πηγές, οι οποίες στην Ελλάδα ανέρχονται- είναι καταγραμμένες περί τις 850 και μόνον οι μισές από αυτές έχουν αξιοποιηθεί και είναι σε κοινή χρήση.
- **Τουρισμός υγιεινής διατροφής και φυσικής διαβίωσης.** Απευθύνεται σε ανθρώπους που αναζητούν «ιδανικές συνθήκες» και τόπους όπου μπορούν να διατρέφονται υγιεινά (βιολογικά προϊόντα, φρούτα, «αγνά προϊόντα» της τοπικής παραγωγής κ.λ.π.) και να γυμνάζονται, για χάρη της ευζωίας και της μακροζωίας.
- **Τουρισμός ατόμων με ειδικές ανάγκες.** Απευθύνεται σε ανθρώπους που έχουν κάποια αναπηρία και οι οποίοι αναζητούν ευκαιρίες για ταξίδια και ψυχαγωγία σε τόπους που θα «ανακουφίσουν» τον «πόνο» τους από την υφιστάμενη αναπηρία.

Και οι τρεις «κατηγορίες του τουρισμού υγείας είναι άμεσα συνδεδεμένες στην μέγιστη πλειονότητα των περιπτώσεων με τον *ορεινό τουρισμό* και τον *αγροτουρισμό* και πολλάκις απαιτούν τη συνδρομή εξειδικευμένων:

- Φυσιοθεραπευτών
- Διατροφολόγων
- Λογοθεραπευτών
- Γιατρών συγκεκριμένων ειδικοτήτων-και άλλων.

(πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 , σελ 244)

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι λεγόμενες περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιλαμβάνουν: εθνικούς δρυμούς, υγροβιότοπους, προστατευμένα οικοσυστήματα, οικισμούς παραδοσιακής λαϊκής αρχιτεκτονικής κ.α. που αποκαλύπτουν το μεγαλείο της φύσης/ του φυσικού περιβάλλοντος και το μεγαλείο του ανθρώπινου λαϊκού πολιτισμού που προέκυψε ως έκφραση και ανάγκη της ψυχής (και όχι ως επιβεβαίωση του εγωτισμού και της κερδοφορίας).

Όλες αυτές οι περιοχές αποτελούν *τουριστικούς προορισμούς του φυσιολατρικού τουρισμού*, στον οποίο εντάσσονται ενεργοί πολίτες και άνθρωποι που θεωρούν το φυσικό περιβάλλον ως διαρκές και υπό στενότητα αγαθό, που επ' ουδενί λόγω δεν πρέπει να αλλιωθεί και να αφαιρεθεί από τις επερχόμενες γενεές στις οποίες πρέπει να ανήκει, όπως ανήκει στις παρελθούσες και ανήκει στις ενεστώτες γενιές.

Για την εξυπηρέτηση του *φυσιολατρικού τουρισμού* πρέπει να δημιουργηθούν *ξύλινα οικήματα* άμεσα προσαρμοσμένα στο περιβάλλον, για παροχή στους τουρίστες στοιχειωδών υπηρεσιών στέγασης και σίτισης, από ανθρώπους του *αγροτουρισμού*, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν και τους αναγκαίους «φύλακες», «ξεναγούς», «συνοδούς» προς τους τουρίστες που θα ήθελαν να περιηγηθούν σε όλη την έκταση των περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 245)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΣΗΣ

Ο τουρισμός άθλησης αποτελεί επιλογή ανθρώπων υψηλών εισοδηματικών στρωμάτων που έχουν και πολλά και μεγάλα διαστήματα «ελεύθερου χρόνου», για να μπορούν να επιδίδονται σε αθλήματα αυτής της μορφής *τουρισμού*.

Το γεγονός ότι είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι με την άθλησης προάγεται η σωματική, πνευματική και ψυχική υγεία και ότι μπορούν να αντιμετωπισθούν ψυχοκοινωνικές ασθένειες του συγχρόνου «πολιτισμού» (άγχος, νευροψυχικές διαταραχές κ.α.), δεν είναι αρκετό ώστε ο *αθλητικός τουρισμός* να μπορεί να απασχολεί

και τα πλατιά κοινωνικά στρώματα, αφού αυτής της μορφής ο τουρισμός σχετίζεται κυρίως με τουρίστες υψηλών εισοδημάτων, όπως έχουμε ήδη αναφέρει.

Ο τουρισμός άθλησης έχει δύο βασικές εκφάνσεις, που και οι δύο συνδέονται με τον αγροτουρισμό- πρωτίστως με τον ορεινό τουρισμό και δευτερευόντως με τον θαλάσσιο τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει:

- Τουρισμός αθλητών για ξεκούραση και προπονήσεις εκτός της έδρας των ομάδων τους
- Άθληση τουριστών, είτε ευκαιριακή είτε πιο μόνιμη.

Και στην πρώτη και στη δεύτερη περίπτωση, για να υπάρξει ανάπτυξη του τουρισμού άθλησης, σημαντικό ρόλο παίζουν τι κλίμα, οι γεωμορφολογίες και περιβαλλοντολογικές συνθήκες, οι αθλητικές υποδομές, οι έμπειροι εκπαιδευτές αθλημάτων κ.λ.π του τουριστικού προορισμού.

Ο τουρισμός άθλησης εκδηλώνεται με ποικίλες δραστηριότητες:

- Δραστηριότητες στο γήπεδο: ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ, γκολφ, τένις
- Δραστηριότητες στο βουνό: πεζοπορία, ορειβασία, ποδηλασία, ιπασία, τοξοβολία, σκοποβολή, αναρρίχηση- και στα χιόνια : σκι(ορειβατικό και ανώμαλο), έλκηθρο.
- Δραστηριότητες στο ποταμίσιο νερό: ράφτινγκ, καγιάκ, κολύμβηση
- Δραστηριότητες στον αέρα: ανεμοπορία, αιωροπτερισμός , αλεξίπτωτο πλαγιάς
- Δραστηριότητες στη θάλασσα: ιστιοπλοΐα, σκι, σέρφινγκ, κωπηλασία, κολύμβηση κ.α.

Οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να προσφέρουν καταλύματα και διατροφή και η τοπική κοινωνία εκπαιδευτές ή οδηγούς για τα αναφερθέντα (εκτός γηπέδων) αθλήματα. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 σελ 245-246)

ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολλοί από τους αρχαίους ιστορικούς (π.χ. Ηρόδοτος, Ξενοφών, Πολύβιος) και γεωγράφους (π.χ. Στράβων, Πausanias, Διόδωρος, Σικελιώτης κ.α.) υπήρξαν *περιηγητές*, με την αρχαιοελληνική σημασία του όρου, και τέτοιοι υπήρξαν και πάμπολλοι «ξένοι ταξιδιώτες» που επισκέφτηκαν «ελληνικά εδάφη» κατά τον καιρό της Οθωμανοκρατίας.

Οι περιηγητές ήταν και είναι ένα «περίεργο είδος» τουριστών. Πριν μεταβούν ως τουρίστες σε έναν τόπο, μελετούν άριστα την ιστορία, την αρχαιολογία τη γεωγραφία και την ανθρωπολογία αυτού του τόπου και των ανθρώπων του, και όταν μεταβούν εκεί επιδίδονται σε παρατηρήσεις, έρευνες, συγκρίσεις και καταγραφές, επισημαίνοντας τις όποιες αλλαγές έχουν επέλθει σε όλα τα πεδία και σε όλα τα επίπεδα κατά την παρέλευση του χρόνου, από τότε που αναφέρονται οι όποιες πηγές και γραπτές μαρτυρίες.

Ο *περιηγητικός τουρισμός* έχει σχέση με ανθρώπους υψηλής πνευματικής στάθμης και –μάλλον- υψηλών εισοδημάτων. Προορισμοί του περιηγητικού τουρισμού είναι οι τόποι που έχουν σημαντική ιστορική παράδοση και έχουν να επιδείξουν πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και σημαντικά ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία, αλλά και *ενδιαφέρουσες, σύγχρονες, πολιτιστικές παραδόσεις*.

Αναμφίβολα, η Ελλάδα αποτελούσε ανέκαθεν και αποτελεί ακόμα έναν από τους σημαντικότερους προορισμούς διεθνώς του *περιηγητικού τουρισμού* λόγω της μακρόχρονης και ενδιαφέρουσας ιστορικής διαδρομής της. Οι *περιηγητές* δεν νοιάζονται μόνο για τα αστεία και τους αρχαιολογικούς τόπους. Τους ενδιαφέρουν το ίδιο πολύ και οι αγροτικοί οικισμοί και ο πολιτισμός των ανθρώπων της υπαίθρου. Πολλά στοιχεία του αγροτικού μας πολιτισμού (δημώδης άσματα, παραμύθια κ.α.) πρωτοκαταγράφηκαν και αναδείχτηκαν από αλλοδαπούς περιηγητές, οι οποίοι υπήρξαν σφόδρα ερωτευμένοι με τον λαϊκό μας πολιτισμό (π.χ. ο Άγγλος Ληκ, ο Γάλλος Πουκεβίλ κ.α.).

Ο *αγροτουρισμός* παρέχει όλα τα εχέγγυα ανάπτυξης του περιηγητικού τουρισμού, μέρος του οποίου εντάσσεται ανεπιφύλακτα στον πολιτιστικό-μορφωτικό τουρισμό, για τον οποίο έχουμε ήδη μιλήσει εκτενώς. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 246-247)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Ο *τουρισμός περιπέτειας* αποτελεί επιλογή των ανθρώπων που είναι νέοι σε ηλικία, και αν είναι εργαζόμενοι μάλλον ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, γεγονός που τους επιτρέπει να αναζητούν συγκινήσεις μέσα από την *περιπέτεια* και μέσα από πρωτόγνωρες καταστάσεις που κρύβουν το απροσδόκητο και την έκπληξη.

Ο νυχτερινός περίπατος, η αναρρίχηση σε υψηλές κορυφές βουνών, η διέλευση από φαράγγια και δυσπρόσιτους τόπους, η κωπηλασία σε ορμητικά ποτάμια, η προσέγγιση βραχονησίδων με φουσκωτή βάρκα, η διανυκτέρευση σε δασώδεις περιοχές, η νυχτερινή ορειβασία και άλλες συναφείς «δραστηριότητες» εντάσσονται στον *τουρισμό περιπέτειας* και ιδανικοί τόποι προορισμού αυτής της μορφής τουρισμού θεωρούνται κυρίως οι *ορεινές περιοχές*.

Ορμητήρια για τον *τουρισμό περιπέτειας* είναι τόποι που κατά τον άλφα ή βήτα τρόπο αναπτύσσουν *αγροτουριστικές δραστηριότητες* και «καταφεύγουν» σε αυτούς άνθρωποι που είναι άκρως στρεσαρισμένοι από το σύγχρονο τρόπο ζωής ή από την εργασία τους και αναζητούν τρόπους εκτόνωσης και έντονων συγκινήσεων μέσα από τον τουρισμό περιπέτειας, που φαίνεται ότι αυξάνει συνεχώς το «μερίδιο» του στη συνολική τουριστική αγορά. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 247)

ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 ξεκίνησαν και έκτοτε καθιερώθηκαν οι *σχολικές εκδρομές* για τη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση έξω από τα όρια των νόμων που βρίσκονται τα σχολεία. Τούτες οι σχολικές εκδρομές (μονοήμερες, τριήμερες, πενήμερες) που στο ξεκίνημα τους είχαν *παιδευτικό και μορφωτικό χαρακτήρα* εξελίχθηκαν σε εκδρομές ψυχαγωγίας και αναψυχής των μαθητών και αποτέλεσαν μια νέα μορφή *τουρισμού, τον μαθητικό τουρισμό*.

Ο *μαθητικός τουρισμός* εκδηλώνεται συνήθως μέσα στους μήνες Απρίλιο και Μάιο, ήτοι σε χρόνο πριν την έναρξη της *θερινής τουριστικής περιόδου* του μαζικού

τουρισμού και πριν την έναρξη των σχολικών εξετάσεων, και μέχρι σήμερα έχει επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον προς συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς : Ρόδο, Κέρκυρα, Κρήτη, Κυκλάδες, δηλαδή προορισμοί που παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ελληνική *τουριστική βιομηχανία*.

Τελευταίως ο *μαθητικός τουρισμός* συνδυάζει την παιδευτική και μαθησιακή διαδικασία με την αναψυχή- ψυχαγωγία, με πολυήμερες εκδρομές σε *αγροτουριστικές περιοχές*, σε περιοχές με σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και σπουδαία μνημεία, σε ορεινές ιστορικές κοινότητες και με επισκέψεις σε αγροβιοτεχνίες – οικοτεχνίες , λαογραφικά μουσεία, προστατευμένες περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κ.λ.π.

Οι *εκδρομές* αυτές μπορούν να πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους και επιδοτούνται από εθνικά και ευρωπαϊκά κονδύλια, εντασσόμενες σε συγκεκριμένα προγράμματα, όπως π.χ. : «*Comenius*», « *Ολυμπιακή Παιδεία*», «*Πράσινες εβδομάδες*», «*Περιβαλλοντική εκπαίδευση*» κ.α., τα οποία λειτουργούν υποστηρικτικά προς τον αγροτουρισμό.

Ένας κεντρικός και συνολικός προγραμματισμός των πολυημέρων σχολικών εορτών (από ΥΠΕΠΘ και Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης) θα μπορούσε να παίξει καταλυτικό ρόλο στη στήριξη της ανάπτυξης του ελληνικού αγροτουρισμού-τουλάχιστον για βραχυμεσοπρόθεσμη χρονική διάρκεια-, αλλά αυτός ο προγραμματισμός θα μπορούσε να προκύψει μετά από συστηματική έρευνα και μελέτη του όλου θέματος, (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 σελ 247-248)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Το μεγάλο ζητούμενο του ελληνικού τουρισμού είναι η *επίλυση του προβλήματος της εποχικότητας της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου*, για να μην παραμένουν ανεκμετάλλευτοι για μεγάλο χρονικό διάστημα οι τουριστικοί πόροι (καταλύματα, υπηρεσίες, αγροβιοτεχνίες τοπικά προϊόντα κ.λπ.).

Πολλοί θεωρούν ότι η επίλυση του προβλήματος θα προκύψει από τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, οι οποίοι, από παθητικοί θεατές των τηλεοπτικών δίαυλων, έχουν τελευταίως μετατραπεί σε *δυναμικούς τουρίστες*, αφού διαθέτουν:

- ελεύθερο χρόνο
- σταθερό εισόδημα
- υψηλό δείκτη αποταμίευσης
- επιθυμία για ταξίδια και τουρισμό.

Βέβαια, οι συνταξιούχοι- ως άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών- είναι κοινωνικά πιο συντηρητικοί και πιο ευάλωτοι(σε ότι αφορά στην υγεία τους), γι' αυτό και ο *τουρισμός τρίτης ηλικίας* εκδηλώνεται στη χώρα μας κατά τους μήνες Απρίλιο- Μάιο-Ιούνιο- Σεπτέμβριο-Οκτώβριο και όχι κατά τους μήνες τουριστικής αιχμής(Ιούλιος-Αύγουστος), επιδεικνύοντας ιδιαίτερη προτίμηση:

- στον θεραπευτικό –ιαματικό τουρισμό
- στον θρησκευτικό- προσκυνηματικό τουρισμό
- στον αγροτουρισμό.

Κατά την εκτίμηση μας ο *τουρισμός τρίτης ηλικίας* δεν μπορεί να λύσει το μείζον πρόβλημα της εποχικότητας της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος για τις περιοχές του μαζικού τουρισμού, μπορεί όμως να στηρίξει τις προσπάθειες αγροτουριστικής ανάπτυξης, αφού οι άνθρωποι του αγροτικού χώρου είναι «ανθρωπινότεροι» στις σχέσεις τους και οι συνταξιούχοι έχουν ανάγκη από τέτοιου είδους επαφές και συναναστροφές. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 248-249)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο *κοινωνικός τουρισμός* έχει την έννοια ότι το κράτος επιδοτεί τις *διακοπές ορισμένων κοινωνικών ομάδων* που έχουν χαμηλά εισοδήματα και, συνάμα, με αυτή την πολιτική ενισχύει την απασχόληση στους τόπους υποδοχής των τουριστών.

Ως ασθενέστερες οικονομικά κοινωνικές ομάδες θεωρούνται οι νέοι, οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι, οι φοιτητές, οι στρατιώτες κ.α., που τα σύγχρονα οικονομικά αναπτυγμένα κράτη θεωρούν *υποχρέωση τους να τις υποστηρίξουν*, ώστε να έχουν τη δυνατότητα και αυτές να κάνουν διακοπές.

Τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού άρχισαν να εφαρμόζονται στη χώρα μας από το 1982 από δημόσιους φορείς όπως ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, Εργατική Εστία, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού και από άλλους συναφείς φορείς.

Στα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού συμμετέχουν ξενοδοχεία, αγροτουριστικά καταλύματα, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λ.π., ο Ο.Σ.Ε., τα Κ.Τ.Ε.Λ., οι ναυτιλιακές εταιρείες που χορηγούν εκπτώσεις στα εισιτήρια μετακίνησης προς και από τους τουριστικούς προορισμούς.

Τουριστικοί προορισμοί των ενταγμένων σε προγράμματα κοινωνικού τουρισμού είναι κατά το πλείστον περιοχές παροχής ήπιων μορφών τουρισμού, όπως ο αγροτουρισμός, ο θεραπευτικός, ο πολιτιστικός, ο φυσιολατρικός, ο τουρισμός άθλησης, ο οικοτουρισμός κ.λ.π., που δίνουν τεράστια περιθώρια ανάπτυξης σχέσεων ανάμεσα στους τουρίστες και τους γηγενείς κατοίκους.

Ο *κοινωνικός τουρισμός* εκφράζει την παρεμβατική πολιτική του κράτους που ασκείται με σκοπό να αναδιανέμει το «κοινωνικό εισόδημα» προς ασθενέστερες οικονομικά κοινωνικές τάξεις. Η μέχρι σήμερα λειτουργία αυτής της κρατικής παρέμβασης απέδειξε ότι ο κοινωνικός τουρισμός δεν κάλυψε αποκλειστικά ανάγκες «μη προνομιούχων», αφού πολλάκις σε αυτά τα προγράμματα εντάχθηκαν όχι μόνον οικονομικά αδύνατοι δικαιούχοι αλλά και οικονομικά ισχυροί φίλα προσκείμενοι προς τους εξουσιάζοντες σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, όπως έχει καταγγεληθεί δια των ΜΜΕ από πραγματικούς δικαιούχους. Αυτός είναι ο λόγος που φρονούμε ότι απαιτείται πιο δίκαιη και καλύτερη οργάνωση του όλου συστήματος «κοινωνικού τουρισμού» στη χώρα μας. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 249-250)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Ένας βαθύς κοινωνικός ρατσισμός υπήρχε μέχρι προσφάτως διεθνώς προς τους ανθρώπους που είχαν αναπηρία, ώσπου η «κοινωνική συνείδηση» ξεσηκώθηκε και διεκδίκησε την ισότιμη κοινωνική ένταξη των αναπήρων. Έτσι, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο επήλθαν ριζοσπαστικές παρεμβάσεις και λήφθηκαν μέτρα με σκοπό τον σεβασμό των «ατόμων με ειδικές ανάγκες» και την παροχή ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών και προς αυτούς για να απολαύσουν τις χαρές της ζωής.

Η διοργάνωση «Παραολυμπιάδων» με συμμετοχή ανθρώπων που έχουν αναπηρίες, αποτελεί ένα δείγμα του μεγάλου άλματος για το ξεπέραςμα ενός...παλαιόθεν κληρονομημένου κοινωνικού ρατσισμού. Ο τουρισμός αναπήρων είναι μια ειδική μορφή τουρισμού, που για να αναπτυχθεί απαιτεί ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις με ανάλογο εξοπλισμό για εξυπηρέτηση των αναπήρων τουριστών, όπως π.χ.:

- ειδικές ράμπες
- ειδικούς ανελκυστήρες
- ειδικός εξοπλισμός σε δωμάτια και λοιπά καταλύματα
- ειδικοί χώροι για εστίαση-κ.λπ.

για να μπορούν οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες να κάνουν τουρισμό χωρίς να αντιμετωπίζουν προβλήματα ή να έχουν όσο το δυνατόν λιγότερα προβλήματα.

Ο τουρισμός αναπήρων μπορεί να βρει τη δέουσα θαλπωρή στους ανθρώπους του αγροτουρισμού, μόνο που θα πρέπει οι παρέχοντες υπηρεσίες στον αγροτουρισμό να βελτιώσουν τους «χώρους» τους, κατασκευάζοντας ράμπες, ανελκυστήρες κ.ο.κ., για την εξυπηρέτηση των αναπήρων τουριστών. Και φαίνεται πως η τουριστική αγορά τούτης της μορφής τουρισμού μεγαλώνει όλο και περισσότερο. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 250)

ΛΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο λαϊκός τουρισμός αποτελεί «έκφραση» των ανθρώπων που έχουν χαμηλά εισοδήματα και που κινούνται με τα αυτοκίνητα τους ή τα αυτοκινούμενα τροχόσπιτα τους ή τις μοτοσυκλέτες τους είτε κατά μονάς είτε –συνήθως- οικογενειακώς προς τουριστικούς προορισμούς μέσα στη χώρα στην οποία κατοικούν ή και σε άλλες χώρες της αλλοδαπής και που επιδιώκουν ο τουρισμός να τους κοστίζει όσο γίνεται πιο φτηνά.

Έχοντας έτσι τα πράγματα συνάγεται ότι ο λαϊκός τουρισμός δεν αφήνει περιθώρια για οικονομικά ωφελήματα, αλλά-παρ' όλα αυτά – οι τόποι ή οι χώρες υποδοχής έχουν φροντίσει να αναπτύξουν κάμπινγκ για φιλοξενία των τουριστών αυτής της κατηγορίας, παρέχοντας υπηρεσίες που διευκολύνουν τη διαμονή τέτοιων επισκεπτών.

Οι παρεχόμενες από τα κάμπινγκ υπηρεσίες είναι κατά πολύ φθηνότερες από οποιοδήποτε άλλο κατάλυμα, γεγονός που εκτιμάται δεόντως από τους μετακινούμενους φιλοξενούμενους τουρίστες σε αυτά. Κάμπινγκ για τον λαϊκό τουρισμό υπάρχουν πολλά

στη Ελλάδα , και λειτουργούν και αυτά κυρίως κατά τους μήνες αιχμής της τουριστικής περιόδου.

Ο λαϊκός τουρισμός εκ των πραγμάτων «διασταυρώνεται» με τον αγροτουρισμό και τα όποια οικονομικά ωφέληματα προκύπτουν διοχετεύονται προς τα εκεί. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 250-251)

ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι μεγαλοαστοί της οικονομικής ολιγαρχίας, οι μεγιστάνες του πλούτου και οι λεγόμενοι «αριστοκράτες» των κοσμικών στηλών εφημερίδων και περιοδικών ταξιδεύουν πολύ συχνά από το ένα κοσμοπολίτικο κέντρο στο άλλο, κάνοντας τη μια μέρα θαλάσσια σπορ σε κάποιο κοσμοπολίτικο θερινό τουριστικό θέρετρο και την επόμενη μέρα απολαμβάνοντας χειμερινά σπορ σε άλλο κοσμοπολίτικο αλπικό τουριστικό προορισμό.

Όστε, ο κοσμοπολίτικος τουρισμός είναι ο τουρισμός των πολύ πλούσιων , δηλαδή των ανθρώπων που ξοδεύουν υπέρογκα ποσά για τις μετακινήσεις τους , για τη διαμονή τους, για τις αγορές τους, (ψώνια).Τα μέσα μετακίνησης τους είναι ιδιόκτητα (λιμουζίνες, θαλαμηγοί, ελικόπτερα, αεροπλάνα), ενώ καταλύουν σε πολυτελή ξενοδοχεία και σε πολυτελείς ενοικιαζόμενες ή ιδιόκτητες επαύλεις.

Όλες οι χώρες υποδοχής –φιλοξενίας ευθυμούν την ανάπτυξη του κοσμοπολίτικου τουρισμού, διότι αυτός συμβάλλει στην καλύτερη διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος και στην καταξίωση τους ως τουριστικοί προορισμοί που απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης των μεγιστάνων του πλούτου (μεγαλοεπιχειρηματιών, μεγαλοθηποιοών, εφοπλιστών κλπ.). Και ο αγροτουρισμός φιλοδοξεί να προσελκύσει κοσμοπολίτες τουρίστες.

Κοσμοπολίτικος τουριστικός προορισμός στην χώρα μας είναι η Μύκονος και σε μικρότερο βαθμό κοσμοπολίτικα στέκια μπορεί να συναντήσει κανείς και σε άλλα νησιά των Κυκλάδων (π.χ Θήρα, Πάρος κ.α.), στην Ρόδο και στην Κέρκυρα, στον Άγιο Νικόλαο στην Κρήτη και αλλού. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος-Αγροτουρισμός,2003, σελ 251)

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι συναντήσεις μελών επιστημονικών και κοινωνικών οργανώσεων και φορέων- τα τελευταία χρόνια- πολλαπλασιάζονται με ταχείς ρυθμούς, αφού πάντοτε κάποιο «θέμα» τους οδηγεί σε διοργάνωση ημερίδων, διημερίδων, συμποσίων και συνεδρίων, που φτάνουν μέχρι και 4-5 ημέρες. Όλες αυτές οι συναντήσεις σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο έχουν μικρό ή μεγάλο αριθμό συμμετοχών, δηλαδή παρουσία ανθρώπων που προσπαθούν να συνδυάσουν την συμμετοχή τους στο συνέδριο και με άλλες μορφές τουρισμού (π.χ. μορφωτικό τουρισμό, τουρισμό πόλης, αγροτουρισμό, οικογενειακό τουρισμό κ.α.), ανάλογα με το που βρίσκεται το συνεδριακό κέντρο.

Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες εντός πόλεων ή σε άλλες περιοχές όπου είναι εγκατεστημένες και λειτουργούν, αλλά και σε οικισμούς του αγροτικού χώρου με την συνδρομή και επικουρία των αγροτουριστικών επιχειρήσεων.

Και στις δυο περιπτώσεις, τα συνεδριακά κέντρα πρέπει να είναι πλήρως τεχνολογικά εξοπλισμένα και να επικυρούνται από εστιατόρια, καφεζαχαροπλαστεία, γραφεία εξυπηρέτησης συνέδρων, ταχυδρομεία κ.λ.π., διότι το οργανωμένο αυτό σύνολο τουριστικών παροχών όταν λειτουργήσει σωστά, τότε μπορεί να προβάλει σωστά τον συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό εντός και εκτός των εθνικών συνόρων.

Ο συνεδριακός τουρισμός φαίνεται να έχει ευοίωνα μέλλον στην Ελλάδα και αυτό διαπιστώνεται από τα συνέδρια που διοργανώνονται σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Χαλκίδας, της Καλαμάτας, της Χαλκιδικής, της Ξάνθης, των Ιωαννίνων κ.λ.π., αλλά και σε μικρότερα συνεδριακά κέντρα όπως π.χ. στους Δελφούς (Αράχοβα) και στο Μέτσοβο. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 251-252)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Πληθαίνουν όλο και περισσότερο οι διοργανώσεις ποικίλων θεαματικών εκθέσεων, κυρίως εκθέσεων προϊόντων, στις διάφορες πόλεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στην αλλοδαπή. Σε ανοιχτούς χώρους ή σε ειδικά εκθεσιακά κέντρα μεγάλων πόλεων εκτίθενται για διάστημα μιας μέχρι και δυο εβδομάδων, αναλόγως :

- αγροτικά μηχανήματα και εξαρτήματα
- βιομηχανικός τεχνολογικός εξοπλισμός
- προϊόντα ηλεκτρονικής βιομηχανίας
- οικιακές συσκευές
- ηλεκτρονικά παιχνίδια- κ .λ. π αλλά και:
- βιβλία
- πίνακες ζωγραφικής
- έργα γλυπτικής τέχνης
- κοσμήματα- κ.ο.κ.

Όλες αυτές οι εκθέσεις διοργανώνονται σε σταθερά ανά έτος χρονικά διαστήματα σε διάφορους χώρους συγκεκριμένων πόλεων, ή είναι μεταφερόμενες από πόλη σε πόλη, ή συνδέονται και με άλλες παράλληλες οικονομικό-κοινωνικού χαρακτήρα εκδηλώσεις. Πάντοτε, όμως, αποτελούν αιτία και αφορμή προσέλκυσης κόσμου και υπ' αυτήν την έννοια υπάρχει η μορφή του εκθεσιακού τουρισμού, που, έκτος των εκθεσιακών χώρων, έχει ανάγκη πλαισίωσης και συνεπικουρίας από εστιατόρια, καφεζαχαροπλαστεία, γραφεία εξυπηρέτησης επισκεπτών, ταχυδρομείο, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων κ.λπ. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 σελ 252-253)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι μετακινήσεις των ανθρώπων που γίνονται με σκοπό τη θέαση ναών και θρησκευτικών μνημείων ή τη συμμετοχή τους σε θρησκευτικές τελετουργίες, για χρονική διάρκεια μίας ημέρας μέχρι και μια βδομάδα, συνιστούν τον θρησκευτικό τουρισμό, και

οι προορισμοί αυτής της μορφής τουρισμού βρίσκονται είτε μέσα στα όρια της χώρας είτε σε άλλες χώρες.

Τις περισσότερες φορές ο θρησκευτικός τουρισμός έχει τον χαρακτήρα προσκυνηματικού τουρισμού. Πρόκειται για μορφή τουρισμού που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει διαστάσεις μαζικού τουρισμού, αφού όλο και συχνότερα θρησκευόμενοι τουρίστες επισκέπτονται βυζαντινά μοναστηριακά συγκροτήματα (π.χ. Μετέωρα, Αγία Λαύρα κ.λπ.), ναούς με αριστουργηματικές εικονογραφήσεις αγίων και απaráμιλλης καλλιτεχνικής αξίας τέμπλα (π.χ. ναοί Αγίας Παρασκευής στο Μέτσοβο, Αγίου Γεωργίου στο Περιβόλι Γρεβενών), ναούς –μνημεία αρχιτεκτονικής τέχνης (π.χ. ναοί της Θεσσαλονίκης, της Καστοριάς, της Βέροιας), ή επισκέπτονται τόπους λατρείας «θαυματουργών αγίων» (π.χ. Αγία Παρασκευή στα Τέμπη, Παναγία Σουμελά στο Βέρμιο, Παναγία της Τήνου), χωρίς ωστόσο να παραμελούν άλλα οικουμενικά μνημεία του χριστιανισμού (π.χ. ναός Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη) ή οικουμενικούς τόπους λατρείας του χριστιανισμού (π.χ. Αγίους Τόπους, Μονή Αγίας Αικατερίνης στο Σινά).

Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν απαιτείται ιδιαίτερη υποδομή και ανωδομή, αφού συνήθως συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού. Πάντως από τον θρησκευτικό τουρισμό προκύπτουν σημαντικά οικονομικά οφέληματα, διότι εκδηλώνεται με ομαδικά ταξίδια ανθρώπων που θέλουν να εκπληρώσουν το «τάμα» τους με βάση τη θρησκευτική τους πίστη, αλλά ταυτοχρόνως – και να ικανοποιήσουν το ιστορικό κ.λπ. ενδιαφέρον τους.

Η αρχιτεκτονική δομή των ναών της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, οι αγιογραφίες, τα ξυλόγλυπτα τέμπλα, τα ιερά κειμήλια και άμφια, τα σπάνια χειρόγραφα και παλαιά βιβλία κ.λπ., που διασώζονται σε πολλούς ναούς και μοναστήρια αποτελούν ένα ελκυστικό τουριστικό προϊόν, που προσελκύει προσκυνητές- τουρίστες.

Για την διαφύλαξη και ανάδειξη αυτού του ελκυστικού τουριστικού προϊόντος έχει επιδειχθεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον και νέα επαγγέλματα συνδράμουν προς αυτή την κατεύθυνση, όπως για παράδειγμα:

- Συντηρητής εικόνων και αγιογραφιών
- Συντηρητής χειρογράφων και κειμηλίων
- Αναστηλωτής ναών
- Αναστηλωτής και συντηρητής τέμπλων- κ. α

Ο θρησκευτικός τουρισμός συνδέεται άμεσα με τον αγροτουρισμό και πολλά έργα συντήρησης και ανάδειξης θρησκευτικών μνημείων- κατά την τελευταία 15ετία – χρηματοδοτήθηκαν από σχετικά προγράμματα της ΕΟΚ/ ΕΕ. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 253-254)

ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Όταν αναφερόμαστε στους Έλληνες , συνήθως χρησιμοποιούμε την εξής φράση: «Οι Έλληνες είναι δέκα εκατομμύρια στην Ελλάδα και άλλοι τόσοι στο εξωτερικό.» Το πρώτο μεγάλο κύμα μεταναστών σε διάφορες χώρες στο εξωτερικό. Το πρώτο μεγάλο κύμα μεταναστών εκδηλώθηκε κατά την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα με τόπο προορισμού- μετανάστευσης τις Η.Π.Α. Το δεύτερο μεγάλο κύμα εκδηλώθηκε κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 με τόπους προορισμού –μετανάστευσης: τη Γερμανία, το Βέλγιο, τη Σουηδία, την Αυστραλία , τον Καναδά, τη Νότια Αφρική, αλλά και τις Η.Π.Α και άλλες χώρες της Ευρώπης, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής.

Οι Έλληνες μετανάστες στις νέες πατρίδες τους πρόκοψαν με την εργασία τους και η μέγιστη πλειονότητα τους ενσωματώθηκε στις νέες «εθνικές κοινωνίες». Τα παιδιά των μεταναστών κατέλαβαν σημαντικές θέσεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής, κοινωνικής, πνευματικής, επιστημονικής και πολιτικής ζωής των νέων πατρίδων. Οι περισσότεροι δεν ξέχασαν την προγονική τους ρίζα και προσπάθησαν να διατηρήσουν τους δεσμούς με τη μητέρα πατρίδα .

Οι ποδοσφαιρικοί αγώνες του 2004 της εθνικής ομάδας στην Πορτογαλία , για το Euro 2004 , αφύπνισε τον απανταχού ελληνισμό , που όχι μόνο πανηγύρισε την κατάκτηση του πανευρωπαϊκού τίτλου αλλά και συνάμα εξωτερίκευσε στις «ξένες πατρίδες», την υπερηφάνεια για την καταγωγή του. Η δεύτερη και η τρίτη γενιά των Ελλήνων μεταναστών φαίνεται να επιθυμεί να ξανασυνδεθεί με τις «μικρές πατρίδες», των προγόνων τους.

Τούτη η επιθυμία είναι έκδηλη τα τελευταία χρόνια και πραγματώνεται με επισκέψεις των μεταναστών στην πατρίδα, γεγονός που συνιστά τον ομογενειακό τουρισμό, που, αν μελετηθεί σωστά και ορθολογικά ως φαινόμενο και ληφθούν τα αναγκαία μέτρα με εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη άνθισης του ελληνικού τουρισμού.

Ο ομογενειακός τουρισμός συνδυάζεται και με πολλές από τις άλλες ήπιες μορφές τουρισμού αλλά κυρίως με τον αγροτουρισμό , αφού οι Έλληνες μετανάστες πρώτης γενιάς ήταν παιδιά αγροτών, γεννημένα σε χωριά των φτωχών ορεινών περιοχών. Φρονούμε ότι η πολιτεία οφείλει να μελετήσει ενδελεχώς το όλο θέμα και να παράσχει κίνητρα προσέλκυσης του ομογενειακού τουρισμού, ώστε να υπάρξει η επιθυμητή σύσφιξη σχέσεων των Ελλήνων του εξωτερικού με τη μητέρα πατρίδα και ιδίως με τους πληθυσμούς των μικρών κοιτίδων απ' όπου κατάγονται ή κατάγονταν οι πρώτοι συμπατριώτες μας μετανάστες, στις χώρες υποδοχής που ήδη αναφέραμε. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 254-255)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κατά την τελευταία 25ετία έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές στη δομή και στις σχέσεις των μελών της ελληνικής οικογένειας , γεγονός που προσέδωσε και άλλον χαρακτήρα στη θέση των παιδιών μέσα στην οικογένεια. Οι σύγχρονες κοινωνίες όχι μόνο έχουν διαμορφώσει τη «χάρτα δικαιωμάτων των παιδιών» αλλά πολύ περισσότερο με θεσμικές παρεμβάσεις διευκολύνουν τις οικογένειες ώστε να μπορούν να προσφέρουν τα μόλα στα παιδιά τους.

Έτσι πλέον , ο προγραμματισμός για οικογενειακές διακοπές συνιστά τον οικογενειακό τουρισμό, για τον οποίο οι τουριστικοί πράκτορες έχουν φροντίσει να προσφέρουν ειδικά τουριστικά πακέτα , που να είναι προσιτά στις οικογένειες.

Προσφέρονται εκπτώσεις στις τιμές των εισιτηρίων από τα μέσα μαζικής μετακίνησης αλλά και εκπτώσεις από τις παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες. Απαιτούνται ασφαλώς , έργα υποδομής και ανωδομής που να μπορούν να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες που έχει ο «κόσμος των παιδιών», όπως π.χ. παιδικές χαρές, αίθουσες παιχνιδιών, παιδικούς σταθμούς, παιδικές πισίνες, παιδότοπους κ.τ.λ. με παρουσία ανθρώπων (νηπιαγωγοί, κλόουν, παραμυθάδες κ. τ. λ) που μπορούν να συντροφεύουν τα παιδιά.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις που προσφέρουν ευνοϊκά πακέτα για οικογενειακό τουρισμό, γνωρίζουν πολύ καλά ότι τα παιδιά είναι μέγιστοι καταναλωτές παιχνιδιών, ζαχαρωτών, αντικειμένων που σχετίζονται με τις διακοπές τους (π. χ σωσίβια, αναμνηστικά μπλουζάκια κ.τ.λ.) και υπ' αυτή την έννοια –από αυτόν τον καταναλωτισμό θα προκύψουν και οικονομικές ωφέλειες, αφού οι γονείς σπανίως «χαλούν το χατίρι» των παιδιών τους. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, 2003, σελ 254-255)

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ή ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ως οικολογικό τουρισμό ή οικοτουρισμό πρέπει να θεωρήσουμε την ανάδειξη και αξιοποίηση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων τα οποία απαρτίζονται από εδαφογεωμορφολογικούς σχηματισμούς (π. χ ηφαιστειακά τοπία , φαράγγια κ. τ. λ), υγροβιότοπους με την σπάνια πανίδα και χλωρίδα τους (π.χ Πρέσπας, Κερκίνη κ.α), εθνικούς δρυμούς με τη σπάνια πανίδα και χλωρίδα τους (π.χ Βάλια Κάλντα με την καφετιά αρκούδα , τα υπεραιώνobia μοναχικά δέντρα «ρόμπολα» τις δρακολίμνες κ.α),

παραδοσιακούς οικισμούς με σπάνια αρχιτεκτονήματα λαϊκής τέχνης (π.χ. Ζαγόρια , χωριά Πηλίου κ.α) και γενικά , περιοχές ιδιαίτερου φυσικού ή ανθρωπογενούς κάλλους.

Ορισμένοι ταυτίζουν τον οικοτουρισμό με τον αγροτουρισμό- όχι αδικώς- αφού κυρίαρχο μέλημα του αγροτουρισμού είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση του οικοτουρισμού. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 255-256)

Πως προέκυψε ο οικοτουρισμός

Σήμερα οι άνθρωποι δίνουν μια αυξανόμενη προτεραιότητα στην οικολογική και περιβαλλοντική ποιότητα όταν αποφασίζουν για το που θα περάσουν τις διακοπές τους ή όταν επιλέγουν έναν προορισμό. Επιζητούν καθαρό και υγιεινό περιβάλλον, καθαρό αέρα, πράσινα δάση, καθαρά ποτάμια και λίμνες και έναν φυσικό τρόπο ζωής. Οι άνθρωποι που ζουν στις πόλεις θέλουν να γευτούν τη φύση με τη σωστή έννοια της λέξης. Και αποζημιώνονται πλήρως όταν απολαύσουν τον καθαρό αέρα , τη γαλήνη και την ηρεμία, το γευστικό σπιτικό φαγητό, την οικογενειακή ατμόσφαιρα, τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, δηλαδή πράγματα και καταστάσεις που έρχονται σε αντίθεση με τη ζωή των μεγάλων αστικών κέντρων, όπου οι άνθρωποι εκεί εκτίθενται συνεχώς σε καθημερινές καταστάσεις έντασης.

Ο μαζικός τουρισμός φαίνεται να υποχωρεί και οι οικότοποι ή τα πολιτιστικά τοπία και η τοπική παράδοση φαίνεται να ενεργοποιούν τους σύγχρονους τουρίστες. Στην Ελλάδα τα πολιτιστικά τοπία αποτελούν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα, γιατί τα συναντάς με πολυποίκιλα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, κάτι που δεν συμβαίνει σε πολλές χώρες.

Ο οικοτουρισμός ως επινόηση

Ο οικοτουρισμός προέκυψε ως αντίδραση κατά των αρνητικών συνεπειών του μαζικού τουρισμού, που προκάλεσε πλήθος ανεπανόρθωτων βλαβών στο φυσικό περιβάλλον. Και ως ιδέα, ο οικοτουρισμός βασίζεται στον φυσιολατρικό τουρισμό, ο οποίος προσφέρει απόλαυση με παράλληλη προστασία της φύσης.

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού πρωτίστως στοχεύει:

- Στην ανάδειξη και αξιοποίηση των σπάνιων βιότοπων
- Στην προστασία και αξιοποίηση των βιότοπων σε επιστημονική βάση
- Στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας
- Στην εξερεύνηση της πανίδας και της χλωρίδας
- Στην παρατήρηση των άγριων πουλιών
- Στην περιπλάνηση στη φύση
- Στα ταξίδια και στις εκδρομές περιπέτειας
- Στην εξερεύνηση των παρθένων δασών
- Στην κατάβαση ποταμών με φουσκωτή βάρκα
- Στις ανώδυνες και απλές διαδρομές στους οικότοπους

- Στις επισκέψεις και εξερευνήσεις σπηλαίων.

Στην προώθηση του οικοτουρισμού εμπλέκονται: επιχειρηματίες, ιδιώτες, κράτος, τοπικές κοινότητες, νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, περιβαλλοντικές οργανώσεις, ενεργοί πολίτες οικολόγοι που ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο οικοτουρισμός παρέχει τη δυνατότητα στους ντόπιους κατοίκους και στους ξένους να γνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον-άρα και να γίνουν υποστηρικτές της προσπάθειας διατήρησης του- και, συνάμα ,προσφέρει στους ντόπιους κατοίκους μια εναλλακτική μορφή οικονομικής δραστηριότητας ως αντάλλαγμα στους περιορισμούς που επιβάλλει το καθεστώς προστασίας αυτών των περιοχών.

Οικοτουρισμός και αγροτουρισμός

Με τον αγροτουρισμό ο επισκέπτης τουρίστας συμμετέχει σε διάφορες δραστηριότητες που η ζωή της πόλης τις στερεί. Δηλαδή, ο αγροτουρισμός προσφέρει στον επισκέπτη μια μοναδική δυνατότητα να μετάσχει στην αγροτική δραστηριότητα και να ζήσει στην κοινότητα του χωριού. Οι επιλογές αυτές εμπλουτίζονται από τον οικοτουρισμό και τις άλλες ειδικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που λαμβάνουν χώρα στην ύπαιθρο (τουρισμός περιπέτειας, Πολιτιστικός, θρησκευτικός κ.τ.λ.)

Και, υπ' αυτή την έννοια , ο αγροτουρισμός συμβάλλει καθοριστικά στον εμπλουτισμό του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, κάτι που είναι απολύτως αναγκαίο για την επιβίωση και την ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού στα χρόνια που έρχονται.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας έναντι των άλλων χωρών για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι πολλά και αναφέρουμε τα σημαντικότερα:

- η γεωγραφική θέση της χώρας
- η εδαφομορφολογία και το γεωγραφικό ανάγλυφο
- η πλούσια αγροτική παράδοση
- οι κλιματολογικές συνθήκες
- ο τεράστιος αριθμός ενδημικών ειδών χλωρίδας
- ο σημαντικός αριθμός ειδών προστατευόμενης πανίδας
- ο κοινοτικός χαρακτήρας του ελληνικού χωριού
- η πλούσια ποικιλία παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων
- το πλήθος των παραδοσιακών οικισμών

Όλα αυτά δίνουν απεριόριστες δυνατότητες για αγροτουριστική ανάπτυξη σε πλήθος διαφορετικών προορισμών. Μέχρι σήμερα έχει δημιουργηθεί ένας αξιόλογος αριθμός ξενώνων και καταλυμάτων στις ορεινές περιοχές της χώρας, αλλά και μια σειρά άλλων βασικών υποδομών και δράσεων ,όπως π.χ. κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης , δίκτυα μονοπατιών, υπαίθριες δραστηριότητες κ.τ.λ. που πράγματι διαμορφώνουν ένα νέο τοπίο για τον τουρισμό στον αγροτικό χώρο ο οποίος στοχεύει:

- Στο να γνωρίσει ο επισκέπτης του αγροτικού χώρου τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την τυπική παραδοσιακή κουζίνα , την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής, τα

αυθεντικά χαρακτηριστικά του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος χώρου.

- Στο να φέρει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση και τις δραστηριότητες της υπαίθρου, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί, να αισθανθεί τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης.
- Να κινητοποιήσει τις τοπικές παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις των τοπικών κοινωνιών, και να συμβάλλει έτσι στην αειφόρο οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Συνάγεται ότι για την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού απαιτείται επαναπροσανατολισμός του τουρισμού και της τουριστικής οικονομίας και ότι το κράτος και οι πολίτες πρέπει να έχουν ως πρωταρχικό στόχο την οικολογική διάσταση σε όλες τους τις κινήσεις και παρεμβάσεις. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ 256-258)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ

Ο τουρισμός χειμερινών σπορ σχετίζεται άμεσα με το χιόνι οπότε συνδέετε- εκ των πραγμάτων- με τον ορεινό τουρισμό και τον αγροτουρισμό, αφού ούτως ή άλλως, όλες αυτές οι δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα στον αγροτικό χώρο και δη στα βουνά (π.χ Μαίναλον, Παρνασσός, Πήλιον, Βασιλίτσα Γρεβενών ,Βίγλα πισοδερίου κ.τ.λ.)

Οι ιθύνοντες του ελληνικού τουρισμού θεωρούν πως αυτή η μορφή τουρισμού θα λύσει το πρόβλημα της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και ότι πρόκειται για τουρισμό με προοπτική δυναμικής ανάπτυξης, διότι οι δραστηριότητες του συνδυάζονται και με δραστηριότητες που εμπίπτουν σε άλλες μορφές ήπιου ή εναλλακτικού τουρισμού.

Ουσιαστικά ο τουρισμός χειμερινών σπορ εκφράζει αθλήματα της χιονοδρομίας όπως:

- Σκι καταβάσεων
- Σκι ανώμαλου δρόμου
- Σκι δρόμου αντοχής
- Ορειβατικό σκι , έλκηθρα κ.α.

Στις περιοχές , όμως που για μεγάλα χρονικά διαστήματα του χειμώνα υπάρχει χιονοκάλυψη και θερμοκρασίες κάτω από το 0 βαθμούς Κελσίου . εκτός από τις χιονοδρομικές πίστες μπορούν να δημιουργηθούν και παγοπίστες, στις οποίες είναι ευκολότερο να αναπτυχθούν νέες δραστηριότητες ,όπως:

- Παγοδρομίες
- Χορός στον πάγο
- Καλλιτεχνικό πατινάζ
- Χόκεϊ
- Αγωνιστικά έλκηθρα κ.α

Τούτες οι δραστηριότητες δημιουργούν δυνατότητες νέων θέσεων απασχόλησης σχετιζόμενες με τα χειμερινά σπορ, τις πίστες, τα μηχανήματα ανάβασης κ.τ.λ. αλλά και εμπορικές δραστηριότητες διακίνησης προϊόντων του τουρισμού χειμερινών σπορ.

Σε πολλές περιπτώσεις τα έργα υποδομής εξυπηρέτησης των χειμερινών σπορ αποβαίνουν βλαπτικά , διότι επιφέρουν σημαντικές αλλοιώσεις του γεωμορφολογικού ανάγλυφου των βουνών, θέμα στο οποίο δεν έχει επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή ακόμα και από τους οικολογικά ευαίσθητους.

Οι λάτρεις –τουρίστες-των χειμερινών σπορ συνδυάζουν τις εξορμήσεις τους με επισκέψεις σε γειτονικούς αρχαιολογικούς χώρους και σε αγροτουριστικά κέντρα (π.χ. Παρνασσός, Δελφοί, Αράχοβα) και με περιηγήσεις σε άλλα αξιοθέατα της υπαίθρου χώρας (π.χ Παρνασσός, Αγόριανη, Χάνι Γραβιάς), γεγονός που αποδεικνύει το εύρος των αγροτουριστικών δυνατοτήτων και προοπτικών των ορεινών κυρίως περιοχών της χώρας. (πηγή :βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 258)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ως αγροτουρισμός ορίζεται η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπεί στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών χώρων και της υπαίθρου, με την στήριξη της τοπικής αγροτικής παρά της εμπορίας, της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών και της ανάδειξης του πολιτικού και φυσικού πλούτου κάθε περιοχής.

Ο αγροτουρισμός θεωρείται ως μία ήπια μορφή εναλλακτικού τουρισμού, καθώς οι υποδομές που προϋποθέτει υπηρεσίες που παρέχει δεν είναι μαζικές.

Η ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων στοχεύει κυρίως:

- Στην αναβάθμιση και τουριστική αξιοποίηση των απομακρυσμένων περιοχών.
- Στην συμπλήρωση του εισοδήματος των αγροτών (μέσω της ανάπτυξης υποδομών υποστήριξης του αγροτουρισμού και της προώθησης τοπικών προϊόντων).
- Στην εξοικείωση του επισκέπτη με τον τρόπο ζωής της αγροτικής οικογένειας και στη συμμετοχή του στις γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες.
- Στη συνέχιση της τοπικής αγροτικής παράδοσης.

Ο σωστά σχεδιασμένος και καλά οργανωμένος αγροτουρισμός έχει καταδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας ενός τόπου. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι σε αυτής της μορφής την τουριστική ανάπτυξη το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας περιοχής αποτελούν πλέον τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά που στηρίζονται στην διατήρηση και ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων της.

Σε επιχειρηματικό επίπεδο, ο αγροτουρισμός αποτελεί τον συνδυασμό του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με τον τριτογενή. Δηλαδή της παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και της μεταποίησης, με την παροχή υπηρεσιών και τον τουρισμό. Κατ'αυτόν τον τρόπο δημιουργεί, στηρίζει και τονώνει την τοπική αγορά, παρέχοντας νέες θέσεις εργασίας, ένα συμπληρωματικό εισόδημα στις αγροτικές οικογένειες και συγκρατώντας τον πληθυσμό στην ύπαιθρο.

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που εντάσσονται στον αγροτουρισμό είναι επιγραμματικά οι παρακάτω:

- Αγροτουριστικά καταλύματα.
- Πρατήρια / Εκθετήρια αγροτουριστικών προϊόντων
- Αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής.
- Τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Αγοκτήματα
- Επιχειρήσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων.
- Εργαστήρια λαϊκής τέχνης.

Τέλος, σε ότι αφορά τον επισκέπτη, ο αγροτουρισμός αποτελεί μια διαδικασία που προωθεί μια μορφή ταξιδιού με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση,

βασισμένη στην γνωριμία του με την τοπική κουλτούρα, ιστορία και καθημερινότητα. Μια συνολική εμπειρία κατά την οποία ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τον ντόπιο τρόπο ζωής και συνδυάζει την αναψυχή με την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του για κοινωνικά, ιστορικά, περιβαλλοντικά και άλλα θέματα της εκάστοτε περιοχής. (πηγή: internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία: 6/10/2006

3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:

Οι κυρίαρχες μορφές αγροτουρισμού σε διεθνές επίπεδο είναι οι διακοπές σε αγροκτήματα και οι διακοπές σε αγροτικά καταλύματα (αγροικίες) που βρίσκονται μέσα στον αγροτικό οικισμό.

Η Ελλάδα με τη μεγάλη οικιστική της διασπορά, με την πολυνησιακή της συγκρότηση, με την αποκέντρωση μνημειακής της τοπογραφία, με το εναλλασσόμενο τοπίο, με τις μορφολογικές της αντιθέσεις και με τις διαφοροποιημένες κλιματολογικές της συνθήκες, συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη μιας πλατιάς κλίμακας μορφών αγροτουρισμού.

Οι μορφές αυτές μπορούν να καταταχθούν σε δύο κατηγορίες:

- **ο αμιγής αγροτουρισμός**, όπου οι φιλοξενούμενοι πέρα από τον κύριο προορισμό τους (διακοπές – ανάπαυση), ασχολούνται είτε με αγροτικές εργασίες κατά κανόνα στο αγρόκτημα (περιποίηση ζώων, άρμεγμα, τυροκομία, θερισμός, τρυγητός, λιομάζωμα, οπωροκηπευτική, μελισσοκομία, κτλ.), είτε και πολλές φορές παράλληλα, με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, από αυτές που τους προσφέρει το περιβάλλον της αγροτικής περιοχής (κολύμπι, ψάρεμα, πεζοπορία, ορειβασία, κυνήγι, ιππασία, κτλ.).
- **ο σύνθετος αγροτουρισμός**, όπου οι τουρίστες, πέρα από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που εξειδικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής, όπως για παράδειγμα τουρισμός υγείας, αθλητισμού, φυσιολατρίας, θρησκείας, πολιτισμού.

Κύριες μορφές αμιγή αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

- Αγροτουρισμός σε χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλους (ορεινά και μη) που προσελκύουν τους επισκέπτες, αξιοποιώντας την ομορφιά της τοποθεσία τους.
- Αγροτουρισμός σε νησιωτικές ή παραλιακές περιοχές οι οποίες αξιοποιούν κυρίως τους θερινούς μήνες τον ήλιο και τη θάλασσα.

- Αγροτουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς οι οποίοι έχουν να αναδείξουν μια ξεχωριστή αρχιτεκτονική που προσελκύει τον κάτοικο των τσιμεντένιων αστικών κέντρων.
- Αγροτουρισμός κοντά σε προστατευόμενες περιοχές, όπως εθνικούς δρυμούς και υδροβιότοπους οι οποίες εκτός από φυσικό κάλλος, αναλαμβάνουν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις των επισκεπτών σε θέματα οικολογίας.
- Αγροτουρισμός σε καταλύματα συνεταιριστικής μορφής, όπου τα μέλη των συνεταιρισμών, κυρίως γυναίκες προσφέρουν προϊόντα δικής τους ή τοπικής παραγωγής.

Κύριες μορφές σύνθετου αγροτουρισμού στην Ελλάδα

- Αγροτουρισμός σε περιοχές με ιαματικές πηγές, γνωστές ως λουτροπόλεις, όπου σε ειδικά υδροθεραπευτήρια οι τουρίστες υπόκεινται σε κάποιες θεραπευτικές αγωγές, σε ένα συνδυασμό αποτοξίνωσης και σωματικής χαλάρωσης.
- Αγροτουρισμός σε ορεινά χωριά στην περιοχή των οποίων λειτουργεί οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, που αποτελεί το στοιχείο έλξης των τουριστών.
- Αγροτουρισμός σε αγροτικές περιοχές με αθλητικές εγκαταστάσεις, όπου προσφέρονται όλες οι δυνατότητες για ανάπαυση και άθληση.
- Αγροτουρισμός σε κατασκηνωτικούς χώρους (camping), που βρίσκονται στον περίγυρο αγροτικών οικισμών με τους οποίους συνδέονται οικονομικά κοινωνικά και πολιτισμικά.
- Αγροτουρισμός για παιδιά μικρής ηλικίας, που πραγματοποιείται σε παιδικές κατασκηνώσεις με αθλητικές εγκαταστάσεις, πλήρη φιλοξενία και προσφορά μορφωτικού, ψυχαγωγικού προγράμματος.
- Αγροτουρισμός σε κέντρα διερχομένων τουριστών που βρίσκονται σε ειδικούς κόμβους και δέχονται περαστικούς για να τους προσφέρουν φιλοξενία.
- Αγροτουρισμός σε αγροτικές περιοχές όπου υπάρχουν πολιτιστικά ενδιαφέροντα. Οι διακοπές στις περιοχές αυτές συνδέονται με πνευματικές ενασχολήσεις.

Όλες οι παραπάνω μορφές αγροτουρισμού στην Ελλάδα εντοπίζονται σε αγροτικές περιοχές, οι τύποι των καταλυμάτων είναι κυρίως δωμάτια εντός της οικίας της

αγροτικής οικογένειας ή καταλύματα που αποτελούν προέκταση της κατοικίας, είτε τέλος ανεξάρτητα της οικίας δωμάτια, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία της ιδιωτικής ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.(πηγή:internet-www.geocities.com, ημερομηνία πρόσβασης: 6/10/2006)

3.3 ΣΤΟΧΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός στοχεύει σε δύο παράλληλους στόχους:

- Να δώσει τη δυνατότητα στον τουρίστα να περάσει ήρεμες διακοπές μέσα στη φύση, έξω από το πλαίσιο του ανεπτυγμένου τουρισμού, μέσα σε ένα φιλόξενο κλίμα που δημιουργεί ή ίδια η φύση και οι άνθρωποι της
- Να ενισχύσει τον επαγγελματία του αγροτικού εισοδήματος με την εκμετάλλευση καταλυμάτων και την τροφοδοσία των επισκεπτών, των καταλυμάτων, με προϊόντα της ντόπιας αγροτικής παραγωγής και της τοπικής λαϊκής τέχνης.

Κάτω από αυτήν την οπτική γωνία ο αγροτουρισμός αποτελεί μια πραγματικά σημαντική μορφή τουριστικής ανάπτυξης που στοχεύει:

- Στο συνδυασμό συνεργασίας των τριών τομέων της παραγωγής μιας χώρας (πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς)
- Στην περιφερειακή ανάπτυξη, αφού η ύπαρξη του αποτελεί σημαντικό λόγο δημιουργίας αναπτυξιακών έργων υποδομής και ανωδομής

- Στην ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών και οικολογικών επιβαρύνσεων
- Στην άνοδο του οικονομικού επιπέδου των περιοχών αυτών και στη συμπλήρωση του εισοδήματος των κατοίκων καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού.
- Στη διασφάλιση και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, έχοντα συγχρόνως θετική επίδραση στη συγκράτηση των πληθυσμών στον τόπο κατοικίας. Παράλληλα με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας επιβιώνουν συχνά επαγγέλματα που τείνουν να εκλείψουν και τέτοια στη χώρα μας θεωρούνται αυτά που σχετίζονται με χειρονακτικές τέχνες, όπως η ξυλογλυπτική, η αργυροχρυσοχοΐα, η κεραμική, η υφαντική.
- Στη βελτίωση και διάθεση των τοπικών και γεωργικών προϊόντων καθώς και στη γνωριμία τους με το κοινό
- Στη διατήρηση, την προβολή και την αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς
- Γνωριμία με τη φύση και ψυχολογική ικανοποίηση και ανάταση του τουρίστα από την επαφή του με αυτή.

Στην ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού με την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε περιοχές που μέχρι σήμερα παρέμειναν αναξιοποίητες, ενώ στη πραγματικότητα διαθέτουν δυναμική ανάπτυξης. (πηγή: internet-www.geocities.com, ημερομηνία πρόσβασης: 6/10/2006)

3.4 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ

Κατά τον Εμμ. Κριαρά (1) «παραδοσιακό είναι ότι έχει φτιαχτεί με τα πρότυπα που καθιερώθηκαν από τις παραδόσεις». Σημείωση: (1) βλέπε «Νέο Λεξικό Ελληνικής Γλώσσας» -Εκδοτική Αθηνών, 1995

Κατά συνέπεια οποιοδήποτε κατάλυμα είναι κατασκευασμένο με τις τοπικές παραδοσιακές μεθόδους και προφανώς με τα υλικά του τόπου, δικαιούται να χαρακτηριστεί ως παραδοσιακό.

Υπό αυτήν την ευρεία του όρου έννοια, η συντριπτική πλειοψηφία των κτισμάτων και χωριών του Ν. Ιωαννίνων, δικαιούνται να χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακά, με διαφοροποιήσεις από αισθητικής σκοπιάς, που οφείλονται σε συμπτώσεις (π.χ. υλικά περιοχής) και στις κοινωνικό-οικονομικές συγκυρίες της περιόδου κατασκευής τους, στις αντίστοιχες περιοχές.

Στην Ελλάδα έχει επικρατήσει και θεσμοθετηθεί (από ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΠΟ, Ε.Ο.Τ.), να χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακά κτίσματα και οικισμοί αντίστοιχα, όσα από αυτά παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό / αισθητικό ενδιαφέρον. Η ποιοτική αυτή διάσταση, άρα και ποιοτική κατάταξη, έχει τεράστια σημασία από οικονομικής και όχι μόνο άποψης (ευνοϊκές επιδοτήσεις επισκευής, συντήρησης κ.λ.π.) αλλά και γοήτρου ιδιαίτερα στις τουριστικές περιοχές (π.χ. χρήση του χαρακτηρισμού «παραδοσιακό κατάλυμα» στα έντυπα προβολής) (2). Σημείωση: (2) Διαπιστώνεται ότι τελικά περιορισμένα προβάλλεται και αξιοποιείται ο χαρακτηρισμός «παραδοσιακό» όσον αφορά κτίσματα και οικισμούς και ακόμη λιγότερο αναφορικά με τις υπόλοιπες παραμέτρους, που συνιστούν όλες μαζί την παραδοσιακή ζωή του χωριού και ικανοποιούν μια συγκεκριμένη μορφή τουρισμού: τουρισμός υπαίθρου, αγροτουρισμός ή οικολογικός τουρισμός.

Αναμφισβήτητα η από αρχιτεκτονικής σκοπιάς ποιοτική κατάταξη δεν μπορεί, ούτε πρέπει να αποφεύγεται. Από την άλλη όμως πλευρά, εναπόκειται στον τουρίστα να επιλέξει το κατάλυμα της αρεσκείας του, κρίνοντας με εντελώς προσωπικά κριτήρια και συνεκτιμώντας, σε συνδυασμό με το κόστος μια σειρά άλλων παραμέτρων που συνειρμικά εντάσσονται στην έννοια του «παραδοσιακού» όπως: παραδοσιακή κουζίνα, παραδοσιακή διακόσμηση και διαμόρφωση εξωτερικού/εσωτερικού χώρου, άσκηση παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων, παραδοσιακή φιλοξενία κ.λ.π., οι οποίες όλες μαζί αντικατοπτρίζουν τη λεγόμενη «παραδοσιακή ζωή του χωριού», σε μια σύγχρονη, αλλά ποτέ «σκηνοθετημένη» μορφή.

Ο τουρίστας ο οποίος συνειδητά επιλέγει αγροτουριστικό κατάλυμα, θεωρεί ως δεδομένο ότι σε αυτό θα ζήσει αυτός και τα παιδιά του για το διάστημα των διακοπών τους, τη φυσική ζωή του χωριού. Με άλλα λόγια επιθυμεί, να γνωρίσει από κοντά οικόσιτα ζώα, να έχει την ευκαιρία να γευτεί και να αγοράσει αγνά αγροτικά προϊόντα παραγωγής της αγροτικής οικογένειας που τον φιλοξενεί ή έστω τρίτων της ίδιας περιοχής και ακόμη να γνωρίσει τις τοπικές αγροτικές δραστηριότητες, τα τοπικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις.

Εάν όλα όσα ενδεικτικά προαναφέρθηκαν δεν παρέχονται, τότε δεν έχουμε αγροτουρισμό, αλλά τουρισμό γενικά υπαίθρου, γεγονός που αποδυναμώνει την τουριστική ταυτότητα της περιοχής και κατ'επέκταση την ανταγωνιστικότητα της, έναντι όλης της Ελληνικής υπαίθρου.

Στην Ελλάδα, ο αγροτουρισμός επιχειρήθηκε να εφαρμοστεί, χωρίς να έχει προηγηθεί η απαραίτητη ψυχολογική προετοιμασία και ενημέρωση των αγροτών/ κτηνοτρόφων κ.λ.π., ούτε να έχουν γίνει οι ανάγκες προσαρμογές της φιλοσοφίας του στις σημερινές Ελληνικές συνθήκες ζωής του χωριού, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σύγχυση τόσο από την πλευρά της προσφοράς, όσο και από την πλευρά της ζήτησης, αγροτουριστικών υπηρεσιών. (πηγή: www.chiosnet.gr, ημερομηνία πρόσβασης 13/11/2006)

Ο αγροτουρισμός ως παράγοντας αγροτικής ανάπτυξης.

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους οικοδεσπότες όσο και στους φιλοξενούμενους των περιοχών αυτών να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται από τους μόνιμους κατοίκους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών. Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υγροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο «τουρισμό των υγροβιότοπων» (παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ.τ.λ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ.
- Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης)
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε αυτές.

- Η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο) ορειβάσια, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιά κ.τ.λ.). (πηγή:internet-www.anthropos.gr, ημερομηνία πρόσβασης:13/11/2006)

ΕΙΔΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Τα είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων είναι τα εξής:

- Μικρές ξενοδοχειακές μονάδες – ξενώνες
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια στα σπίτια αγροτικών οικογενειών
- Ανεξάρτητες αγροτικές κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (που εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον).
- Κάμπινγκ σε αγροκτήματα, τα οποία δεν είναι διαδεδομένα στην Ελλάδα σε αντίθεση με ορισμένες περιοχές της Ευρώπης.

Όπως είναι φανερό, η απαιτούμενη υποδομή του αγροτουρισμού είναι μικρής κλίμακας, συγκρινόμενη με εκείνη του μαζικού τουρισμού. Ο αγροτουρισμός δεν απαιτεί εξελιγμένη τουριστική υποδομή, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης του. Παράλληλα, η προσφορά των αγροτικών προϊόντων είναι άφθονη, καθώς αυτά είναι κατά κύριο λόγο ελεύθερα αγαθά (αέρας, νερό, φύση).

(πηγή:internet-www.anthropos.gr, ημερομηνία πρόσβασης:17/11/2006)

3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο αγροτουρισμός στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, συνοψίζονται στα εξής:

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατά συνέπεια συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία των θέσεων αυτών εργασίας είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.

- Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, οι οποίες εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.
- Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα.
- Ο αγροτουρισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι μια τουριστική δραστηριότητα που δεν δρα ανταγωνιστικά προς τους φυσικούς πόρους. Αντίθετα, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση τόσο των μόνιμων κατοίκων όσο και των επισκεπτών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που ως γνωστόν, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού. (πηγή: internet-www.anthropos.gr, ημερομηνία: 17/11/2006)

3.6 ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ιστορικά η πρώτη εμφάνιση του τουρισμού υπαίθρου και του αγροτουρισμού τοποθετείται το 19^ο αιώνα, όταν ο τότε αστικός πληθυσμός πραγματοποιούσε εκδρομές με τους ατμοκίνητους σιδηρόδρομους. Το είδος αυτό του τουρισμού ίσως είναι γνωστό σε πολλούς από εμάς από τα μυθιστορήματα της ρομαντικής περιόδου και τις αντίστοιχες ταινίες.

Όμως ο αγροτουρισμός ως συγκροτημένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, εμφανίζεται για πρώτη φορά τη δεκαετία του '60 στις Η.Π.Α. (Farm /ranch tourism). Στη χώρα μας, οι πρώτες μορφές αγροτουριστικής δραστηριότητας έλαβαν χώρα το 1984, με την ίδρυση των πρώτων γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών (Πέτρα Λέσβου, Αμπελάκια, Αράχωβα, Μαστιχοχώρια Χίου).

Προφίλ των αγροτουριστών

- Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη «φόρμουλα των 3Φ (Φύση – Φιλία – Φιλοξενία)» και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun – sea – sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρήσεις πουλιών, γλωρίδας και πανίδας ορειβάτες κ.α.), και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα. (πηγή: internet-www.anthropos.gr, ημερομηνία: 17/11/2006)

3.7 ΟΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Όταν η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν είναι συμβατή με τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης, έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπτώσεις αναφέρονται:

- Στην άναρχη και υπέρμετρη ανάπτυξή του σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που προκαλεί υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών.
- Στον κίνδυνο ανάπτυξης του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές εις βάρος της αγροτικής ζωής. Στην πράξη έχει παρατηρηθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εγκαταλείπονται οι αγροτικές εργασίες προς χάριν ενός μεγαλύτερου βραχυχρόνιου τουριστικού κέρδους.
- Στην αλλοίωση του πολιτισμικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών στις περιπτώσεις που ο αγροτουρισμός ακολουθήσει τα γνωστά αναπτυξιακά τουριστικά «πρότυπα» των περασμένων δεκαετιών. (πηγή: internet-www.anthropos.gr, ημερομηνία πρόσβασης: 18/11/2006)

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή του εναλλακτικού Τουρισμού. Εναλλακτικός είναι ο άλλος ο διαφορετικός, ο αντίθετος προς τον μαζικό Τουρισμό. Χαρακτηριστικό μη Εναλλακτικού Τουρισμού είναι:

- Η ανθρώπινη σχέση
- Τα ειδικά ενδιαφέροντα
- Η οικολογική αντίληψη και η αγάπη στην κουλτούρα
- Η αυθεντικότητα
- Τα μικρά μεγέθη

Ανάλογα με τα κυρίαρχα ενδιαφέροντα του Τουρισμού έχουμε διάφορες μορφές Εναλλακτικού Τουρισμού όπως:

Φυσιολατρικός, πολιτιστικός, οικολογικός, αθλητικός, χειμερινός, θαλάσσιος, εκπαιδευτικός, θρησκευτικός, συνεδριακός, τουρισμός υγείας, παραχείμασης, τρίτης ηλικίας κ.α.

Μια βασική μορφή του Εναλλακτικού Τουρισμού είναι ο Αγροτουρισμός.

Ο Εναλλακτικός Τουρισμός έχει μεγάλα πλεονεκτήματα

- σέβεται το περιβάλλον και τον πολιτισμό
- ωφελεί τους πολλούς και τους μικρούς (και όχι τους λίγους και τους μεγάλους)
- συμβάλλει στην επιβίωση και αναζωογόνηση της υπαίθρου
- συμβάλλει στην αειφόρο, τη διατηρήσιμη ανάπτυξη.

Η Κρήτη ειδικότερα ο Νομός Λασιθίου έχουν ιδανικά πρωτογενείς συνθήκες για την ανάδειξη του εναλλακτικού και ιδίως του φυσιολογικού, του πολιτιστικού, του οικολογικού, του θαλάσσιου τουρισμού και βέβαια του Αγροτουρισμού και πάντα γιατί το φυσικό περιβάλλον του τόπου μας χαρακτηρίζεται από εξαιρετική ποικιλία και ομορφιά, η πολιτιστική μας κληρονομιά είναι ιδιαίτερα πλούσια και σημαντική, ενώ η κυρία ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία κ.α.

Δεν υπάρχουν όμως ακόμη οι ειδικές υποδομές και οι άλλες προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανάδειξη του αγροτουρισμού σε ευρεία κλίμακα. Για την ώρα υπάρχουν μόνο λίγα καλά παραδείγματα Αγροτουριστικών μονάδων συνεταιριστικών και ιδιωτικών.

Βασικό χαρακτηριστικό του αγροτουρισμού είναι ότι ασκείται στον αγροτικό χώρο και οι τουρίστες συμμετέχουν στη ζωή της παραδοσιακής αγροτικής οικογένειας και κοινωνίας. (πηγή: internet-www.lasithinet.gr, ημερ.24/11/2006)

Ο Αγροτουρισμός χρειάζεται:

- Αγροτουριστικά καταλύματα δηλαδή καταλλήλως διασκευασμένα παλιά αγροτικά παραδοσιακά σπίτια ή δωμάτια σε χωριό ή στις παρυφές του ή έστω νέα αγροτουριστικά καταλύματα χτισμένα με παραδοσιακό τρόπο και υλικό.

-Αγροτική οικογένεια που θα φιλοξενεί τους τουρίστες σε τμήμα του σπιτιού της ή εκεί κοντά.

-Ειδικές υποδομές και κυρίως φυσιολατρικές πολιτιστικές ή αγροτικές διαδρομές όπως ο δρόμος του κρασιού, οι δρόμοι της ελιάς κ.λ.π. στις οποίες να μπορεί να περπατήσει και να τις απολαύσει ο τουρίστας. Οι διαδρομές αυτές είναι σύνολα φυσικών τοπίων και πολιτιστικών χώρων, ή αγροτικών καλλιεργειών και κτισμάτων του παραδοσιακού και του σύγχρονου αγροτικού βίου που συνδέονται μεταξύ τους με σημάνσεις και για τις οποίες εκδίδονται χάρτες και ενημερωτικά έντυπα.

-Ειδικές υπηρεσίες όπως συμμετοχή στις αγροτικές ασχολίες και τις εκδηλώσεις και τα έθιμα των παραδοσιακών αγροτικών κοινωνιών.

-Παραδοσιακή κουζίνα και βιολογικά προϊόντά Η Κρητική διαίτα που θεωρείται η πιο υγιεινή στο κόσμο και γίνεται τεράστια διαφήμιση από όλες τις τηλεοράσεις, τα περιοδικά και τις εφημερίδες του κόσμου τα τελευταία χρόνια. Μαζί με τα βιολογικά προϊόντα μπορούν να γίνουν τεράστιοι πόλοι έλξης τουρισμού στον κόσμο.

-Βασικές και αυτονόητες προϋποθέσεις είναι η καθαριότητα, η αυθεντικότητα και η ανθρώπινη σχέση με τους αγροτουρίστες.

-Οι αγρότες που δημιουργούν και λειτουργούν αγροτουριστικά καταλύματα πρέπει να παρακολουθούν ειδικά σεμινάρια στα οποία να τους παρέχονται οι απαιτούμενες γνώσεις.

-Απαραίτητα είναι επίσης τα Γραφεία Αγροτουρισμού που θα προσελκύουν τους αγροτουρίστες και θα φροντίζουν για την καλή διαμονή τους στην περιοχή.

-Για την διαφήμιση μιας αγροτουριστικής περιοχής και για την ενημέρωση των αγροτουριστών για αγροτουριστικά θέλγητρα απαιτείται η έκδοση ειδικών εντύπων, βιντεοταινιών κ.λ.π. μέσων ενημέρωσης.

-Απαραίτητη είναι επίσης η κατάρτιση ειδικών μελετών ερευνών αγοράς για τη παρακολούθηση της κατάστασης των τάσεων της τουριστικής αγοράς και τον προσδιορισμό των αγορών – στόχων. (πηγή:internet-www.lasithinet.gr, ημερομηνία πρόσβασης: 24/11/2006)

3.8 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ, ΜΟΥΣΕΙΑ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ Κ.Α.

Τα Τοπικά προϊόντα ιδίως τα αγροτικά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τον Αγροτουρισμό. Όχι καταναλώνοντας επί τόπου αλλά όλοι οι αγροτουρίστες είναι εν δυνάμει διαφημιστές των Τοπικών προϊόντων υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ. Αν είναι και βιολογικά ακόμη καλύτερα.

Με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LEADER η Ένωση Συνεταιρισμού Σητείας έχει τυποποιήσει και παράγει εξαιρετικά κρασιά και ελαιόλαδο. Οι καλλιεργητές πρωίμων κηπευτικών του Κούτσουρα παράγουν 3.000 τόνους προϊόντων ολοκληρωμένης καταπολέμησης, τα οποία τυποποιεί και προωθεί στην αγορά ο συνεταιρισμός του.

Επιχειρήσεις έχουν τυποποιήσει και παράγει εξαιρετικής ποιότητας μέλι, παραδοσιακά γλυκά και τυροκομικά προϊόντα. Ένα μέρος των προϊόντων αυτών

καταναλώνεται και αγοράζεται από τους τουρίστες, οι δυνατότητες σε διάθεση των προϊόντων αυτών μέσω του Αγροτικού (και των άλλων μορφών) Τουρισμού είναι τεράστιες. (πηγή: internet-www.lasithinet.gr, ημερομηνία: 28/11/2006)

3.9 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Μετά τις παραπάνω προτάσεις είναι φανερό ότι για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού απαιτείται:

- Ολοκλήρωση των γενικών υποδομών της Κρήτης και του Νομού (Βόρειος Οδικός άξονας, Νότιος Οδικός άξονας, Λιμάνια, Αεροδρόμια κ.λ.π.)
- Δημιουργία ειδικών υποδομών Αγροτουρισμού (όπως διατροφή, κρασιού, λαδιού κ.λ.π.)
- Συνέχιση και ενίσχυση των Προγραμμάτων και κινήτρων της Ε.Ε. που στηρίζουν το Αγροτουρισμό όπως τα Προγράμματα ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ INTERRG, ΠΕΠ και LEADER του οποίου οι προβλεπόμενες για το 3 Κ.Π.Σ. πιστώσεις πρέπει τουλάχιστον διπλασιαστούν κ.α.
- Επέκταση των κινήτρων που παρέχει η Ε.Ε. και το Υ.Γ.Ε. και σε πρόσωπα που δεν ασκούν αποκλειστικά το επάγγελμα του αγρότη. (Οι αποκλειστικά αγρότες να έχουν απόλυτη προτεραιότητα και υψηλότερα κίνητρα).

- Αποκέντρωση της διαχείρισης των Ευρωπαϊκών και άλλων Προγραμμάτων στις Περιφέρειες και Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.
- Αξιοποίηση των Αναπτυξιακών Εταιρειών για την ενημέρωση και τεχνική υποστήριξη των αγροτών για τη δημιουργία αγροτουριστικών Καταλυμάτων και υπηρεσιών.
- Επιμόρφωση και Επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών κ.α. Επαγγελματιών στον Αγροτουρισμό.
- Για την προώθηση των τοπικών προϊόντων απαιτούνται:
- Ολοκλήρωση των γενικών και ειδικών υποδομών, όπως παραπάνω.
- Συνέχιση και Ενίσχυση Προγραμμάτων και Κινήτρων της Ευρωπ. Ένωσης και του Έλλην. Κράτους που στηρίζουν την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση και την Εμπορία των Αγροτ. Προϊόντων όπως η πρωτοβουλία για τα Μ.Μ.Ε., τα Π.Ε.Π., ο αναπτυξιακός Νόμος, το Πρόγραμμα LEADER του οποίου οι πιστώσεις πρέπει τουλάχιστον να διπλασιαστούν κ.α.
- Επιδότηση του κόστους μεταφοράς των αγροτικών Προϊόντων.
- Αποκέντρωση της διαχείρισης των Ευρωπαϊκών και άλλων προγραμμάτων στις Περιφέρειες και Νομαρχ. Αυτοδιοικήσεις.
- Ειδική ενίσχυση (Οικονομική, Τεχνική, Επιστημονική) της παραγωγής, τυποποίησης, μεταποίησης και Εμπορίας βιολογικών προϊόντων.

Ενίσχυση των φορέων που ασχολούνται με την προώθηση και Εμπορία των Αγροτικών Προϊόντων. (πηγή: internet-www.lasithinet.gr, ημερ: 29/11/2006)

3.10 ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Την ιδέα του αγροτουρισμού την υιοθέτησε και την πήρε ως «σοβαρή υπόθεση» ο γυναικείος πληθυσμός της χώρας, που με τη διαμεσολάβηση οργάνων και φορέων της πολιτείας άρχισε να δίνει τη μάχη για το στέριωμα-της και την επιτυχή έκβαση της προσπάθειας.

Ο γυναικείος συνεταιρισμός που εγκαινιάστηκε, το 1986, στον Άγιο Γερμανό των Πρεσπών, δημιουργήθηκε με τη βοήθεια της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και της

Νομαρχίας Φλώρινας και με τη συμπαράσταση του EMMEX, του ΕΛΚΕΠΑ και άλλων φορέων.

Ο συνεταιρισμός αυτός διαθέτει 25 κρεβάτια σε παραδοσιακά αναπαλαιωμένα κτίρια του χωριού Άγιος Γερμανός, που απέχει περίπου 8 χιλμ. από τις δύο λίμνες, τη Μεγάλη και τη Μικρή Πρέσπα.

Εδώ, οι γυναίκες της περιοχής, συνεχίζουν διαρκώς και ανυποχώρητα την προσπάθεια για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και έχουν την πεποίθηση ότι βοηθούν στο ξαναζωντάμενα της όμορφης περιοχής τους, που σημαίνει ότι στα προβλήματα τους απαντούν με τη λύση του αγροτουρισμού.

Οι Πρέσπες αποτελούν έναν από τους 10 επίσημους εθνικούς δρυμούς της χώρας και σε αυτές έχουν μετρηθεί 117 είδη σπάνιων πουλιών. Πρόκειται για σπάνιο υγροβιότοπο όπου φωλιάζουν και δύο είδη πελεκάνων: ο μεγάλος και ο λευκός. Οι δύο λίμνες (Πρέσπες) είναι ένας παράδεισος πτηνών, ζωντανό μουσείο φυσικής ζωής της Ευρώπης. Σε ότι αφορά στον Άγιο Γερμανό, λέγεται πως πήρε το όνομα του από έναν σπουδαίο ναό, σταυροειδή με τρούλο, αλλά, βεβαίως, η ομορφιά και τα ενδιαφέροντα των Πρεσπών δεν εξαντλούνται με δύο λόγια. Οι γυναίκες της περιοχής περιμένουν τους επισκέπτες και μέσα από μια ζεστή φιλοξενία να δείξουν όλα αυτά τα ενδιαφέροντα.

Παρόμοιες πρωτοβουλίες πήραν και άλλες γυναίκες και ίδρυσαν «Αγροτουριστικούς Συνεταιρισμούς» στην Αράχοβα Βοιωτίας, στα Αμπελάκια Θεσσαλίας, στα Μαστιχοχώρια της Χίου, στην Πέτρα της Λέσβου, στη Μαρώνεια του Έβρου και αλλού, πρωτοβουλίες που άλλες μεν στέφθηκαν από επιτυχία και άλλες όχι. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 2)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο πού όμορφο και γραφικό χωριό του Αγ. Γερμανού και στις λίμνες των Πρεσπών. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια σε 4 παραδοσιακά αναπαλαιωμένα κτίρια. Προσφέρεται πρωινό, παραδοσιακές πίττες, φασολάδα, τραχανά κτλ. Λειτουργεί όλο το χρόνο.(πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία πρόσβασης: 3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΨΑΡΑΔΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο χωριό Ψαράδες πάνω στη Μεγάλη Πρέσπα και απέχει χιλιόμετρα από την Φλώρινα.

Δημιουργήθηκε το 1994 και έχει 14 μέλη. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια στα σπίτια των μελών. Προσφέρεται πρωινό και γεύμα κατόπιν παραγγελίας.

Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να απολαύσει τις ομορφιές της περιοχής και να δοκιμάσει παραδοσιακές μαρμελάδες, φασόλια, πιπεριές κι άλλα τοπικά προϊόντα. Λειτουργεί ολόχρονα. .(πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερ: 3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Αμπελακίων που είναι κτισμένη σε μια πόλη του Κίτσαβου.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια στα σπίτια των μελών με 60 συνολικά

κρεβάτια. Προσφέρεται και πρωινό. .(πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία πρόσβασης: 3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΡΑΧΟΒΑΣ.

Η Αράχοβα είναι κτισμένη στους πρόποδες του Παρνασσού. Είναι πολύ γραφική πανοραμική θέα στον κάμπο, με στενά δρομάκια και όμορφα πέτρινα σπίτια. Έχει υψόμετρα 960μ. και απέχει 23 χιλ. από το χιονοδρομικό κέντρο Παρνασσού και 9χλμ. από τους Δελφούς.

Οι γυναίκες στα φιλόξενα σπίτια τους διαθέτουν 200 συνολικά κρεβάτια και προσφέρουν πρωινό. Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να αγοράσει από το πρατήριο του Συνεταιρισμού φημισμένα χειροποίητα αραχωβίτικα υφαντά, και χρυσοκέντημα εργόχειρα των γυναικών. (πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερ: 3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ

Η Μαρώνεια βρίσκεται στους Πρόποδες του Ισμάρου με θέα το Θρακικό πέλαγος.

Ο Συναιτερισμός διαθέτει 15 δωμάτια με 38 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Λειτουργεί εστιατόριο που σερβίρει πρωινό και διαθέτει τοπικά ζυμαρικά, γλυκά κουταλιού μαρμελάδες. (πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερ.3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΑΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Διαδιάς Σουφλίου.

Δημιουργήθηκε το 1993 και έχει 40 μέλη.

Διαθέτει 10 δωμάτια με 30 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του, και προσφέρει πρωινό όταν ο επισκέπτης το επιθυμεί.

Στο χώρο αναψυχής λειτουργεί εστιατόριο με παραδοσιακά τοπικά φαγητά, πίτες και ζυμαρικά.

(πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία πρόσβασης:3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΕΤΡΑΣ

Η Πέτρα απέχει 55 χλμ. από την Μυτιλήνη. Είναι πολύ όμορφος παραλιακός οικισμός πολύ πράσινο και πέτρινα σπίτια.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια και κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει την υπέροχη παραδοσιακή κουζίνα του εστιατορίου συνεταιρισμού, το οποίο βρίσκεται στην πλατεία του χωριού και έχει υπέροχη θέα στην παραλία της Πέτρας. (πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία πρόσβασης:3/12/2006)

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΧΙΟΥ

Βρίσκεται στα 4 Μαστιχοχώρια της Χίου (Αρμόλια, Πυργί, Ολύμποι, Μεστά) και έχει έδρα Πυργί. Χαρακτηριστική είναι η αρχιτεκτονική των χωριών αυτών. Εδώ ο επισκέπτης έχει δυνατότητα να δοκιμάσει την παραδοσιακή χιώτικη κουζίνα αλλά και να συμμετέχει η καθημερινή ζωή των κατοίκων και στις αγροτικές εργασίες από τις οποίες η ενδιαφέρουσα είναι το «κέντημα» της μαστίχας από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο Συνεταιρισμός διαθέτει 60 δωμάτια με 100 συνολικά κρεβάτια στα σπίτια των μελών. Σερβίρεται και πρωινό. (πηγή:internet-www.agrotourism.gr, ημερομηνία πρόσβασης:3/12/2006)

3.11 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, «Η ΑΛΛΗ ΛΥΣΗ»

«Όσοι θέλουν να απολαύσουν την ησυχία, την ηρεμία, την απλότητα και τη φύση, θα βρεθούν στο στοιχείο τους», υποστηρίζουν εκείνοι που έχουν περάσει τις ημέρες των διακοπών τους σε κάποια «φάρμα» και κάτι τέτοιο ισχυρίζονται και οι διοργανωτές του αγροτουρισμού στη χώρα μας. Πρόκειται για ένα είδος τουρισμού, με λίγους οπαδούς προς το παρόν, που, ωστόσο, δείχνει να κερδίζει συνεχώς νέους φίλους, όπως επισημαίνουν οι φορείς που εκπροσωπούν στην Ελλάδα το «Ευρωπαϊκό Κέντρο Οίκο-Αγρο-Τουρισμού». (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 3)

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ, ΟΜΩΣ, ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ;

Πρόκειται για ένα είδος διακοπών που υπαγορεύθηκε από την ανάγκη της οικονομικής επιβίωσης κάποιων μικρών ιδιοκτητών γης, οι οποίοι αποφάσισαν να ακολουθήσουν παραδοσιακές μεθόδους καλλιέργειας, αποφεύγοντας τη χρήση φυτοφαρμάκων και χημικών ουσιών. Παρά το γεγονός ότι τα προϊόντα από τέτοιες καλλιέργειες αποκτούν μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση, οι επιχειρήσεις αυτές δεν είναι ακόμα κερδοφόρες. Η παροχή φιλοξενίας σε ανθρώπους που θέλουν αν ζήσουν κοντά στη φύση, που θέλουν να δουν από κοντά τις παραδοσιακές μορφές καλλιέργειας και πολλές φορές να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτές, εξασφαλίζει στους ιδιοκτήτες ένα επιπλέον εισόδημα.

Όσοι επιλέξουν αυτό το είδος διακοπών, πέραν του κάλλους του φυσικού τοπίου στο οποίο θα ζήσουν, μπορούν να επιδοθούν και σε μια σειρά από δραστηριότητες, όπως πεζοπορία, ποδηλασία, κολύμπι, ιππασία. Επιπλέον, δίνεται σε αυτούς η δυνατότητα γνωριμίας με την τοπική κουζίνα και η δυνατότητα διατροφής με παραδοσιακά υγιεινά προϊόντα. Παράλληλα, οι ίδιοι έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με ήθη και έθιμα των αγροτικών πληθυσμών, έθιμα ξεχασμένα από τους ανθρώπους της πόλης.

Τα κριτήρια που διαθέτει το «Ευρωπαϊκό Κέντρο Οίκο-Αγρό-Τουρισμού» για την επιλογή των καταλυμάτων, σχετίζονται με τις μεθόδους καλλιέργειας που εφαρμόζονται στα αγροκτήματα, με την προστασία της φύσης, με το φυσικό κάλλος του περιβάλλοντος χώρου, με την παροχή καλών συνθηκών διαμονής για τους φιλοξενούμενους και με την παροχή τοπικών υγιεινών εδεσμάτων διατροφής.

Για την όσο το δυνατόν καλύτερη διατήρηση του αυθεντικού χαρακτήρα των αγροκτημάτων, δεν φιλοξενούνται περισσότερα από 15 άτομα σε κάθε ένα από αυτά. Τα μέλη της οικογένειας, που παρέχει τη φιλοξενία, έρχονται σε άμεση επαφή με τους επισκέπτες, μιλώντας τους για την περιοχή, για τις παραδόσεις τους και ξεναγώντας – τους στις κοντινές εξοχές. Επιπλέον, οι φιλοξενούμενοι, εάν το επιθυμούν, μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά και στις εργασίες του αγροκτήματος.

Στη χώρα μας τέτοια αγροκτήματα υπάρχουν στην Εύβοιας, στη Καρδίτσα και στα Τρίκαλα και τις σχετικές «κρατήσεις» σε αυτά αναλαμβάνει η περιοδική έκδοση «Νέα Οικολογία», με την οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν στα

τηλέφωνα: 210-3619837 και 210-3624323. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 4)

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Ο τουρισμός, μαζί με τη γεωργία και τις μεταλλευτικές δραστηριότητες, αποτελεί για τη Χαλκιδική έναν από τους βασικότερους και δυναμικότερους κλάδους της τοπικής οικονομίας. Η σημασία του τουρισμού γίνεται ακόμα μεγαλύτερη από το γεγονός ότι βρίσκεται σε σχέση αλληλεξάρτησης με τους άλλους κλάδους παραγωγής και αντιμετωπίζει π.χ. ανταγωνιστικές χρήσεις γης με τη γεωργία, περιβαλλοντικά προβλήματα εξαιτίας των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων, θετικές επιπτώσεις στις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.

Ο νομός Χαλκιδικής αποτελεί το τουριστικό κέντρο της Β. Ελλάδας. Η τουριστική του ανάπτυξη άρχισε στη δεκαετία του 1970 με την κατασκευή των δύο βασικών οδικών κυκλωμάτων Κασσάνδρας και Σιθωνίας. Η τουριστική ζήτηση προέρχεται από ημεδαπούς παραθεριστές – κυρίως από το πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης και από τους γύρω νομούς – και από αλλοδαπούς τουρίστες.

Υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες και προοπτικές για παραπέρα ανάπτυξη του νομού. Τα κυριότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι:

A) οι φυσικοί πόροι (μεγάλο μήκος αμμωδών ακτών, εναλλαγές βουνού θάλασσας και δάσους – κάμπου, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους)

B) Το ανθρωπογενές περιβάλλον, η τοπική λαϊκή τέχνη και τα λαϊκά έθιμα.

Στην περιοχή έχουν εντοπισθεί ευρήματα περισσότερων από δέκα αρχαίες πόλεις και πολλά μνημεία από τις περιόδους των προϊστορικών, των κλασικών και των ελληνιστικών χρόνων. Επιπλέον, έχουν εντοπισθεί περισσότερες από δεκαπέντε βυζαντινές πόλεις και μεσαιωνικοί οικισμοί, δεκαπέντε πύργοι, δεκαεπτά μετόχια, φρούρια, υδρόμυλοι, υδραγωγεία, πάνω από τριάντα πέντε σημαντικοί βυζαντινοί ναοί και παλαιοχριστιανικές βασιλικές. Αξιόλογα νεότερα παραδοσιακά κτίρια και σύνολα κτιρίων εντοπίζονται σε περισσότερους από είκοσι οικισμούς.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος -Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 6)

3.12 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ **ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ**

Γενικά

Τα προγράμματα οικονομικών ενισχύσεων που αφορούν ατομικές και συλλογικές επενδύσεις σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές περιλαμβάνουν πλείστα όσα μέτρα μεταξύ των οποίων και τη δημιουργία μονάδων για την παραγωγή ζωοτροφών, και κίνητρα για τη βελτίωση και τον εξοπλισμό των βοσκοτόπων. Αναλυτικότερα τα παραπάνω προγράμματα έχουν ως εξής:

Ύψος οικονομικής ενίσχυσης – Ενισχυμένες δραστηριότητες

Για τις ατομικές επενδύσεις το ύψος της ενίσχυσης ανέρχεται έως και 65% της αξίας της αγοράς συγκροτημάτων άρδευσης και δαπανών κατασκευής αρδευτικών έργων. Όσον αφορά στις συλλογικές επενδύσεις, χορηγούνται ενισχύσεις έως και το 65% της αξίας αγοράς των μηχανημάτων χειρισμού των ζωοτροφών και των συγκροτημάτων άρδευσης, το 15% της αξίας αγοράς των γεωργικών ελκυστήρων και των οργάνων παραγωγής και συντήρησης ζωοτροφών, ενώ η δαπάνη κατασκευής για ζωοτροφές καλύπτεται κατά το 60%.

Η ενίσχυση για επενδύσεις άρδευσης μπορεί να φτάσει έως 100.000 δραχμές ανά αρδευόμενο στρέμμα. Η συνολική ενίσχυση δικαιούχου μελέτης φθάνει έως:

* 20.000.000 δρχ. ανά συλλογική επένδυση

* 40.000.000 δρχ. ανά ατομική επένδυση

Για την ένταξη στο πρόγραμμα και την εφαρμογή του, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν στη Διεύθυνση Γεωργίας «Αίτηση» που να περιέχει σχέδιο παραγωγής ζωοτροφών, «Βεβαίωση» του Δήμου ή της Κοινότητας όπου ανήκουν και που να πιστοποιεί την κυριότητα της έκτασης και την άδεια οικοδομής.

Η καταβολή της ενίσχυσης γίνεται αφού πρώτα προσκομισθούν τα τιμολόγια αγοράς των μηχανημάτων και τα παραστατικά για τις δαπάνες που έγιναν.

Βελτίωση και εξοπλισμός βοσκοτόπων

Η οικονομική ενίσχυση αφορά στη βελτίωση και στον εξοπλισμό των βοσκοτόπων, των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της χώρας που κατέχονται και αξιοποιούνται νόμιμα από τους δικαιούχους, έτσι ώστε να αυξηθεί η πρόσδοδος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται στους εν λόγω βοσκότοπους.

Σκοπός των ενισχύσεων

Σκοπός του μέτρου των ενισχύσεων των ορεινών και των μειονεκτικών περιοχών είναι η πραγματοποίηση επενδύσεων σε αυτές και σε τομείς εκτός της κτηνοτροφίας, εκεί όπου η εκτροφή των ζώων αποτελεί ενδεχομένως περιθωριακή δραστηριότητα. Δικαιούχοι του προγράμματος αυτού είναι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί ή οι ομάδες τους που εδρεύουν στις ορεινές περιοχές και τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν νόμιμα και αξιοποιούν με αυτό-απασχόληση τουλάχιστον 150 στρέμματα γεωργικών εκτάσεων (ιδιότητα ή ενοικιαζόμενα) εντός των ορεινών περιοχών.

Όλοι οι δικαιούχοι του προγράμματος υποχρεούνται για πέντε χρόνια να φροντίζουν για την οικολογική και την παραγωγική λειτουργία των επενδύσεων τους.

Τα φυσικά πρόσωπα (ατομικές επενδύσεις) ενισχύονται μέχρι και 55% για συγκρότημα και έργα άρδευσης, ενώ στις συλλογικές επενδύσεις το ύψος της ενίσχυσης για αρδευτικά έργα φθάνει μέχρι και το 65%. Ενισχύονται μέχρι και 90% η σύνταξη μελέτης, η κατασκευή δρόμων και γεφυριών, οι στραγγίσεις, οι εκθαμνώσεις και οι εκχερσώσεις εφόσον αυτά τα έργα εκτελούνται από νομικά πρόσωπα (συλλογικές επενδύσεις).

Το ύψος της ενίσχυσης ανά στρέμμα φθάνει έως και 100.000 δραχμές για έργα άρδευσης και μέχρι και 10.000 δραχμές για τις λοιπές επενδύσεις. Η συνολική ενίσχυση, βάσει μελέτης, φθάνει έως:

- 20.000.000 ανά συλλογική επένδυση
- 5.000.000 ανά ατομική επένδυση

Οι διαδικασίες εφαρμογής του προγράμματος, που απαιτούνται, είναι οι ίδιες που ισχύουν και στην περίπτωση των δύο προηγούμενων προγραμμάτων. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ 10-12)

3.13 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Γενικά

Στην Κρήτη τα τελευταία είκοσι χρόνια, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις μειώθηκαν σημαντικά και εμφανίστηκε ένα σοβαρό έλλειμμα αγροτικών προϊόντων διατροφής. Ούτε τα εδάφη που πριν ένα αιώνα θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς ότι ανήκαν στους φυσικούς πόρους που ήταν ανεξάντλητοι, ξέφυγαν από τον αδηφάγο και ακόρεστο καταναλωτισμό της κοινωνίας.

Οι πόλεις Ηράκλειο, Χανιά κ.λπ., αύξησαν τον πληθυσμό τους σε εντυπωσιακά μεγέθη και ταυτόχρονα αυξήθηκαν στη μεγαλόνησο τα «Τουριστικά Κέντρα», κυρίως στα βόρεια παράλια, ενώ πολλαπλασιάστηκαν οι δρόμοι που διευκόλυναν τις μεταφορές και τις μετακινήσεις, περιορίζοντας ωστόσο τις αγροτικές δραστηριότητες σε σχετικά μεγάλες και εύφορες περιοχές.

Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές εγκαταλείφθηκαν οι καλλιεργούμενες πλαγιές, γιατί δεν υπήρχε πλέον οικονομική ωφέλεια, με αποτέλεσμα ολόκληρες περιοχές της ενδοχώρας να εγκαταλειφθούν με την εκδήλωση μαζικής εξόδου του

αγροτικού πληθυσμού, ιδιαίτερα των νέων και των πιο παραγωγικών ηλικιών, και τα εδάφη τα εδάφη – τους να εκτεθούν έτσι στην πλήρη εγκατάλειψη και στη διάβρωση.

Στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκαν «θεραπείες» βασιζόμενες στην ανάπτυξη του Τουρισμού, με τη μαζική οικοδόμηση ολόκληρων εκτάσεων διαφόρων περιοχών του βορείου άξονα, που στην ουσία (ο τουρισμός) ενίσχυσε την έξοδο των κατοίκων του αγροτικού χώρου προς τα αστικά κέντρα και προς τον τριτογενή τομέα.

Οι συγκεκριμένες επιλογές, ιδιαίτερα μετά την ανάπτυξη του μαζικού Τουρισμού, οδηγούν σιγά – σιγά σε σκέψεις που επιβάλλουν ευθέως την ανάγκη επαναπροσδιορισμού του «Μοντέλου Ανάπτυξης» της Κρήτης.

Συνάρτηση όλων αυτών φαίνεται, χωρίς αμφιβολία, ότι είναι οι παράγοντες μιας πιο άμεσης και αποτελεσματικής ολοκλήρωσης, όπως είναι για παράδειγμα στη σημερινή πραγματικότητα της Κρήτης ο «Αγροτικός Τομέας» και ο «Τουρισμός». Κάθε μορφή συνεργασίας ανάμεσα στην αγροτική πολιτική με την τουριστική πολιτική, μπορεί να παράγει σημαντικές ωφέλειες και για τις δύο οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό, όμως, προϋποθέσει στενή συνεργασία μεταξύ των Τουριστικών και των Γεωργικών Επιχειρήσεων, στη βάση ενός εποικοδομητικού και δημιουργικού πνεύματος, απορρίπτοντας συντεχνιακές συμπεριφορές που στο παρελθόν οδήγησαν σε αποτυχίες. Η ουσία και η αναγκαία προϋπόθεση είναι: Ο Τουρισμός να ολοκληρώσει τον αγροτικό τομέα και όχι να τον αντικαθιστά. Ο ένας γιατί μέχρι σήμερα είναι η βασική δραστηριότητα της Οικονομίας του νησιού, ο άλλος γιατί είναι μεταφορέας των απαραίτητων χρηματικών πόρων.

Από την άλλη πλευρά, ακολουθώντας λεπτομερώς τις διαφορετικές φάσεις και τους παράγοντες της ολοκλήρωσης Αγροτικής Οικονομίας – Τουρισμού, κατανοούμε αυτούς τους παράγοντες αμέσως, καθώς και το ότι δεν πρόκειται για ένα ελάχιστο στόχο, αλλά για τη θεμελίωση και ανάπτυξη διαδοχικών δραστηριοτήτων, υπηρεσιών, εμπορικών δραστηριοτήτων, βιοτεχνικών, μικρών βιομηχανιών κ.λπ.

(πηγή: σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ13)

Ο αγροτουρισμός

Στην Κρήτη μπορεί να ξεκινήσει κανείς με την επιλεκτική ανάκτηση αγροτικών σπιτιών και εκτάσεων, για να ξαναδώσει ποιότητα στο περιβάλλον, και θα πρέπει να ξεκινήσει από τις πιο ζωντανές αγροτικές επιχειρήσεις, εκείνες που είναι σε θέση να εκφράσουν επιχειρηματικές ικανότητες, παραγωγή και προϊόντα, στο σύνολο τους απαραίτητα για να αναπτύξουν αγροτουριστικές δραστηριότητες.

Το να φτάσουν τουρίστες στα χωριά της υπαίθρου αναπτύσσοντας έτσι τον αγροτουρισμό, θα σήμαινε ότι πρέπει να έχει εργαστεί κανείς και στον τομέα της διαφήμισης εξασφαλίζοντας έστω «μία υποδοχή», πάνω από όλα απλή, αλλά ζωντανή με ένα ελάχιστο πακέτο από προτάσεις και που δεν υστερεί, ούτε σε αθλητικές εγκαταστάσεις (τουλάχιστον στοιχειώδεις), σε διαχείριση εκδρομών, σε δρομολόγια, σε αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και σε εξασφάλιση των αναγκαίων κοινωνικών και εμπορικών υπηρεσιών.

Ήδη, όλα αυτά που αναφέραμε, πολύ συνοπτικά, προϋποθέτουν αξιόλογες δραστηριότητες που θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σταδιακά, επενδύοντας σωστά σε υπαρκτές πραγματικότητες, που μπορεί να ξαναζωντανέψουν πάνω σε συγκεκριμένες και σταθερές βάσεις πολλές αγροτικές κοινότητες, ιδιαίτερα στις μειονεκτικές ορεινές και φθίνουσες περιοχές.

Έχει ιδιαίτερη σημασία για την ολοκλήρωση της σχέσης Γεωργίας Τουρισμού και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Σε αυτήν την περίπτωση πράγματι τίθενται προβλήματα της αγροτικής παραγωγής που συνδέονται με τον περιορισμό των ζωοτεχνικών δραστηριοτήτων (μείωση της αιγοπροβατοτροφίας) και των καλλιεργειών, περιορισμοί που επιβάλλονται για χάρη της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Οι εκτατικές και εντατικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και η νομαδική κτηνοτροφία, θεωρούνται ότι είναι αυτές που κυρίως – καταστρέφουν το περιβάλλον για αυτό και θεωρούνται ασυμβίβαστες με τους οικολογικούς και περιβαλλοντικούς στόχους του αγροτουρισμού, ιδιαίτερα σε προστατευόμενες περιοχές.

Σε αυτές τις συνθήκες, ο αγροτουρισμός αποτελεί παράγοντα καταλυτικό: ολοκληρώνει τις δραστηριότητες του αγροτικού τομέα, συμψηφίζοντας τη μείωση που μπορεί να προκύψει των εισοδημάτων των παραγωγών από την αγροτική παραγωγική

διαδικασία, με την αναπλήρωση (αυτών των εισοδημάτων) από τον αγροτουρισμό ή από νέες δραστηριότητες της αγροτικής παραγωγής.

Επίσης, εφόσον ο αγροτουρισμός αποτελεί φαινόμενο υποδοχής μικρών διαστάσεων, κατανεμημένος σε σχετικά μεγάλες εκτάσεις, συμβάλλει στο να μειωθούν στο ελάχιστο οι προσκληθείσες καταστροφές στο περιβάλλον, κυρίως από την υπερβολική συγκέντρωση του πληθυσμού ανά μονάδα επιφάνειας. Γι' αυτό και πρέπει, τελικά, να εκτιμήσουμε με μεγάλη προσοχή το ρόλο του αγροτουρισμού στην προστασία και στην αναβάθμιση των φυσικών πόρων και των εδαφών.

Οι παραδοσιακοί οικισμοί αποτελούν σημαντική πολιτιστική και αρχιτεκτονική κληρονομιά που πάρα πολύ συχνά υποτιμούνται για την σκοπιμότητα της πραγματικής οικονομικής τους αξίας. Συχνά διαμαρτυρόμαστε για τη διατήρησή τους, γεγονός που σημαίνει ότι δεν δείχνουμε τον προσήκοντα σεβασμό στην τυπολογία της προϋπάρχουσας αρχιτεκτονικής, και ότι βάζουμε κάποιους νέους οικιστικούς προορισμούς για την πραγματοποίηση των οποίων βρίσκουμε εμπόδιο από τους παραδοσιακούς, γεγονός καθόλου πραγματικό.

Το γεγονός ότι ο επιχειρηματίας προέρχεται από άλλη περιοχή, προφανώς δηλώνει ένα γεγονός θετικό, ότι δηλαδή γίνεται επένδυση κεφαλαίων σε φτωχές περιοχές που προέρχονται από πλούσιες ζώνες. Αντίθετα, σε περιπτώσεις παρουσίας μεγάλων Τουριστικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (π.χ. στην Ανατολική Κρήτη) είναι πολύ μικρές οι οικονομικές αποδοχές και το κοινωνικό όφελος για την τοπική κοινωνία, υπό την έννοια ότι πολλά εφόδια και υπηρεσίες που συνδέονται με την υποδοχή υποδοχής καταλήγουν να εξαρτώνται από προμηθευτές και εξειδικευμένους εργαζόμενους, ξένους με την περιοχή.

Ο αγροτουρισμός αντλεί τις δυνατότητές του και από τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ φιλοξενούμενου και οικοδεσπότη, τρόπο που ευνοείται από το γεγονός ότι δεν διαμορφώνεται μια ισχυρή αριθμητική ανισότητα μεταξύ τοπικής κοινωνίας και ομάδων φιλοξενούμενων (τουριστών), αφού υπάρχει ένας μεγάλο αριθμό.

Με τον αγροτουρισμό έχουμε την παρουσία μιας μορφής «αυτόχθονης ανάπτυξης» του τουρισμού, συνδεδεμένη με την τοπική επιχειρηματική πρωτοβουλία, άρα είναι ανοικτή σε εξελίξεις και αλληλοεξαρτώμενες δραστηριότητες κατευθείαν

χρήσιμες στην κοινωνικοοικονομική πρόοδο των ενδιαφερόμενων ζωνών.(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ 14-15)

3.14 ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Γενικά

Ο προσδιορισμός της συμπεριφοράς του περιηγητή (επισκέπτη/ τουρίστα), εξαρτάται από την οικονομική και την κοινωνική θέση του και από τις οικονομικές ή κοινωνικές επιρροές που υφίσταται στον κύκλο του (οικογενειακό, επαγγελματικό, φιλικό). Σε αυτά πρέπει να προστεθεί και η επίδραση της προσωπικότητας του και οι αξίες που υποσυνείδητα ρυθμίζουν την συμπεριφορά του.

Ο προσδιορισμός του τόπου προορισμού (τοποθεσία ή περιοχή, βασίζεται στην υποκειμενική αξιολόγηση των χαρακτηριστικών των εγκαταστάσεων και των θέλγητρων των προορισμών που εξετάζει και συγκρίνει μεταξύ του ο περιηγητής. Στα χαρακτηριστικά προσδιορισμού κάθε προορισμού περιλαμβάνονται και άλλοι παράγοντες, όπως το κόστος (είτε συνολικό είτε των επιμέρους τουριστικών προϊόντων) που προβλέπει ή που επιθυμεί να καταναλώσει ο περιηγητής. Το πώς αντιλαμβάνεται ο

περιηγητής τα χαρακτηριστικά του κάθε προορισμού είναι αποτέλεσμα της ποιότητας και ποσότητας των παρεχόμενων σε αυτόν πληροφοριών.

Το αποτέλεσμα των ενεργειών της προώθησης τουριστικών προϊόντων είναι συνδεδεμένο με την επιτυχία ενός σωστά οργανωμένου και πραγματοποιημένου προγράμματος μάρκετινγκ. Τα πιο σημαντικά μέσα που συνήθως εφαρμόζονται είναι αφενός η διαφήμιση και το παρεχόμενο έντυπο υλικό και αφετέρου η επιτυχής προώθηση τουριστικών συστάσεων στο περιβάλλον του ταξιδιώτη. Πηγές των συστάσεων είναι φίλοι και συγγενείς και επαγγελματίες της τουριστικής βιομηχανίας, με τους οποίους έρχεται σε επαφή ο περιηγητής.

Την τουριστική απόφαση επηρεάζουν διάφοροι παράγοντες που σχετίζονται με τη γενικότερη ταξιδιωτική-τουριστική αγωγή του υποψήφιου τουρίστα και με συγκεκριμένους περιορισμούς από το άμεσο περιβάλλον του. Η γενικότερη τουριστική αγωγή του επηρεάζεται από την εμπιστοσύνη τους στις επαφές με τους τουριστικούς επαγγελματίες και από την τυχόν προηγούμενη εμπειρία περιηγήσεων που έχει. Το άμεσο προσωπικό περιβάλλον του υποψηφίου περιηγητή επηρεάζει με τους οικονομικούς ή τους χρονικούς περιορισμούς που επιβάλλει στην περιήγηση του και με την υποκειμενική αξιολόγηση του ρίσκου και των κινδύνων της περιήγησης.

Η πρώτη ομάδα παραγόντων καθορίζει τα κίνητρα, τις ανάγκες, επιθυμίες και τις προσδοκίες του περιηγητή. Η δεύτερη ομάδα καθορίζει τη συνισταμένη της επιλογής του ταξιδιωτικού προορισμού, της τουριστικής εγκατάστασης και των υπηρεσιών που ζητάει και περιμένει να απολαύσει ο ταξιδιώτης. Η τρίτη ομάδα παραγόντων περιλαμβάνει τους άλλους συγγενείς και έμμεσους παράγοντες που είναι καθοριστικοί και ασκούν σημαντική επιρροή στην τουριστική απόφαση. Η σχέση των παραγόντων μεταξύ τους είναι ποιοτική και όχι ποσοτική.

Οι έρευνες που έχουν γίνει μέχρι τώρα, δεν είναι επαρκείς για να καθορίσουν τους συντελεστές σχετικής βαρύτητας των διαφόρων παραγόντων στην ταξιδιωτική απόφαση. Σαν σύνολο, οι παράγοντες αυτοί ενεργούν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της ταξιδιωτικής απόφασης που περιγράψαμε αναλυτικά πιο πάνω.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός Ηράκλειο 2003, σελ 18)

ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αναπτύχθηκαν πολλές μορφές αγροτουριστικών επιχειρήσεων, αλλά στην πρώτη περίοδο αυτής της νέας μορφής τουρισμού φάνηκαν να κερδίζουν έδαφος τα αγροτουριστικά συγκροτήματα συνεταιριστικής μορφής. Αναπτύχθηκαν κυρίως στην Ιταλία είτε με τη μορφή πανσιόν μέσα σε αγρόκτημα είτε με τη μορφή συνεταιρισμού προβολής τοπικών προϊόντων, που παράλληλα διαχειρίζεται και ένα αγροτουριστικό συγκρότημα (συνήθως με μορφή μικρού ξενοδοχείου). Το ενδιαφέρον στοιχείο έγκειται στο γεγονός ότι έχει υπάρξει έντονη παρουσία των γυναικών στους συνεταιρισμούς αυτούς, κάτι που συνδέεται με την παραγωγή από τις ίδιες ντόπιων προϊόντων (γλυκά, υφαντά, κεραμικά, τυροκομικά προϊόντα, κρασιά κ.λπ). Συχνά δημιουργούν και εκθετήρια αγροτικών προϊόντων ή και μικρά μουσεία που απεικονίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Τέτοιας μορφής αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί εμφανίστηκαν και στην χώρα μας.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί εν πρώτοις σε οικισμούς που χτίζονται με παραδοσιακά υλικά ώστε να δίνουν την εικόνα ενός παραδοσιακού χωριού. Μια πρόσφατη εξέλιξη τέτοιου είδους, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, είναι αυτή που γνωρίζει μεγάλη άνθηση τα τελευταία χρόνια στην Κεντρική Ευρώπη αλλά ακόμα και σε ορισμένες χώρες της Αφρικής. Χτίζονται ολόκληρα χωριά ή γίνονται επεμβάσεις σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς για να μοιάζουν με παραδοσιακούς. Παράλληλα, δημιουργείται σε αυτούς τους οικισμούς και μια σημαντική υποδομή (μαγαζιά και εστιατόρια) και επιδιώκεται να δίνουν την εικόνα παραδοσιακού χωριού (δόμηση με τοπικά υλικά, προσεγμένη διακόσμηση, πώληση τοπικών προϊόντων κ.α.). Μεγάλη σημασία δίνεται στην μικρή κλίμακα των κτισμάτων, και επιδιώκεται να είναι ενταγμένα στο φυσικό περιβάλλον. Και παρόλο που το κάθε κτίσμα έχει την αυτονομία του (κουζίνα, μπάνιο, λοιποί λειτουργικού χώροι κ.λπ.), υπάρχουν και κτίσματα που στοχεύουν στην δημιουργία ενός ιδιαίτερου κλίματος στην κοινότητα.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ19-20)

3.15 ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί και σε αγροκτήματα, με διαμονή και φαγητό των τουριστών σε ξεχωριστό οίκημα. Αυτή η μορφή αγροτουρισμού έχει συνεχή ανάπτυξη, τα τελευταία χρόνια, λόγω των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει τόσο για τους αγρότες – επιχειρηματίες όσο και για τους τουρίστες:

Οι μεν πρώτοι (αγρότες) διατηρούν τον ιδιωτικό τους χώρο, ενώ παράλληλα δημιουργώντας υποδομή οικίσκων έχουν δυνατότητα ενός καλύτερου μάρκετινγκ και καλύτερων τιμών, οι δε τουρίστες έχουν αυτονομία στον ύπνο και στο φαγητό, γεγονός ιδιαίτερα δελεαστικό για οικογένειες με μικρά παιδιά. Σε αυτές τις αγροτουριστικές μονάδες υπάρχει συχνά και υποδομή για παιδιά (π.χ. παιδικές χαρές) ή για αθλητισμό και για φυσιολατρία. Η ανάπτυξη τέτοιων αγροτουριστικών μονάδων απαιτεί αρκετά σημαντική επένδυση και εκτεταμένη αγροτική εκμετάλλευση. Οι μονάδες αυτού του είδους παρέχουν πλεονέκτημα στον αγρότη για τον λόγο ότι απαιτούν πολύ μικρής κλίμακας επένδυση και έτσι η απόσβεση τους είναι σύντομη.

- 1) Σύνταξη δύο ή τριών προγραμμάτων πιλότων για ορεινές και μεσόγειες περιοχές της χώρας, που θα βοηθήσουν στην εξαγωγή ορθολογικών και φερέγγυων συμπερασμάτων.
- 2) Δημιουργία τεχνογνωσίας στα εξής θέματα: οικονομοτεχνική υποδοχή, μορφές απασχόλησης MARKETING και προβολή, φορολόγηση.
- 3) Έμφαση στο χωροταξικό κριτήριο ανάπτυξης του αγροτουρισμού, που θα λαμβάνει υπόψη τους υπαρκτούς τύπους τουριστικής ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα τέτοιες μορφές τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν μόνο σε μεσόγειες ορεινές ή ημιορεινές περιοχές της χώρας και όχι σε περιοχές γειτνίασης με τόπους μαζικού τουρισμού. Προτείνονται ως περιοχές ανάπτυξης του αγροτουρισμού, συγκεκριμένα οι περιοχές της κεντρικής Πελοποννήσου, της ορεινής Στερεάς Ελλάδας της ορεινής Θεσσαλίας της ορεινής Ηπείρου, της ορεινής Μακεδονίας, η ορεινή Κρήτη και η ορεινή Εύβοια. Το κριτήριο αυτό το θεωρούμε ως καθοριστικό γιατί η μέχρι στιγμής πείρα έδειξε ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού κοντά σε περιοχές μαζικού τουρισμού δεν υπήρξε επιτυχής, αφού ακολουθήθηκαν ουσιαστικά τα ίδια αναπτυξιακά πρότυπα με αποτέλεσμα συχνά να καταλήξει σε μια

μορφή ανάπτυξης ενοικιαζομένων δωματίων. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 20-22)

3.16 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Μέσα από την οριοθέτηση της έννοιας του αγροτουρισμού διαφαίνονται βασικά στοιχεία που αποτελούν και τους βασικούς άξονες δράσης, στα πλαίσια του όποιου προγράμματος. Η συμπληρωματικότητα του εισοδήματος της αγροτικής οικογένειας, αποτελεί το θεμελιακό στοιχείο και εισάγει αυτόματα την αναπτυξιακή και την κοινωνική διάσταση στην έννοια. Δεν είναι ο αγροτουρισμός η δραστηριότητα που θα υποκαταστήσει, αλλά αντίθετα είναι αυτή που θα στηρίξει και θα ενισχύει τον τοπικό πληθυσμό στην κύρια ενασχόληση του που είναι και παραμένει η γεωργία.

Συμπληρωματικός πόρος στον προϋπολογισμό της αγροτικής οικογένειας σημαίνει μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα, βελτίωση των όρων ζωής, διεύρυνση των ευκαιριών πρόσβασης των κινήτρων, εγκατάλειψης του τόπου, συγκράτηση σε τελική ανάλυση – του τοπικού πληθυσμού στις εστίες του.

Ένα πρόγραμμα αγροτουρισμού μπορεί να ωφελήσει πολλές ταυτόχρονα αγροτικές οικογένειες, μέσω της δημιουργίας συμπληρωματικών εσόδων για αυτές. Η μικρή επιχειρηματική μονάδα οικογενειακού ή συνεταιριστικού χαρακτήρα, δεν είναι εκείνη που μπορεί να ολοκληρώσει την προσπάθεια για δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου

με αρμοδιότητες χάραξης πολιτικής ή υπόδειξης προδιαγραφών ή και ελέγχου εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών, με αποτέλεσμα να υπάρχει αδυναμία (χρησιμοποίησης) του αγροτουρισμού για την εφαρμογή μιας πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης των άγονων ορεινών και ηπειρωτικών περιοχών της χώρας.

Η έλλειψη ελέγχου της πορείας της δανειοδότησης και της εφαρμογής των προδιαγραφών, έχουν ως σύνηθες αποτέλεσμα μέρος των χορηγούμενων δανείων να καταλήξει σε δανειοδότηση αγροτών για οικοδόμηση των σπιτιών τους ή άλλων οικοδομών της αγροτικής εκμετάλλευσης (π.χ. αποθήκες κλπ).

Θα υποστηρίζαμε ότι μέχρι σήμερα δεν υπήρξε κάποιος σημαντικός αριθμός συγκροτημένων προσπαθειών από τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς ή κοινότητες, σε αυτά τα προγράμματα των ιδιωτικών εταιρειών ώστε να συμμετάσχουν από κοινού στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Αντίθετα, οι δανειοδοτήσεις σε ανθρώπους που δεν είχαν καμιά οργανωτική και λειτουργική στήριξη από κάποιον φορέα (συνεταιρισμούς, ιδιοκτήτες οικημάτων κλπ) δεν υπήρξαν αποδοτικές, κυρίως λόγω της έλλειψης τεχνογνωσίας.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει στην ιδιαίτερη παρουσία των γυναικών, στις προσπάθειες διάδοσης και ανάπτυξης του αγροτουρισμού, που με την ενθάρρυνση του Γενικού Συμβουλίου Ισότητας και με τη χρηματοδότηση από την Α.Τ.Ε. οργάνωσαν πρώτα στην Πέτρα Μυτιλήνης (το 1983) και αργότερα στα Αμπελάκια, στην Αράχοβα και στην Χίο αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς. Κεντρικός στόχος των γυναικείων αυτών προσπαθειών ήταν με τα ενοικιαζόμενα δωμάτια να παρέχουν τοπικά προϊόντα που οι ίδιες παράγουν, στους τουρίστες/ επισκέπτες.

Η προσπάθεια να υπάρξει μια συνολική αποτίμηση των προγραμμάτων ανάπτυξης αγροτουρισμού είναι δύσκολη, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι μέρος αυτών των προγραμμάτων εξακολουθεί να είναι υπό εκτέλεση ή να έχουν μερικώς ολοκληρωθεί. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν ήδη ορισμένες αρνητικές επισημάνσεις στον τρόπο οργάνωσης χρηματοδότησης και ελέγχου των προγραμμάτων αυτών. Η αναφορά μας σε αυτές τις αρνητικές επισημάνσεις έχει ως στόχο να καταγράψει τα προβλήματα ενός τύπου τουρισμού που διεθνώς η ζήτηση των υπηρεσιών του εμφανίζει αυξητική τάση και ο οποίος εξακολουθεί να είναι ο κύριος αναπτυξιακός μοχλός των πολιτικών της Ε.Ο.Κ. στον αγροτικό τομέα αλλά και γενικότερα στον Τουρισμό.

Τα κυριότερα προβλήματα που επισημάνθηκαν οφείλονται, κυρίως στο πλέγμα των ειδικών μορφών τουρισμού και στην έμφαση που πρέπει να δώσουν οι αγρότες στον αγροτουρισμό, στον περιηγητικό, στον πολιτιστικό και στον χειμερινό τουρισμό. Αυτά τα προβλήματα αφορούν ιδιαίτερα τις ηπειρωτικές ημιορεινές και ορεινές περιοχές που έχουν πλούσια πολιτιστική παράδοση και στις οποίες δεν έχει αναπτυχθεί τουλάχιστον μέχρι σήμερα ο μαζικός τουρισμός. Σε τέτοιες περιοχές, τα προγράμματα αγροτουρισμού, που θα στοχεύουν ιδιαίτερα στον οικογενειακό τουρισμό και δεν θα δεσμεύονται από τη λειτουργία τους μόνον κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, μπορούν να αποδειχθούν ιδιαίτερα επιτυχή. Επίσης, η παράλληλη προβολή της περιήγησης και της πολιτιστικής παράδοσης των περιοχών αυτών θα δώσει περισσότερη ποικιλία στις προσφερόμενες υπηρεσίες αυτού του πλέγματος.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής των προγραμμάτων και οι απαιτούμενες παρεμβάσεις για κάθε μορφή τουρισμού έχουν ήδη αναφερθεί λεπτομερώς τόσο κατά την διερεύνηση όσο και κατά την αναλυτική αξιολόγηση των μορφών.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003 σελ 22-23)

3.17 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Το είδος των μορφών τουρισμού που σχετίζονται κατά άμεσο ή έμμεσο τρόπο με τον αγροτουρισμό, καθορίζει κατ' ουσία και τη δομή των συγκεκριμένων τουριστικών μονάδων ή επιχειρήσεων, και υπό αυτήν την έννοια ο αγροτουρισμός είναι:

- Τουρισμός σε αγρόκτημα (συμβίωση με αγρότες)
- Τουρισμός σε αυτόνομα οικήματα, οικήματα σε αγρόκτημα (οικίσκοι ή μπανγκαλόου).
- Τουρισμός στο ύπαιθρο σε αγρόκτημα (αυτοκινούμενα οχήματα, τροχόσπιτα, σκηνές κλπ.)
- Τουρισμός σε προστατευμένες περιοχές (εθνικά πάρκα, περιοχές οικολογικής προστασίας κλπ).
- Τουριστικές δραστηριότητες για ειδικές ομάδες (νέοι, οικογένειες, φυσιολάτρες, περιηγητές κ.λπ).
- Αγροτουρισμός σε συνδυασμό με άλλες ειδικές μορφές: αθλητικός περιηγητικός, φυσιολατρικός, χειμερινός κ.λπ. όπου εκπονείται και

υποβάλλεται στο Υπουργείο Γεωργίας μελέτη δυνατοτήτων ανάπτυξης αγροτουρισμού.

Η μελέτη των δυνατοτήτων ανάπτυξης αγροτουρισμού: Η μελέτη των δυνατοτήτων ανάπτυξης αγροτουρισμού πρέπει να προσδιορίζει τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες της περιοχής και τις δυνατότητες ένταξης του αγροτουρισμού στην γενικότερη ανάπτυξη του τόπου, την προσπελασιμότητα της περιοχής ως προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και ειδικότερα προς τους οικισμούς όπου θα αναπτυχθούν και υπάρχει: θάλασσα, ακτές, ήλιος, ιαματικές πηγές, σπήλαια, αρχαιότητες, παραδοσιακοί οικισμοί, ενδιαφέροντα τοπία, ιστορικοί – πολιτιστικοί και θρησκευτικοί θησαυροί, και που αποτελούν ανεκτίμητο εθνικό κεφάλαιο, για αυτό και η διαφύλαξη, προστασία και ανάπτυξη τους είναι στους κύριους στόχους της τουριστικής πολιτικής.

Από μια σκοπιά, είναι πέρα για πέρα εσφαλμένη η αντίληψη πως τουριστική ανάπτυξη σημαίνει καταστροφή και υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η τουριστική ανάπτυξη, εάν είναι ορθολογικά προγραμματισμένη και αρμονική με τους άλλους τομείς, ΟΧΙ ΜΟΝΟ δεν καταστρέφει αλλά συμβάλλει αποφασιστικά τόσο στην προστασία και ανάσχεση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος όσο και στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η χώρα μας π.χ. έχει πλούσια χλωρίδα και πανίδα, έξι χιλιάδων ειδών, σε έναν μεγάλο εύρους χώρο γενετικών πόρων και οικοσυστημάτων φυσικής ομορφιάς, όπου εκτείνονται από το παρθένο δάσος της Ροδόπης, μέχρι το νησί Γαύδος στο Λιβυκό Πέλαγος. Εκτός τούτων, δεν πρέπει να αγνοήσει κάποιος ότι υπάρχουν:

- ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΔΑΣΗ και ΥΔΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ: Ο Πευκιάς Κορινθίας, το Σεϊτάνι της Σάμου με τις φώκιες Μονάχους – Μονάχους, η παραλία Γέρακα Ζακύνθου για την επώαση της θαλάσσιας χελώνας, τα δάση στα Καλάβρυτα, το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου, η Βάλια Κάλντα στην Πίνδο κ.ά.
- ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ: Τα 7.200 εκτάρια του Έβρου με τα αρπακτικά πτηνά (Μαύρος Γύπας, Αετός διάστικτος, Αετός με άσπρη ουρά), η Μικρή Λίμνη Πρέσπα με τους Πελεκάνους, η Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, οι Λίμνες Κερκίνη, Βόλβη και Λαγκαδά κ.ά. Από την άλλη μεριά, οι υδροβιότοποι του Δέλτα των ποταμών Αξιού, Αλιάκμονα και Λουδία απειλούνται ακόμη και

σήμερα – με συρρίκνωση της οικολογικής τους αξίας, λόγω ορισμένων συντελούμενων δημοσίων έργων αποξήρανσης και απόδοσης της γης στην καλλιέργεια, για λόγους αποδοτικότερης οικονομικής εκμετάλλευσης σε σχέση με τον βιολογικό πλούτο του βάλτου.

Γνωρίζουμε, όμως, ότι κάθε είδος «οικότοπου» ή σπανίου φυσικού περιβάλλοντος έχει να παίξει έναν ρόλο και κατέχει μια «οικολογική γωνία», προκειμένου να υπάρξει αρμονική ισορροπία στη φύση. Όταν μια τέτοια γωνιά αδειάσει, θα καταληφθεί σιγά – σιγά από άλλο είδος που δεν μπορεί να παίξει ακριβώς τον ίδιο ρόλο. Έτσι, σχηματίζεται ένα πιο απλοποιημένο σύστημα σχέσεων που θα έπρεπε να προσδιορίζεται μόνο από την γνωστή επικράτηση του ισχυρότερου αλλά και από τη σχέση αλληλοϋποστήριξης στην συνύπαρξη και στην επιβίωση, κάτι που η ίδια η φύση γνωρίζει καλύτερα.

Οι ανθρώπινες γνώσεις είναι περιορισμένες πάνω στις φυσικές ισορροπίες και έτσι, δεν θα πρέπει να επιτρέπουμε την έντονη και βίαιη επέμβαση σε ένα χώρο. Η προστασία των σπανίων ειδών της πανίδας, αλλά και της χλωρίδας, παρουσιάζει μεγάλη δυσκολία χωρίς της υποστήριξη και το ενδιαφέρον των κατοίκων των περιοχών όπου υπάρχουν οι «οικότοποι». Η τόνωση, όμως, του ενδιαφέροντος των κατοίκων για την τοπική φυσική κληρονομιά μπορεί να επιτευχθεί:

- Με την αίγλη μιας επιτυχούς προσπάθειας προστασίας (τόπου, φυτού, ζώου)
- Με τα Μουσεία Φυσικής Ιστορίας

- Με την προσέλκυση τουριστών με ελεγχόμενες προϋποθέσεις
- Με απαγορευτικές κυνηγετικές διατάξεις

Ένα παράδειγμα προς αποφυγή, είναι αυτό που έχει σχέση με τις πεταλούδες της Ρόδου. Στην περίπτωση αυτή, όλη η λειτουργία της χρησιμοποίησης του οικοσυστήματος αυτού ως τουριστικού πόλου προσέλκυσης επισκεπτών έγινε με μη ελεγχόμενες προϋποθέσεις. Έτσι παρουσιάστηκε το φαινόμενο της αποχώρησης των πεταλούδων από τον χώρο που έπαψε να είναι πλέον καταφύγιο τους.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ 22-26)

3.18 ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ

Σημαντική πρόταση της Αγροτουριστικής Α.Ε. εγκρίθηκε πρόσφατα στα πλαίσια του προγράμματος INTERREG – ARCHIMED Ελλάδα – Ιταλίας. Η πρόταση που κατατέθηκε με επικεφαλής εταίρο την Αγροτουριστική ΑΕ στοχεύει στην πιλοτική εφαρμογή αλιευτικού τουρισμού και ιχθυοτουρισμού στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας και διαχέοντας την ήδη υπάρχουσα εμπειρία και τεχνογνωσία των Ιταλών εταίρων σε αυτόν τον τομέα. Οι Δράσεις που προβλέπεται να υλοποιηθούν είναι: δημιουργία νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τον αλιευτικό τουρισμό και τον ιχθυοτουρισμό σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, ανάπτυξη συγκεκριμένων υποδομών και εργαλείων στις περιοχές όπου θα εφαρμοστεί το Πρόγραμμα πιλοτικά, δημιουργία οπτικοακουστικού υλικού και εξοπλισμού σχετικών με τις δραστηριότητες ιχθυοτουρισμού, ανάπτυξη ενός Επιχειρηματικού Σχεδίου, σχεδιασμός διαδρομών, δραστηριοτήτων και τουριστικών πακέτων προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του Προγράμματος ακόμα και μετά τη λήξη του.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής που συστηματικά υλοποιεί η «Αγροτουριστική», η πιο πρόσφατη πρωτοβουλία ήταν η δημιουργία της πρώτης διαδικτυακής «Πύλης» του Ελληνικού αγροτουρισμού – (www.agrotravel.gr), το οποίο παρέχει πληροφόρηση για πάνω από 800 αγροτουριστικά καταλύματα, σε συνδυασμό με δυνατότητες δραστηριοτήτων και ψυχαγωγίας, χάρτες και χρήσιμες πληροφορίες για την κάθε περιοχή.

Έχουν εγκαινιάσει ακόμη την έκδοση μιας σειράς Οδηγών, στους οποίους η αγροτουριστική Ελλάδα αποτυπώνεται από νομό σε νομό, με την παρουσίαση όλων των παραδοσιακών ξενώνων και αγροτουριστικών καταλυμάτων υψηλών προδιαγραφών, με πληροφορίες για τα αξιοθέατα, τα πολιτισμικά και ιστορικά μνημεία, τα τοπικά προϊόντα και τη γαστρονομία καθώς και τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο που μπορεί να απολαύσει ο επισκέπτης.

Στον πρώτο Οδηγό της Πελοποννήσου, μόλις προστέθηκε και ο αγροτουριστικός Οδηγός της Ηπείρου. Έχουμε προγραμματίσει 12 συνολικά, Οδηγούς (αυτός της Θεσσαλίας ετοιμάζεται ήδη), ώστε να καλύψουμε από άκρο σε άκρο την ξεχωριστή Ελλάδα του αγροτουρισμού. (www.argotravel.gr, ημερομηνία: 10/12/2006)

3.19 **ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ**

Συμμετογή στις αγροτικές εργασίες και στην παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων

1. Τι είναι; Ο αγροτουρισμός δεν είναι μόνο μια ήπια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης της υπαίθρου. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μια μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον, δεν το αλλοιώνει. Φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη «δυνατότητα» να ενσωματωθεί στις τοπικές συνθήκες.

2. Τι σημαίνει πρακτικά για τον επισκέπτη; Δεν υπάρχουν μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εμπορικά κέντρα διασκέδασης. Ο επισκέπτης μένει σε παραδοσιακούς οικισμούς, σε ξενώνες ειδικά διαμορφωμένους, σε παραδοσιακά σπίτια και χωριά.

Στον αγροτουρισμό τα καταλύματα δεν είναι μεγάλες, αχανείς και απρόσωπες μονάδες. Επιβάλλεται να είναι μικρές μονάδες, πλήρως εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική δόμηση του τόπου, δημιουργημένες ειδικά για τον σκοπό αυτό, είτε παλιά παραδοσιακά κτίσματα που αναπαλαιώνονται. Στον αγροτουρισμό μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν εγκαταλελειμμένα σπίτια ή οικισμοί,

ακόμα και πέτρινα σχολεία, αρχοντικά, οτιδήποτε φανερώνει την ιστορία του τόπου και αξίζει να διατηρηθεί. Είναι αξιοζήλευτο ότι στην Κύπρο διασώθηκαν με αυτόν τον τρόπο ολόκληρα χωριά και οικισμοί που είχαν εγκαταλειφθεί από την εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση.

Τα καταλύματα αγροτουρισμού μπορούν ακόμα να είναι δωμάτια (ειδικά κατασκευασμένα με όλες τις ανέσεις) μέσα στον ευρύτερο χώρο ενός μεγάλου αγροτόσπιτου και αγροκτήματος (όπως συμβαίνει και στη γειτονική μας Ιταλία), όπου ο επισκέπτης έχει την εμπειρία της συνύπαρξης με την οικογένεια.

Ο επισκέπτης συμμετέχει στις αγροτικές εργασίες του χωριού και στην παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είναι «πεθάνει» συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές στους νέους της περιφέρειας.

3. Πώς συνδέεται ο αγροτουρισμός με τα βιολογικά προϊόντα; Ένα από τα χαρακτηριστικά του αγροτουρισμού είναι η απόλαυση από τον ταξιδιώτη τοπικών φαγητών που βασίζονται σε παραδοσιακές συνταγές και παρασκευάζονται με βιολογικά προϊόντα. Το φαγητό το οποίο προσφέρεται στις περιπτώσεις αυτές πρέπει πάντα να είναι καλής ποιότητας, ικανής ποσότητας και ποικιλίας, φτιαγμένο με τοπικά προϊόντα π.χ. που μπορεί κανείς να βρει στην ευρεία κατανάλωση. Για παράδειγμα, ο κάτοικος της πόλης επιθυμεί να έχει στο πρωινό του φρέσκο ζυμωτό ψωμί και όχι συσκευασμένες φρυγανιές, μυρωδάτο οπτικό γλυκό και όχι αγορασμένο από το σούπερ μάρκετ.

Οι νοστιμιές του τόπου, οι παλιές συνταγές της γιαγιάς, τα προϊόντα που φτιάχνονται από απλά, φυσικά φρέσκα υλικά και θυμίζουν τη ζεστασιά του οικογενειακού τραπέζιού αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του αγροτουρισμού. Παράλληλα είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι επισκέπτες που γεύονται τα εδέσματα και τα γευστικά – βιολογικά συνήθως – προϊόντα ενός το επιθυμούν να αγοράσουν φεύγοντας αυτά που τους αρέσουν, ακόμα και να τα παραγγέλνουν τακτικά. (πηγή: internet-www ta nea.dolnet.gr, ημερομηνία :10/12/2006)

3.20 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το διοικητικό πλέγμα του αγροτουρισμού

Η δημιουργία γραφείου διαχείρισης είναι απαραίτητος μοχλός υλοποίησης ενός προγράμματος αγροτουρισμού. Η σύσταση του γραφείου πρέπει να προηγηθεί της σύστασης του συνεταιριστικού φορέα, για να μπορέσει να εξασφαλίσει την οργάνωση και την προεργασία που χρειάζεται για τη σύσταση του φορέα και για την ένταξη των εργασιών κατασκευής ή βελτίωσης του εξοπλισμού καταλυμάτων. Το γραφείο θα πρέπει να διασφαλίζει δύο βασικές προϋποθέσεις:

- 1) Να μπορεί να αναλάβει ρόλο συμβούλου για τα μέλη του φορέα, με δυνατότητα επίλυσης πρακτικών προβλημάτων κατά το στάδιο της δανειοδότησης και της κατασκευής και εξοπλισμού των καταλυμάτων.
- 2) Να μπορεί να εξασφαλίσει διασύνδεση με τους αρμόδιους κεντρικούς οργανισμούς για την επιμόρφωση των μελών του φορέα σε θέματα λειτουργίας των καταλυμάτων και της παροχής τουριστικών υπηρεσιών.

Κατά το στάδιο λειτουργίας των καταλυμάτων, το γραφείο διαχείρισης θα πρέπει να παρέχει υπηρεσίες όπως:

- η παραγωγή και διανομή διαφημιστικού υλικού που προωθεί
- ο έλεγχος ποιότητας καταλυμάτων σύμφωνα με τα πρότυπα
- το κλείσιμο δωματίων (booking) και διασύνδεση με τουριστικά πρακτορεία.
- Η προώθηση ειδικών μορφών, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός κ.λπ και επίσης, θα πρέπει να επεκτείνει το ρόλο του στην παρακολούθηση της προσφοράς και ζήτησης και στην εκτίμηση δυνατοτήτων επέκτασης του προγράμματος.
- Η υποκίνηση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων σχετικών με τη διατροφή και την αναψυχή τουριστών και την παραγωγή ενθυμίων.

Κεντρικό συντονισμό των προγραμμάτων αγροτουρισμού και βασική υποστήριξη τους μπορεί να παράσχει επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους των φορέων:

- Υπουργείο Ανάπτυξης
- Υπουργείο Γεωργίας
- ΑΤΕ
- ΠΑΣΕΓΕΣ
- ΕΟΤ
- Γραμματεία Ισότητας των δύο Φύλων

Αυτή η επιτροπή να εξετάζει τις μελέτες ανάπτυξης του αγροτουρισμού που υποβάλλονται στο υπουργείο Γεωργίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.(πηγή-σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 27-28)

ΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Τους τουριστικούς πόρους μιας περιοχής και τις δυνατότητες περαιτέρω τουριστικής αξιοποίησης τους, μπορούν να τους αναλάβουν το ενδιαφέρον και η προθυμία των κατοίκων που θέλουν να εμπλακούν σε αγροτουριστικές δραστηριότητες, αναζητώντας τη δυνατότητα ανάπτυξης συμπληρωματικών δραστηριοτήτων προς τις αγροτικές. Η σχετική μελέτη θα πρέπει να καθορίζει και τις μορφές διαχείρισης οι οποίες είναι αναγκαίες, και στη χώρα μας οι ενδεικνυόμενες τέσσερις μορφές συνεταιριστικής οργάνωσης είναι ιδιαίτερα κατάλληλες ήτοι οι:

α) Κοινοπραξία: Πρόκειται για την πιο ελεύθερη και με τις λιγότερες υποχρεώσεις μορφή συνεργασίας. Τα μέλη θα πρέπει να υποστηρίζουν οικονομικά κοινές υπηρεσίες διαφήμισης, κράτησης δωματίων, ελέγχου τιμών και ένταξης των καταλυμάτων, σε κατηγορίες. Οι ΟΤΑ μπορούν να πάρουν μέρος σε μια κοινοπραξία, ενισχύοντας και υποβοηθώντας τις κοινές υπηρεσίες που χρειάζεται αυτή.

β) Συνεταιρισμός: Ο αγροτουρισμός μπορεί να αποτελέσει και επέκταση της δραστηριότητας των γεωργικών συνεταιρισμών. Οι ΟΤΑ μπορούν να γίνουν μέλη των συνεταιρισμών αυτών εφόσον έχουν ιδιόκτητους ξενώνες ή άλλες τουριστικές μονάδες που εντάσσονται σε αγροτουριστικό πρόγραμμα.

γ) Μικτές Δημοσυνεταιριστικές Επιχειρήσεις: Οι ΟΤΑ μπορούν να σχηματίσουν ανώνυμη εταιρία με υπάρχοντες συνεταιρισμούς με σκοπό την ανάπτυξη

αγροτουριστικής δραστηριότητας. Σε αυτό το σχήμα δεν υπάρχει περιορισμός του αριθμού των ΟΤΑ και των συνεταιρισμών που μπορούν να ενταχθούν στην Α.Ε.

δ) Εταιρείες Λαϊκής Βάσης: Οι ΟΤΑ μπορούν να ξεκινήσουν Δημοτικές Εταιρίες Λαϊκής Βάσης, διαθέτοντας ένα μεγάλο αριθμό μεριδίων Δημοτικών Επιχειρήσεων σε κατοίκους ή αγροτικούς συνεταιρισμούς. Οι τοπικές συνθήκες και οι ιδιομορφίες κάθε περιοχής θα αποτελέσουν το βασικό κριτήριο για την προσφορότερη μορφή οργάνωσης αγροτουριστικών προγραμμάτων σε οποιοδήποτε από τις αναφερόμενες μορφές οργάνωσης μπορεί και πρέπει να περιλάβει όχι μόνο τους ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων, αλλά και όσους αναλάβουν συμπληρωματικές αγροτουριστικές δραστηριότητες.

Φρονούμε ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού θα πρέπει να γίνει συγκροτημένα προγράμματα κοινοτήτων, εταιρειών κ.λπ. και με κυρίαρχο κριτήριο την θέση της περιοχής. Οι περιοχές που βρίσκονται στους ηπειρωτικούς τουριστικούς νομούς της χώρας και ιδιαίτερα στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές, έχουν περισσότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα (χωροταξικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικοοικονομικά, διεθνούς ζήτησης, κριτηρίων δανειοδότησης από Ε.Ο.Κ. κ.λπ.) (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος- Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 28-29)

3.21 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι κοινωνικές επιπτώσεις του αγροτουρισμού αφορούν τόσο τους τουρίστες όσο και τους ντόπιους κατοίκους μιας περιοχής. Ο τουρίστας θεωρείται ότι σε τέτοιας μορφής τουριστική δραστηριότητα βρίσκει τη δυνατότητα να επανακτήσει την ισορροπία που οι ρυθμοί εργασίας και η ζωή στην πόλη τον έκαναν να χάσει. Αυτή η διαπίστωση συνδέεται και με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών προέρχεται από αστικά κέντρα και είναι οικογενειάρχες. Συνδέεται επίσης και με την άποψη ότι το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον ενός αγροκτήματος, σε αντίθεση με μια παραθαλάσσια περιοχή τουρισμού διακοπών, επιτρέπει την χαλάρωση και την ξεκούραση χωρίς εντάσεις (π.χ. βραδινή ζωή και διασκέδαση στις περιοχές τουρισμού διακοπών). Μια δεύτερη κοινωνική επίπτωση συνδέει αυτή την μορφή διακοπών με την ανάγκη για επιστροφή στην φύση που εννοείται σαν μια επιστροφή σε ένα παρελθόν με κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, που δεν υπάρχουν πια στην καθημερινή πραγματικότητα του τουρίστα. Αυτή η επιστροφή είναι ένα «ετήσιο ταξίδι» που επιτρέπει στον τουρίστα να συνεχίσει κατόπιν να ζεί στους έντονους ρυθμούς της ζωής, στην πόλη. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 29)

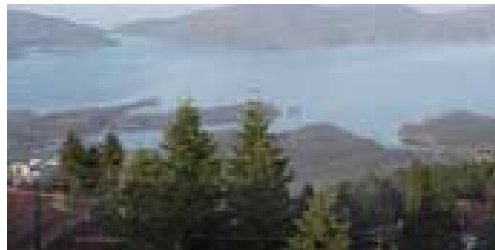
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ο οικογενειακός χαρακτήρας του αγροτουρισμού είναι μια ακόμη πλευρά της ενεργοποίησης των τουριστών. Για τους ντόπιους ο αγροτουρισμός προσφέρει αρχικά την δυνατότητα μιας άμεσης, πρόσωπο με πρόσωπο, επαφής με τους τουρίστες γεγονός που σπάζει την απομόνωση και το αίσθημα του κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπλέον, γίνεται αιτία να επανεκτιμηθούν τα στοιχεία της αγροτικής δομής και σε πολλές περιπτώσεις, συμβάλλει (π.χ. αγροτικά μουσεία) στη διατήρηση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας που αλλιώς θα χάνονταν για πάντα.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτέλεσαν, επίσης, ένα καθοριστικό στοιχείο της προτίμησης του. Θεωρείται πρώτα από όλα, ότι ο αγροτουρισμός εκφράζει την έννοια της (ενταγμένης) τουριστικής ανάπτυξης στην ύπαιθρο, ότι σέβεται δηλαδή την υπάρχουσα κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και

περιβαλλοντική δομή. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν απαιτούνται μεγάλης έκτασης παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον (π.χ. ανέγερση μεγάλων ξενοδοχείων, εστιατορίων κ.α.) καθώς και στο ότι εγγενές χαρακτηριστικό του αγροτουρισμού είναι η μικρή κλίμακα του δομημένου χώρου στις μονάδες αυτές.

Μια άλλη επίπτωση είναι ότι το ουσιαστικό κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες εκεί, συνδέεται άμεσα με το περιβάλλον και την προστασία του. Αυτό γίνεται τόσο μέσα από τις δραστηριότητες την αγροτική εκμετάλλευση όσο και από τις παράλληλες δραστηριότητες που κυριαρχούνται από την φυσιολατρία. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ 29)

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΨΗΛΗΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

Ως προς το επίπεδο των ανέσεων, μπορεί να υποστηριχθεί ότι υπάρχει πλην του «απλού» υπάρχει και αγροτουρισμός υψηλών προδιαγραφών, όπως είναι αυτός που παρέχεται σε «αγροκτήματα πολυτελείας» στην Τοσκάνη, σε αγροτουριστικά χωριά στην Αυστρία, στη Γερμανία κ.λπ.

Αυτοί οι οικισμοί είναι επιχειρήσεις εμπορικού χαρακτήρα και η ένταξη τους ή όχι στους τύπους αγροτουρισμού είναι θέμα ερμηνείας. Η κυριότερη αντίρρηση για ένταξη τους στον αγροτουρισμό, είναι το γεγονός ότι λείπουν οι αγρότες και η αγροτική εκμετάλλευση και η γνωριμία των τουριστών με τα χαρακτηριστικά της αγροτικής ζωής είναι περισσότερο επιφανειακή, για αυτό και τέτοιες περιπτώσεις θεωρούνται ότι ανήκουν σε έναν τύπο τουρισμού (ρετρό) ή σε μια ακραία μορφή αυτού που ο D.MC Cannel ονόμασε «σκηνοθετημένη αυθεντικότητα».

Η αναφορά σε αυτήν την τελευταία περίπτωση στόχο έχει να θέσει και το πρόβλημα των σύγχρονων εξελίξεων στον αγροτουρισμό που τον μετατρέπουν από μια παραδοσιακή μορφή οικογενειακού τουρισμού στην ύπαιθρο, σε μια «εμπορικοποιημένη» μορφή τουρισμού. Αυτή ακριβώς η εξέλιξη εξηγεί και την ανάγκη των επιχειρήσεων του κλάδου είτε να εξειδικεύονται είτε να προσφέρουν διαρκώς και περισσότερες υπηρεσίες. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 30)

ΚΑΠΟΙΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Αν ο αγροτουρισμός, ως θεσμός πλέον, έχει ήδη καταξιωθεί στο χώρο που γεννήθηκε, στην Ελλάδα κάνει τις πρώτες του εμφανίσεις μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα εφαρμογών: Πέτρα Λέσβου, Ευρυτανία, Χίος, Ακρωτήρι Ειρήνης Χανίων κ.λπ., και μόλις στις αρχές της δεκαετίας του 1980, υποσχόμενος δυναμική συμβολή στην προσπάθεια ανάπτυξης της χώρας.

Χαρακτηριστικό του ενδιαφέροντος της τοπικής ιδιαίτερα αυτοδιοίκησης για την εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων είναι το γεγονός της ολοένα αυξανόμενης ζήτησης. Ας δούμε όμως προσεκτικά, ποια είναι τα κύρια στοιχεία που συνθέτουν την νέα αυτή έννοια αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας. Ξεκινώντας πάλι κανείς από την διεθνή εμπειρία και πρακτική, μπορεί να ταξινομήσει τις διάφορες μορφές αγροτουρισμού σε δύο κατηγορίες:

(α) Εκείνη κατά την οποία οι τουρίστες συμμετέχουν στις αγροτικές εργασίες, έστω κατά το διάστημα της φιλοξενίας τους, και πρόκειται για τη μορφή που είναι πιο πολύ γνωστή στα αγγλικά ως farm hoyses holidays και είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη σε χώρες με μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις (φάρμες), όπως π.χ. στην Αυστρία, στη Δ. Γερμανία και αλλού.

(β) Εκείνη κατά την οποία προσφέρεται στον φιλοξενούμενο ύπνος και πρωινό μέσα στο τουριστικό κατάλυμα και είναι γνωστή στα αγγλικά ως Bed and breakfast.

Στην Ελλάδα με τη μικρή γεωργική εκμετάλλευση οικογενειακής μορφής, έχει επικρατήσει η έννοια του αγροτουρισμού ως της τουριστικής εκείνης δραστηριότητας που αναπτύσσεται σε χώρο εξωστικό από τους απασχολούμενους κύρια στον πρωτογενή και στον δευτερογενή τομέα, σε μικρές τουριστικές εκμεταλλεύσεις.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ31)

3.22 ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η προσπάθεια να ενταχθεί ο τουρισμός στην τοπική αγροτική δομή, ιδιαίτερα στο οικονομικό επίπεδο, προϋποθέτει έναν αγρότη οικονομικά ενεργό που ασκεί την αγροτική δραστηριότητα σαν επάγγελμα βασικό ενώ ο τουρισμός συμβάλλει απλώς στην συμπλήρωση του εισοδήματος.

Η επαφή του τουρίστα με τον ντόπιο είναι συνήθως περισσότερο ειλικρινής και άμεση, αφού η ίδια η τουριστική δραστηριότητα προϋποθέτει τη συμμετοχή σε κοινές δραστηριότητες. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι μεγάλο μέρος αυτής της μορφής τουρισμού είναι οικογενειακής μορφής, αφού ο χώρος επιτρέπει και στα παιδιά να λειτουργήσουν περισσότερο ελεύθερα.

Ο αγροτουρισμός συμβάλλει δυναμικά στην απορρόφηση τοπικών αγροτικών προϊόντων (γλυκά, διακοσμητικά, τυροκομικά κ.λπ), δημιουργώντας έτσι ένα πρόσθετο εισόδημα στις αγροτικές περιοχές. Καθοριστικός είναι και ο ρόλος των γυναικών, οι οποίες συχνά διευθύνουν τις αγροτουριστικές μονάδες, αφού ο σύζυγος συνήθως ασχολείται κυρίως με τις αγροτικές εργασίες. Οι αγρότες είναι σχεδόν πάντοτε «οικονομικά ενεργοί» και έχουν ως κύρια απασχόληση τη γεωργία. Οι ίδιοι

είναι και ιδιοκτήτες κατοικίας, που μπορεί να διαθέτει χώρο ικανό να μετατραπεί σε τουριστικά δωμάτια ή σε οικοπεδική έκταση ικανή για την ανέγερση τέτοιων δωματίων. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος -Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 31-32)

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΜΟΝΑΔΩΝ

Ο αγροτουρισμός έχει μεσοπρόθεσμα πολλές δυνατότητες ανάπτυξης στη χώρα μας, φτάνει να ληφθούν υπόψη – στα σχετικά προγράμματα – οι εξής παράγοντες:

(1) Η δημιουργία συντονιστικού φορέα που θα προγραμματίζει, χρηματοδοτεί και ελέγχει την εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων, ενώ παράλληλα θα παρέχει οικονομοτεχνική στήριξη και υποδομή marketing.

(2) Ο συνδυασμός της ανάπτυξης του αγροτουρισμού με παράλληλες άλλες ειδικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικός, περιηγητικός, χειμερινός τουρισμός).

(3) Η παροχή κινήτρων και στον ιδιωτικό τομέα για ανάπτυξη των χωριών που είναι εγκαταλελειμμένα και η δημιουργία «τουριστικών χωριών» με εμπορικό χαρακτήρα.

(4) Τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας τα οποία είναι:

-> η σταθερή ζήτηση στο εξωτερικό, ενώ παράλληλα ο αγροτουρισμός αποτελεί νέο προϊόν για την ημεδαπή πελατεία, αφού δεν έχει αναπτυχθεί σημαντικά

-> η σειρά μέτρων νομοθετικού και χρηματοδοτικού χαρακτήρα από πλευράς ΕΟΚ/ΕΕ για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, ιδιαίτερα σε συνδυασμό με πολιτιστικό τουρισμό.

(5) Η συστηματική και προγραμματισμένη επιμόρφωση των ασχολούμενων και όσων θέλουν να ξεκινήσουν τέτοιες μονάδες ανάπτυξης του αγροτουρισμού σε συνάφεια με άλλες ειδικές μορφές τουρισμού, ώστε να γίνει δυνατή η προσέγγιση πολλών ομάδων τουριστών (χειμερινός, πολιτιστικός, περιηγητικός) με πρώτη στόχευση την ημεδαπή πελατεία.

(6) Τα κίνητρα προς τον ιδιωτικό τομέα για την ανάπτυξη εγκαταλελειμμένων χωριών, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, ή και για τη δημιουργία τουριστικών χωριών με εμπορικό χαρακτήρα και στόχο υψηλότερη εισοδηματικά πελατεία που αναζητάει ξεκούραση και φυσικό περιβάλλον συνδυασμένο με παράλληλες δραστηριότητες (π.χ. χειμερινό τουρισμό κ.α.)

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 32)

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Ο αγροτουρισμός σε αγροκτήματα όπου ο τουρίστας μοιράζεται φαγητό και διαμονή με τους ιδιοκτήτες, θεωρείται ως η πιο κλασική μορφή αγροτουρισμού, όπου ο τουρίστας μένει στο αγρόκτημα σε χώρος κατάλληλα διαρρυθμισμένους. Συνήθως αυτή η μορφή τουρισμού απευθύνεται σε τουρίστες χαμηλών εισοδημάτων και σε όσους έχουν διάθεση να συμμετέχουν σε αγροτικές εργασίες ή να γνωρίσουν τη ζωή της υπαίθρου. Σε πολλά από αυτά τα αγροκτήματα παρέχεται και η δυνατότητα για σπόρ και φυσιολατρικές δραστηριότητες, όπως π.χ. το κολύμπι, η ιππασία, η πεζοπορία, η ορειβασία κ.λπ.

Το κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες στον αγροτουρισμό είναι ακριβώς η ύπαρξη κάποιας αγροτικής εκμετάλλευσης σε οργανωμένο χώρο (φάρμα, αγροικία). Όσοι επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού, επιθυμούν περισσότερο ισορροπημένες και ενεργές διακοπές, γεγονός που εξηγεί το γιατί συχνά οι τουρίστες ζητούν να συμμετέχουν στις αγροτικές εργασίες. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος-Άγροτουρισμός)

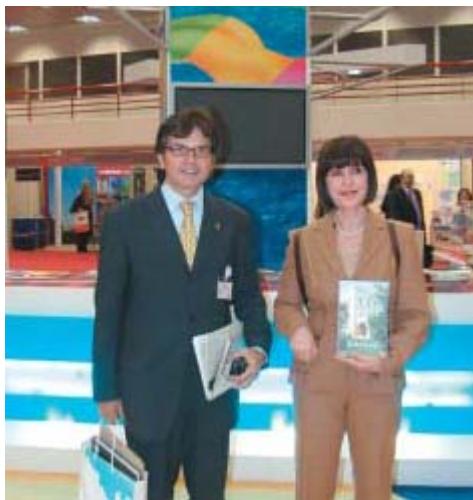

3.23 **Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ**

Στη Γερμανία, στην Αυστρία ο αγροτουρισμός είναι πολύ δημοφιλής, διότι στις δύο αυτές χώρες, εδώ και πολλά χρόνια, αναπτύχθηκε κύρια στις ορεινές και παραλίμνιες περιοχές και συνδυάζεται με μεγάλη ποικιλία αθλητικών και φυσιολατρικών εκδηλώσεων. Στις χώρες αυτές γίνεται μια προσπάθεια να αναπτυχθεί αγροτουρισμός με καθαρά εμπορική μορφή σε τουριστικά χωριά που κτίζονται με παραδοσιακό τρόπο. Στα κλασσικά αυτά αγροτουριστικά αγροκτήματα υπάρχει συχνά συμμετοχή και στις αγροτικές εργασίες. Μεγάλο μέρος της υποδομής αναπτύχθηκε κατά περιοχές με παράδοση στον χειμερινό τουρισμό (αθλητικό, φυσιολατρικό, ορειβατικό).

Καθοριστικό ρόλο και σε αυτές τις χώρες έπαιξε κάποιες φορές και η λανθασμένη επιλογή ορισμένων περιοχών για τις οποίες δόθηκαν δανειοδοτήσεις και κίνητρα. Ο αγροτουρισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί δίπλα σε περιοχές οργανωμένου τουρισμού διακοπών, γιατί τα στοιχεία που τον χαρακτηρίζουν (ενταγμένη ανάπτυξη, αγροτική δομή, οικογενειακή μορφή, φυσιολατρία κ.λπ) έρχονται σε αντίθεση με όσα χαρακτηρίζουν τον τουρισμό διακοπών. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις ή οι συνεταιρισμοί σε περιοχές οργανωμένου τουρισμού διακοπών, να μετατρέπονται τελικά μόνον σε επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος- Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 34)

ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Από τη διοίκηση της Αγροτικής Τράπεζας έχει κοινοποιηθεί κατά το παρελθόν σε όλο το δίκτυο των καταστημάτων της αναλυτική οδηγία εφαρμογής του προγράμματος δανειοδότησης αγροτουρισμού, για τουριστικά δωμάτια και καταλύματα. Τα δάνεια χορηγούνται σε αγρότες που είναι κάτοικοι τουριστικών περιοχών της χώρας (με σκοπό να αποκτήσουν κατάλληλα ή εξοπλισμένα δωμάτια και καταλύματα). Σύμφωνα με τις υποδείξεις του ΕΟΤ, οι δραστηριότητες αποσκοπούν στο να συμπληρώσουν με την τουριστική τους αξιοποίηση το χαμηλό γεωργικό τους εισόδημα.

Σύμφωνα με την 387/1988 απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδας τα δάνεια για τουριστικά δωμάτια, καλύπτονται από δύο προγράμματα, ανάλογα με το αν η σχετική δαπάνη κατασκευής τους επιχορηγείται ή όχι από κρατικούς-κοινοτικούς πόρους στα πλαίσια Κανονισμού 797/1985. Το συνολικό ύψος των δανείων κατά δικαιούχο μπορεί να φθάσει, ανάλογα με την κατηγορία, μέχρι το 100% του κόστους του έργου, με ανώτατο όριο το ποσό των 4.000.000 δραχμών.

Με τις οδηγίες της η Τράπεζα καθορίζει την προτεραιότητα στην ικανοποίηση των αιτημάτων και τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση των δανείων.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003,σελ34-35)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Ήπειρος, παρά την ομορφιά της, παραμένει τουριστικά αναξιοποίητη, γιατί λείπει η υποδομή και γιατί δεν υπάρχει αποτελεσματικό πρόγραμμα προβολής της, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Υπάρχει προοπτική ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού στην Ήπειρο και ειδικότερα στον νομό Ιωαννίνων, μια που αυτός καλύπτεται στο μεγαλύτερο μέρος του από βουνά. Το χειμώνα είναι πανέμορφα αλλά δεν υπάρχουν ξενοδοχεία μόνο λίγα σπίτια ενοικιάζουν δωμάτια, με αποτέλεσμα πολλοί επισκέπτες να μη μπορούν να διανυκτερεύσουν εκεί. Δεν υπάρχει συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων που ασχολούνται με τα θέματα τουρισμού και, ίσως, αν γινόταν κάποιο σεμινάριο που θα τους πληροφορούσε πως πρέπει όλοι να οργανωθούν για να αναπτυχθεί ο τουρισμός στην

Ήπειρο, θα υπήρχαν αναμφίβολα θετικά συμπεράσματα και θετικά αποτελέσματα. Πάντως ο τουρισμός δεν είναι σωστά αναπτυγμένος στην Ήπειρο.

Για να δημιουργηθούν ξενώνες, πρέπει να δοθούν δάνεια από την πολιτεία στις ορεινές κοινότητες και για να υπάρξουν δραστηριότητες τέτοιες που να πλησιάζουν στο ελάχιστο π.χ. τα χιονοδρομικά κέντρα του εξωτερικού, απαιτείται μια σωστή υλικοτεχνική υποδομή. Υπάρχουν στην Ήπειρο σπίτια που μπορούν να φιλοξενήσουν από 12-15 άτομα και είναι ελάχιστα, χωρίς σωστή εξυπηρέτηση. Οι μικρές ομάδες ελλήνων και ξένων επισκεπτών που πηγαίνουν εκεί το θεωρούν φυσικό σαν φυσιολάτρες και δεν δυσανασχετούν ακόμη και να ταλαιπωρηθούν.

Τα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν είναι: να γίνουν σωστοί δρόμοι, γιατί το οδικό δίκτυο απομονώνει την Ήπειρο από την υπόλοιπη Ελλάδα. Επίσης, το αεροδρόμιο Ιωαννίνων πρέπει να γίνει πιο σύγχρονο. Πρέπει να γίνουν μία με δύο ξενοδοχειακές μονάδες και να ανακαινισθούν τα παλαιά ξενοδοχεία. Η κακή κατάσταση που επικρατεί και η μη σωστή οργάνωση στα θέματα τουρισμού, αναγκάζουν τους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών να εξυπηρετούν καλύτερα τους ξένους παρά τους ντόπιους τουρίστες.

Ο αγροτουρισμός θα μπορούσε να αναπτυχθεί και εδώ σημαντικά, στηριζόμενος κυρίως σε τοπικές ενώσεις αγροτών ιδιοκτητών γης και αξιοποιώντας την εμπειρία της γειτονικής Ιταλίας.

Στην Ιταλία, καθοριστικός είναι ο ρόλος τριών οργανώσεων της: της Agritourist, της Terranostra και της Turismo Verde, που συνδέονται με τρεις διαφορετικές ενώσεις αγροτών. Οι ιδιαιτερότητες του Ιταλικού αγροτουρισμού έγκεινται στο γεγονός ότι υπάρχει σημαντική στήριξη του από το συνεταιριστικό κίνημα, και οφείλει πολλά στην αυτόνομη περιφερειακή ανάπτυξη του, στην άμεση σύνδεση του με την τοπική αγροτική παραγωγή που προβάλλεται και προωθείται στους αγοραστές – τουρίστες που μένουν στις μονάδες, αλλά και στην εξειδίκευση του, π.χ. αγροτουρισμός πολυτελείας σε αγροκτήματα υψηλών προδιαγραφών. Η ανάπτυξη του όμως δεν απέφυγε τις περιφερειακές ανισότητες που υπάρχουν στην χώρα. Γι' αυτό και είναι περισσότερο αναπτυγμένος στον Βορρά και λιγότερο στην Μεσημβρινή Ιταλία (Mezzogiorno). Τέλος, σημαντική για την ανάπτυξη του Ιταλικού αγροτουρισμού ήταν και η γυναικεία εργασία, καθώς υπάρχει και μια τάση για «εμπορικοποίηση» των υπηρεσιών του κλάδου.

Η ιταλική εμπειρία θα μπορούσε να δώσει πολλές «ιδέες» και πρότυπα, για την οργανωμένη και συστηματική ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ήπειρο.
(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 35- 36)

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο αγροτουρισμός στηρίζεται και προωθείται και από πλήθος οικολογικών οργανώσεων, αλλά και από σωματεία που προωθούν την ορειβασία, την περιήγηση, τη φυσική ζωή κ.λπ. Ουσιαστικά, για τα παιδιά ιδίως, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν μια δυναμική περιβαλλοντική αγωγή που συμβάλλει στην εμπέδωση της ιδέας της προστασίας του περιβάλλοντος. Υπάρχει, τέλος, μια εξέλιξη τα τελευταία χρόνια, που αναφέρεται στην προσπάθεια της πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου μέσω διεθνών παρεμβάσεων και οργανισμών.

Ως προς το εύρος της παράλληλης υποδομής, ιδιαίτερα όσον αφορά στον αθλητισμό και στα παιδιά π.χ. τένις, κολύμπι, ιππασία, ορειβασία, παιδικές χαρές κ.λπ. αυτή η παράλληλα υποδομή αποτελεί συχνά τον παράγοντα κλειδί της επιτυχίας της επένδυσης. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 36)

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης της προβολή του αγροτουρισμού έχουν αναλάβει οι ίδιες ενώσεις των αγροτών, τοπικές ή εθνικές, που με τη βοήθεια και των κρατικών φορέων οργανώνουν όλο το μάρκετινγκ και την προβολή των αγροτουριστικών συγκροτημάτων. Η συνηθέστερη μέθοδος είναι αυτή της έκδοσης ενός πληροφοριακού εικονογραφημένου καταλόγου σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, που ο τουρίστας μπορεί να προμηθευτεί από φορείς κρατικούς, συνεταιριστικές ενώσεις αγροτών, εξειδικευμένα σωματεία και ορισμένα τουριστικά πρακτορεία. Η ένταξη ή μη στον κατάλογο γίνεται από τις τοπικές οργανώσεις με ορισμένα κριτήρια, γεγονός που αποτελεί και την αιτία να διατηρείται υψηλό το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών. Παράλληλα με αυτές τις μορφές προβολής, γίνεται και μικρής έκτασης διαφήμιση σε εξειδικευμένα περιοδικά (αθλητικά, φυσιολατρικά, οικολογικά τουριστικά κ.λπ), ενώ το μάρκετινγκ ακολουθεί την εμπορική λογική, στηριγμένο σε έρευνες αγοράς και εντοπισμού πιθανών ομάδων πελατών.

Κατά ανάλογο τρόπο θα μπορούσε να γίνει και η οργάνωση της προβολής του ελληνικού αγροτουρισμού, τη στιγμή μάλιστα που απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό αλλοδαπών και ημεδαπών πελατών οι οποίοι αναζητούν ηρεμία, ψυχαγωγία και ζεστή ανθρώπινη επαφή με τους ανθρώπους της υπαίθρου μας.

(πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 36)

3.24 ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι ελληνικές Κυβερνήσεις με κατά καιρούς αποφάσεις τους, ενέκριναν Προγράμματα για την προώθηση του αγροτουρισμού και της ανάπτυξης της υπαίθρου ή αποφάσισαν ότι το θέμα των χωριών στα οποία θα προωθηθεί ο αγροτουρισμός θα το μελετήσουν τα Υπουργεία Εμπορίου και Βιομηχανίας, Άμυνας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Εθνικής Οικονομίας.

Η επιτροπή που συστάθηκε αποφάσισε να εισηγηθεί τις ακόλουθες παρεμβάσεις στο σχετικό πρόγραμμα:

(α) Να παραμείνει η χρονική προτεραιότητα αναφορικά με την παροχή κινήτρων στα χωριά της Α' κατηγορίας για δημιουργία καταλυμάτων, η επέκταση των κινήτρων για δημιουργία καταλυμάτων και στα χωριά της Β' κατηγορίας, με τη δυνατότητα

επίσπευσης της επέκτασης των κινήτρων κατά ένα χρόνο, αν και εφόσον διαπιστωθεί τέτοια ανάγκη.

(β) Να αυξηθεί ο αριθμός των χωριών στην κατηγορία Α και να διαφοροποιηθούν οι δύο κατάλογοι των χωριών: Στην κατηγορία Α να περιληφθούν τα 48 χωριά τα οποία φαίνονται στο Παράρτημα 1 του Προγράμματος, και στην κατηγορία 3 να περιληφθούν τα 53 χωριά που φαίνονται στο Παράρτημα 2 του Προγράμματος.

Για τον καταρτισμό των καταλόγων η Επιτροπή χρησιμοποίησε και τα ακόλουθα κριτήρια, πέραν της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής αξίας των χωριών που παραμένει ως το βασικότερο κριτήριο:

- (1) Τοποθεσία, φυσικό περιβάλλον και κλίμα
- (2) Προσιτότητα
- (3) Δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, προσελκυστικά στοιχεία
- (4) Ισορροπημένη κατά το δυνατό γεωγραφική κατανομή.

Η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι δεν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε εγκαταλειμμένα η Τ/Κ χωριά.

(γ) Να εξαγγελθούν συγχρόνως (αντί να δοθεί προβάδισμα έξι μηνών) τα κίνητρα για μετατροπή παραδοσιακών οικοδομών και για ανέγερση νέων μικρών ξενοδοχείων υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Πρόγραμμα. Οι αιτήσεις που αφορούν στη δημιουργία νέων μικρών ξενοδοχείων θα αξιολογούνται και θα κρίνονται κατά κύριο λόγο με βάση το ενδιαφέρον που θα έχει επιδειχθεί για μετατροπή παραδοσιακών οικιών, στην αντίστοιχη περιφέρεια, στις οποίες ενδείκνυται να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα.

(δ) Αναφορικά με την ανέγερση νέων μικρών ξενοδοχείων, να τίθεται σαν όρος ότι όλες οι περιπτώσεις πρέπει να εντάσσονται αυστηρά στον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του χωριού και τα σχέδια θα πρέπει να τύχουν της εγκρίσεως του Τμήματος Πολεοδομία, αναφορικά με την αισθητική, τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και τα υλικά που θα χρησιμοποιούνται.

Από τον εισηγητή της Πρότασης καλείται το Υπουργικό Συμβούλιο:

(α) να εγκρίνει το Αναθεωρημένο Πρόγραμμα για την προώθηση του αγροτουρισμού και την Τουριστική Ανάπτυξη της Υπαίθρου.

(β) να εγκρίνει το Σχέδιο Δανειοδότησης Οικοδομών Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής με επιχορηγούμενο επιτόκιο

(γ) να ζητήσει από την Κεντρική Τράπεζα όπως τα δάνεια που θα παραχωρούνται βάσει του πιο πάνω Σχεδίου, να εξαιρούνται από το πιστωτικό όριο και τη διαθέσιμη ρευστότητα των Τραπεζών.

(δ) να εξεūρει ο Υπουργός Οικονομικών πιστώσεις για την επιχορήγηση του τρέχοντος επιτοκίου για τα δάνεια που θα συναφθούν στα πλαίσια του πιο πάνω Σχεδίου Δανειοδότησης. (πηγή:σημειώσεις Έξαρχος Γεώργιος-Άγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ36-37)

3.25 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ **ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ**

Ως γνωστόν, ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που έχει σαν επίκεντρο τη φύση, την υπαίθρο, το φυσικό περιβάλλον και την επαφή με τον άνθρωπο. Η ανάπτυξη του εξυπηρετεί κυρίως οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους που σχετίζονται με την αναζωογόνηση της υπαίθρου. Δεν προορίζεται να προσφέρει υποκατάστατο, αλλά να συμπληρώσει τις αγροτικές ασχολίες και τα εισοδήματα των αγροτών από αυτές. Με τον όρο «αγροτουρισμό» εννοούμε την τουριστική δραστηριότητα σε ορισμένες επιλεγμένες περιοχές της ενδοχώρας, που βασίζεται στη διαμονή σε υφιστάμενες κατάλληλα διαμορφωμένες κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής ή σε κατοικίες με αξιόλογο τοπικό χαρακτήρα ή σε καινούργια μικρά ξενοδοχεία ο χαρακτήρας των οποίων εντάσσεται στο παραδοσιακό περιβάλλον και στον χαρακτήρα του χωριού και στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων, με επίκεντρο τον αγρότη-κάτοικο της υπαίθρου. Με τον τρόπο αυτόν επιδιώκεται και η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και της τουριστικής πελατείας.

Η ευρύτερη τουριστική ανάπτυξη της υπαίθρου πρέπει να στηρίζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και, κυρίως, στην ηρεμία και στην ησυχία της ζωής της υπαίθρου και οπωσδήποτε πρέπει να είναι διαφορετική από την τουριστική ανάπτυξη των παραλιακών περιοχών.

Η ενδοχώρα και η ύπαιθρος καθορίζονται ως οι περιοχές εκτός της παραλιακής ζώνης ρύθμισης της τουριστικής ανάπτυξης, όπως αυτή καθορίζεται με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 34.544/29.11.1990

Η ανέγερση νέων μικρών ξενοδοχείων σε αγροτικούς οικισμούς, προσεγγίζει το θέμα του αγροτουρισμού ως έναν τρόπο διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και ως μια μορφή εξειδικευμένου τουρισμού που απευθύνεται σε εξειδικευμένη πελατεία.

Ο παραδοσιακός αρχιτεκτονικός χαρακτήρας των χωριών είναι το σημαντικότερο στοιχείο στο οποίο θα βασιστεί η αξιοποίηση τους. Η ανέγερση νέων μονάδων, όσο προσεγμένη και αν είναι, περικλείει ορισμένους κινδύνους. Γι' αυτό το Πρόγραμμα πρέπει να δίνει προτεραιότητα και έμφαση στην ήπια μορφή του αγροτουρισμού και στην προσέλκυση μικρών αριθμών τουριστών ώστε να διατηρηθεί και η κοινωνική ισορροπία. Εξάλλου, δεν πρέπει να δοθούν μηνύματα που μπορεί να παρερμηνευθούν με την εξαγγελία προγράμματος κινήτρων ότι θα καλύπτει όλα τα χωριά.

Για τους πιο πάνω λόγους πρέπει, κατά την αξιολόγηση αιτήσεων που θα υποβληθούν, να δοθεί προτεραιότητα στην παραχώρηση κινήτρων για την ανακαίνιση / μετατροπή παραδοσιακών οικοδομών και όπου δεν εκδηλωθεί τέτοιο ενδιαφέρον σε ικανοποιητικό βαθμό να δοθούν κίνητρα και για την ανέγερση νέων μονάδων. Επιπλέον, να προωθηθεί πρώτα σαν Πειραματικό Σχέδιο το πρόγραμμα στα χωριά της Α' κατηγορίας, όσον αφορά την παραχώρηση κινήτρων για δημιουργία καταλυμάτων, για να αποκτηθούν οι απαραίτητες γνώσεις και εμπειρίες, ιδίως σε ότι αφορά στην προβλεπόμενη ζήτηση για τα καταλύματα αυτά.

Τα κίνητρα που παραχωρούνται για την προώθηση του αγροτουρισμού εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις δημιουργίας επιχειρήσεων, η λειτουργία των οποίων διέπεται είτε από τη νομοθεσία περί Ξενοδοχείων, είτε από τη νομοθεσία περί Κέντρων Αναψυχής. (πηγή: σημειώσεις Έξαρχος-Αγροτουρισμός, 2003, σελ 38-40)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο εναλλακτικός τουρισμός με τις πλούσιες μορφές του, είναι μια από τις πιο ισχυρές πηγές στήριξης, της πλούσιας και σπάνιας αγροτικής πατρίδας μας, γι' αυτό το κράτος και γενικά όλοι οι φορείς, δημοσίου και μη, έχουν υποχρέωση, να στηρίζουν αυτήν την χρυσοπαραγωγική μορφή, που επιφέρει κυρίως στον λαό της υπαίθρου, οικονομική στήριξη για να μπορέσει και ο ίδιος μένοντας στον τόπο καταγωγής του να δίνει ζωή, στην πανέμορφη αυτή πατρίδα

Ο αγροτικός κόσμος της πατρίδας μας αποτελεί την κοιτίδα της ελληνικής παράδοσης και είναι αυτός που μαζί με την όμορφη φύση αποτελούν τη φυσιογνωμία της ελληνικής υπαίθρου. Αυτός ο κόσμος με τον αγροτουριστικό επιδιώκει να διαφυλάξει, να προβάλλει και να αξιοποιήσει τη σπουδαία φυσική και ανθρωπογενή πολιτιστική κληρονομιά μας. Γι' αυτό και θεωρούμε τον αγροτουρισμό ως την πιο εξέχουσα μορφή εναλλακτικού τουρισμού, περί του οποίου περιστρέφονται οι άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάσαμε και που δεν θα μπορούσαν να αναπτυχθούν εύκολα στην περιφέρεια αν απουσίαζε αυτός ο εξαισιος αγροτικός κόσμος.

Κύριος άξονας καλλιέργειας και διάδοσης του αγροτουρισμού είναι ο Έλληνας αγρότης και δη η αγροτική οικογένεια. Εάν το έθνος ενδιαφέρεται και επιθυμεί να επιζήσει σαν κράτος στο ελληνικό διακρατικό χώρο, έχει υποχρέωση ο κάθε ένας μας από το πιο απλό πολίτη μέχρι το πιο υψηλόβαθμο κρατικό Λειτουργό να καταβάλει κάθε προσπάθεια για ανάπτυξη και του αγροτουρισμού. Ένας τρόπος ενίσχυσης είναι η υποστήριξη διαφόρων δημοσίων οργανισμών αλλά και τραπεζών. Ο αγροτουρισμός είναι το πιο βασικό κλειδί ανάπτυξης της απασχόλησης στην ύπαιθρο και κατά συνέπεια το υπόβαθρο έλξης για παραμονή των κατοίκων στον τόπο τους.

Ο αγροτουρισμός εκτός των άλλων είναι και ένα μέσο στήριξης της εθνικής οικονομίας αλλά και αύξηση των ατομικών εισοδημάτων των αγροτών μας.

Επομένως η δυνατότητα που δίνεται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας με τον αγροτουρισμό-ώστε να υπάρχει αδιαμφισβήτητη αύξηση του εθνικού εισοδήματος – δεν μπορεί να μας αφήσει αδιάφορους και δεν μπορεί παρά να μας προβληματίσει για το πώς πρέπει να συστηματοποιήσουμε την μορφή αυτού του είδους τουρισμού.

Συμπερασματικά και εν κατακλείδι αυτό που βγαίνει είναι ότι ο αγροτουρισμός είναι μια δραστηριότητα επιβεβλημένη να ασκηθεί από κάθε αγρότη ανεξάρτητα φύλου και ηλικίας με την προϋπόθεση ότι ο κάθε ένας πρέπει να κατευθύνει την δική του οικονομική «αγροτουριστική μονάδα».

ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΛΙΟΝΕΣ ΕΛΚΥΣΕΩΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Παράρτημα 1:

«Ταξιδιωτικός οδηγός» Διακοπές» Οι ελληνικές ακτές

Οι ελληνικές ακτές

Η Ελλάδα διαθέτει συνολικά περίπου 16.000 χλμ. Ακτών, τα μισά από τα οποία βρίσκονται στα χιλιάδες ελληνικά νησιά, ενώ τα υπόλοιπα εκτείνονται κατά μήκος των παραλιών της ηπειρωτικής χώρας. Αυτό που χαρακτηρίζει τις φημισμένες ελληνικές ακτές είναι η μοναδική ποικιλομορφία τους (παραλίες με μήκος πολλών χιλιομέτρων, μικροί κόλποι και ορμίσκοι, αμμώδεις παραλίες με αμμοθίνες, βοτσαλωτές ακτές, παράκτιες σπηλιές με απόκρημνα βράχια και με τη χαρακτηριστική σκούρα άμμο των ηφαιστιογενών εδαφών, παράκτιοι υγρότοποι), η καθαρότητά τους και η διαύγεια των νερών, που τις έχουν καταστήσει παγκοσμίως γνωστές και για το λόγω αυτό εξαιρετικά δημοφιλείς.

Το 2006, η Ελλάδα διαθέτει 404 παραλίες και 5 μαρίνες που κέρδισαν το βραβείο «Γαλάζια Σημαία» (βλέπε παρακάτω), γεγονός που την κατατάσσει στην κορυφή μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

Στις περισσότερες από τις χιλιάδες ελληνικές ακτές έχετε ελεύθερη πρόσβαση και την ευκαιρία να τις ανακαλύψετε και να τις απολαύσετε χωρίς την παρουσία μεγάλου αριθμού κολυμβητών.

Όστόσο δεκάδες είναι και οι οργανωμένες παραλίες σε όλη τη χώρα, με εγκαταστάσεις και υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών (ομπρέλες, ξαπλώστρες, καμπίνες, καφέ, μπαρ-εστιατόρια κ.λπ.), όπου εκτός από την κολύμβηση, μπορείτε να απολαύσετε τα θαλάσσια σπορ (σκι, ιστιοσανίδα, καταδύσεις, κ.τ.λ.), καθώς και άλλα μέσα διασκέδασης στο νερό, όπως είναι το αλεξίπτωτο για ένα ή δύο άτομα, οι «σαμπρέλες» και η «μπανάνα», τα ποδήλατα θάλασσα, το jet ski κ.λπ. Επίσης, όλες οι οργανωμένες ακτές διαθέτουν «θέσεις»(πύργους) ναυαγοσωστών, που εξασφαλίζουν την ασφαλή κολύμβηση στην περιοχή.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ «ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ»

Το πρόγραμμα αυτό βραβεύει, κάθε χρόνο, τις ακτές και τις μαρίνες, που εκπληρώνουν αυστηρά κριτήρια σχετικά με την καθαριότητα θάλασσας και ακτής, την καλή οργάνωση και ασφάλεια, καθώς και την προστασία εν γένει του παράκτιου περιβάλλοντος. Ειδικότερα, τα κριτήρια για την απονομή «Γαλάζιας Σημαίας» είναι τα εξής:

1. Καθαριότητα θάλασσας και ακτής
 - Ποιότητα νερών κολύμβησης, που να επιβεβαιώνεται με δειγματοληπτικές μετρήσεις
 - Μη απόρριψη βιομηχανικών λυμάτων στην ακτή
 - Επεξεργασία αστικών λυμάτων, όπως απαιτεί η σχετική οδηγία της Ε.Ε.
 - Επαρκείς κάδοι απορριμμάτων, που να αδειάζονται σε τακτά διαστήματα
 - Περιοδικός καθαρισμός της ακτής από σκουπίδια, αποτσίγαρα κλπ.

2. Οργάνωση ακτής και ασφάλεια επισκεπτών

- Συνεχής πληροφόρηση του κοινού για την ποιότητα των νερών κολύμβησης
- Άμεση ενημέρωση αν τα νερά έχουν καταστεί ανασφαλή για τους λουόμενους
- Σχέδια για την αντιμετώπιση κάποιου ατυχήματος ρύπανσης, με άμεση ενημέρωση του κοινού.
- Επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής, με ελεγχόμενο σύστημα αποχέτευσης
- Εκπαιδευόμενοι ναυαγосώστες ή άμεση πρόσβαση σε τηλέφωνο, σωστικά εφόδια και Α΄ βοήθειες
- Ασφαλή δίοδος στην ακτή και φροντίδα για άτομα με ειδικές ανάγκες
- Απαγόρευση της οδήγησης οχημάτων και μοτοποδηλάτων στην ακτή
- Απαγόρευση της ελεύθερης κατασκίνωσης
- Επιτήρηση κατοικίδιων ζώων στην ακτή

3. Προστασία της φύσης και περιβαλλοντική εκπαίδευση

- Έντυπες πληροφορίες και αναρτημένες οδηγίες συμπεριφοράς για την ακτή
- Δραστηριότητες που να προβάλλουν ενεργά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της ακτής.

(πηγή: www.gnto.gr) ημερομηνία πρόσβασης: 24/8/2006

Παράρτημα 2:

Επιχειρείν

Η Ελλάδα είναι ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς, παγκοσμίως. Τα πανέμορφα τοπία της, οι φιλικές και καθαρές της θάλασσες, το ήπιο κλίμα, η μοναδική ιστορική κληρονομιά καθώς και η πατροπαράδοτη ελληνική φιλοξενία είναι τα πλεονεκτήματα που έχουν καταστήσει τη χώρα έναν ιδιαίτερα θελκτικό προορισμό για τον επισκέπτη-τουρίστα.

Επιπλέον, ο τουριστικός τομέας αποτελεί για την Ελλάδα μία από τις κύριες πηγές του εθνικού της πλούτου, καθώς συνεισφέρει ετησίως περισσότερο από το 18% στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π., δημιουργεί περίπου 700.000 θέσεις εργασίας και συμβάλει αποφασιστικά στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Μετά την επιτυχή διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 στην Αθήνα και την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής, η Ελλάδα εισήλθε σε νέα ελπιδοφόρα εποχή. Η άρτια οργάνωση του μεγάλου αυτού αθλητικού γεγονότος, που άφησε άριστες εντυπώσεις στην παγκόσμια κοινότητα, ανέδειξε ανάγλυφα τις τεράστιες δυνατότητες της χώρας και απέδειξε ότι η Ελλάδα έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη και μεγάλων επιχειρηματιών στη διεθνή τουριστική και μη αγορά και σταδιακά καθιερώνεται ως ιδανική επιλογή-προορισμός για διεξαγωγή μεγαλύτερων ή μικρότερων συνεδρίων, διεθνών εκθέσεων, άλλων οργανωμένων εκδηλώσεων αλλά και μεγάλων επενδύσεων που εντάσσονται στη βιομηχανία του τουρισμού.

Πρόσφατα, με εξαγγελίες της, η ελληνική κυβέρνηση υπογράμμισε τη σημασία του Τουρισμού για την οικονομική ανάπτυξη του τόπου και περιέγραψε το πλαίσιο της νέας στρατηγικής, η οποία θα δημιουργήσει ένα πιο φιλικό κλίμα στον νέο επενδυτή. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τη σταδιακή απεμπλοκή των διαδικασιών δημιουργίας επενδύσεων από τις χρονοβόρες διαδικασίες της γραφειοκρατίας, τον εκσυγχρονισμό και τη σωστή χρήση των υφιστάμενων τουριστικών υποδομών, αλλά και το άνοιγμα σε νέες αναπτυσσόμενες αγορές του κόσμου μέσω μιας μοντέρνας επικοινωνιακής τουριστικής πολιτικής.

(πηγή: www.gnto.gr) ημερομηνία πρόσβασης: 24/8/2006

Παράρτημα 3:

Η ιστορική παράδοση της Ελλάδας και η ταυτότητα της στην Δύση, ως λίκνο του Ευρωπαϊκού πολιτισμού, υπήρξε η βάση για το ξετύλιγμα του τουριστικού φαινομένου πριν από περίπου 170 χρόνια. Η Ελλάδα προστέθηκε στο δρομολόγιο της «Μεγάλης Περιοδείας» (Grand Tour) στη διάρκεια κυρίως των Ναπολεόντειων πολέμων. Αψευδή πηγή αποτελεί ο εντυπωσιακός όγκος της ρομαντικής και όχι μόνο κυρίως Φιλελληνικής ταξιδιωτικής λογοτεχνίας των αρχών του 19^{ου} αιώνα.

Ο αριθμός των επισκεπτών διογκώθηκε στη περίοδο μεταξύ 1840 και 1890, ενώ άρχισε να οργανώνεται η προσφορά υπηρεσιών που δεν περιορίζονταν σε καταλύματα, αλλά περιλάμβαναν διερμηνείς, εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, μεταφορικά μέσα (άμαξες, άλογα, καΐκια, σιδηρόδρομοι, ατμόπλοια), χώρους ψυχαγωγίας, μουσεία, κ.α. Οι μεμονωμένοι εύποροι και μορφωμένοι ταξιδιώτες, αρχικά αριστοκράτες και ύστερα αστοί, κυρίως Βρετανοί, αντικαταστάθηκαν σταδιακά από ομάδες που άρχισαν να επισκέπτονται πιο οργανωμένα την Ελλάδα καθώς και οι νέες τεχνολογίες στην Ευρώπη και η συνακόλουθη άνοδος των εισοδημάτων έκαναν τα ταξίδια πιο εύκολα και επιθυμητά. Σταδιακά η κίνηση έγινε υπερατλαντική.

(πηγή: www.tourismmuseum.gr) ημερομηνία πρόσβασης: 24/8/2006

Σεραφεΐμ Τσόκας - Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Κρήτης

Με νέες υποδομές αλλάζουμε την εικόνα της Κρήτης

Η Κρήτη σήμερα αλλάζει. Με μια σειρά από παρεμβάσεις –πάνω από χίλια μικρά ή μεγάλα έργα υλοποιούνται σε όλο το νησί– αποκτά ένα πρόσωπο σύγχρονο και δυναμικό και μπορεί να προσφέρει μια πολύ καλή ποιότητα ζωής στους κατοίκους της αλλά και στους επισκέπτες της». Τα λόγια αυτά του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κρήτης, κ. Σεραφεΐμ Τσόκα, είναι ενδεικτικά του έργου το οποίο πραγματοποιείται στη Μεγαλόνησο αυτή την εποχή. Ήδη, μας πληροφορεί, «έχουν γίνει πολύ σημαντικές προσπάθειες αναφορικά με την ολοκλήρωση σημαντικών οδικών και λιμενικών έργων, ενώ στις προθέσεις της κυβέρνησης είναι και η δημιουργία ενός νέου, σύγχρονου αεροδρομίου. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την παράλληλη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, τη διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς, την ανάδειξη και ενδυνάμωση της τοπικής ταυτότητας και την ενίσχυση της προβολής της τουριστικής μας εικόνας».

Ποια είναι η σημασία που αποδίδει η Περιφέρεια στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, είναι η ερώτηση που απευθύνουμε στον κ. Τσόκα, ο οποίος απαντά: «Θεωρούμε πολύ σημαντικό παράγοντα την ανάπτυξη θεματικών, εναλλακτικών, γενικά νέων μορφών τουρισμού, όπως είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο περιπατητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός». Και συνεχίζει: «Η ανάπτυξη αυτή όχι μόνο θα βοηθήσει την Κρήτη να παραμείνει

Σύγχρονες μορφές τουρισμού

«Όπως καταλαβαίνετε, το μεγάλο βάρος πέφτει, πέρα βέβαια από τη δημιουργία νέων και σύγχρονων υποδομών, στη διεθνή αγορά – ως ιδανικός συνδυασμός προσορισμός.

Γι' αυτό και μιλάω πολύ συχνά για την ανάγκη να ενισχύσουμε την εξωστρέφεια της Κρήτης. Με τη συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις τουριστικών προϊόντων, με την προβολή μέσω του διαδικτύου, με την ανάπτυξη των δημοσίων σχέσεων πιστεύω πως μπορούμε να δώσουμε μια άλλη εικόνα της Κρήτης, πέρα από τον ήλιο και τη θά-

λασσά της. Την εικόνα μιας Κρήτης που είναι έτοιμη να διοργανώσει και να φιλοξενήσει συνέδρια και συναντήσεις σε χώρους υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών, ενώ παράλληλα το ωραίο φυσικό περιβάλλον και ο ιστορικός και πολιτιστικός πλούτος του νησιού μπορεί να λειτουργήσουν υποστηρικτικά.

Με την ευκαιρία αυτή ο κ. Τσόκας επισημαίνει ότι η Κρήτη διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που θα της επιτρέψουν να στηρίξει τον τουρισμό της και σε άλλον έναν πυλώνα, αυτόν του αθλητικού τουρισμού. Βεβαίως, θα χρειαστεί να δημιουργηθούν και άλλες υποδομές πλέον αυτών που ήδη υπάρχουν.

Σε ερώτησή μας για τις ιδιαιτερότητες που η Κρήτη έχει και που μπορεί να προσφέρει στους τουρίστες σε σχέση με άλλες περιοχές στην Ελλάδα, ο κ. Γενικός Γραμματέας μας λέει: «Η Κρήτη, κατά την άποψή μου, έχει δύο πολύ βασικά πλεονεκτήματα. Το ένα είναι η μορφή της –έχει

Πολιτισμός και παράδοση

Και συνεχίζει: «Δεν ταιριάζει η μιζέρια στην Κρήτη. Ταιριάζει η εξωστρέφεια, την οποία έχει και την οποία προσπαθούμε και εμείς, και με ενέργειες εδώ μεταξύ μας, αλλά πολύ περισσότερο με ενέργειες στην Ευρώπη και με συμμετοχή μας σε όποιο βήμα βρίσκουμε πρόσφορο, να τονίσουμε. Επιπλέον, ενώ ήλιο και θάλασσα μπορούν να "πουλήσουν" και άλλες χώρες, δεν μπορούν με κανέναν τρόπο να "πουλήσουν" πολιτισμό, και ενσωματώσεις αρχαιοτήτες που υπάρχουν στην Κρήτη. Δεν μπορούν να "πουλήσουν" ενδοχώρα. Δεν μπορούν με κανέναν τρόπο να προσεγγίσουν σε θέματα διατροφής, ζωής, μνημειακού και περιπατητικού τουρισμού. Κι ως μην ξεχνάμε βέβαια το κλίμα αλλά και τη φιλοξενία των κατοίκων του νησιού. Νομίζω, άλλωστε, πως δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι σύμφωνα με το μύθο ο Δίας γεννήθηκε και ανατράφηκε στην Κρήτη».

Αναπόφευκτα η συζήτηση στρέφεται στην αξιοποίηση των παραπάνω πλεονεκτημάτων. «Ως Περιφέρεια Κρήτης», λέει ο κ. Τσόκας, «είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε κάθε προσπάθεια που θα συμβάλει στην ανάπτυξη του τουρισμού στο νησί μας. Μάλιστα, σε ημερίδα που οργάνωσε η Περιφέρεια κατά την έναρξη της τουριστικής περιόδου είχαμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις με όλους τους τουριστικούς φορείς, να επιβεβαιώσουμε τους κοινούς στόχους μας και να προτείνουμε τρόπους για να τους επιτύχουμε».

«Δεν ταιριάζει η μιζέρια στην Κρήτη. Ταιριάζει η εξωστρέφεια, την οποία έχει και την οποία προσπαθούμε και εμείς»

πορούμε να πούμε πως ο επαγγελματικός (συνεδριακός-εκθεσιακός) τουρισμός αποτελεί έναν από τους πυλώνες στους οποίους σκεπτεύουμε να στηρίξουμε το μέλλον του κρητικού τουριστικού προϊόντος. Άλλωστε, ήδη, αυτή η μορφή τουρισμού αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου. Χωρίς να γινόμαστε μαζεμακιστές, πιστεύω ότι μπορούμε να έχουμε προ οφθαλμών τα παραδείγματα της Βαρκελώνης: Το 1992 φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, και το 2002 το International Congress and Convention Association έθεσε την πόλη στη δεύτερη θέση στην Ευρώπη ως συνεδριακό προορισμό».

Νέο πεδίο αγροτικής επένδυσης

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Με τον όρο «βιολογικά προϊόντα» εννοούνται τα προϊόντα που καλλιεργούνται ή παράγονται, μεταφέρονται και διανέμονται χωρίς τη χρήση συνθετικών ζιζανιοκτόνων και παρασιτοκτόνων, τεχνητής ακτινοβολίας ή ορμονών και έχουν πιστοποιηθεί από τους αρμόδιους οργανισμούς πιστοποίησης. Τα βιολογικά γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα αποτελούν μικρό ποσοστό της ελληνικής αγροτικής παραγωγής και μπορούν να αποτελέσουν πεδίο εφαρμογής επενδύσεων, οι οποίες είναι δυνατόν να συμβάλουν μακροπρόθεσμα στη βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος. Αναφορικά με τα κυριότερα βιολογικά καλλιεργούμενα είδη φυτικής παραγωγής στην Ελλάδα, την πρώτη θέση για το 2004 κατείχε η ελιά, με ποσοστό 47,5% επί του συνόλου των βιοκαλλιεργούμενων εκτάσεων, και ακολουθούσαν τα σιτηρά με 23,1% και η καλλιέργεια του αμπελιού με 6,1%. Η σήμανση των βιολογικών προϊόντων ρυθμίζεται από τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 2092/91 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τον οποίο στη συσκευασία πρέπει να αναγράφεται «Προϊόν Βιολογικής Γεωργίας» ή «Προϊόν Βιολογικής Γεωργίας σε Μεταβατικό Στάδιο», αν η παραγωγή του έχει γίνει τα δύο πρώτα χρόνια της βιολογικής καλλιέργειας. Στη συσκευασία πρέπει επίσης να υπάρχει το σήμα και ο κωδικός του οργανισμού πιστοποίησης, το όνομα του παραγωγού και η επωνυμία του προϊόντος. Όταν στα τυποποιημένα βιολογικά προϊόντα περιέχονται περισσότερα από ένα συστατικά που είναι μη βιολογικά, αυτά πρέπει να αναγράφονται στη συσκευασία με τέτοιο τρόπο ώστε να διακρίνονται από τα υπόλοιπα και να μην υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό στη σύνθεσή τους.

Βιολογικές αγορές

Η Γερμανία είναι από τις χώρες που παρουσιάζουν μακρά παράδοση στην αγορά βιολογικών προϊόντων, σημειώνοντας κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης στις λαϊκές αγορές στις αρχές του '80. Οι βιοκαλλιε-

ργητές μπορούν να διαθέτουν τα προϊόντα τους στις λαϊκές αγορές συμβατικών προϊόντων, οι οποίες οργανώνονται από τους δήμους. Ο κάθε πάγκος βιολογικών προϊόντων πρέπει να φέρει σαφή και εμφανή επιγραφή σχετικά με τη γεωγραφική προέλευση και τον τρόπο καλλιέργειας των προϊόντων καθώς και σχετικό ενδεικτικό του επίσημου φορέα πιστοποίησης ή του τοπικού συμφώνου ποιότητας. Συνήθως στις λαϊκές αγορές συμμετέχουν παραγωγοί ή και έμποροι από τη γύρω περιοχή (ακτίνας περίπου 60-70 χλμ.). Ιδιαίτερο ενδια-

φέρον παρουσιάζει ο έλεγχος που ασκείται στους εμπόρους βιολογικών προϊόντων. Οι ελεγκτές ακολουθούν τις εξής δύο τακτικές: α) Στέλνουν διαδοχικά πελάτες στη λαϊκή, ανά 2-3 ώρες, να αγοράσουν κάποιο συγκεκριμένο προϊόν, από συγκεκριμένο πάγκο. Έτσι ελέγχουν κατά πόσο αλλάζει η τιμή του προϊόντος. β) Το επόμενο στάδιο είναι η αποστολή του προϊόντος στο εργαστήριο της Υγιεινολογικής Υπηρεσίας. Στην περίπτωση που σημειωθεί παρατυπία, αφαιρείται η άδεια του εμπόρου για πάντα. Οι αγορές βιολογικών προϊόντων είναι πολύ διαδεδομένες στη Μ. Βρετανία. Η οργάνωση και η λειτουργία τους προσδιορίζονται και ελέγχονται από το National Association of Farmers' Markets (NAFM). Μέλη του NAFM είναι πιστοποιημένες αγορές βιολογικών προϊόντων. Ένα από τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι αγορές των βιοκαλλιεργητών προκειμένου να αναγνωριστούν ως βιολογικές είναι η παραγωγή

τοπικών προϊόντων. Ο όρος «τοπικά προϊόντα» παίζει καθοριστικό ρόλο στη συνειδητή των καταναλωτών. Γι' αυτό τα τοπικά προϊόντα πρέπει να παράγονται εντός των ορίων μιας καθορισμένης περιοχής. Κάθε βιολογική αγορά πρέπει να φέρει ειδική σήμανση και να λειτουργεί ξεχωριστά από κάθε άλλη λαϊκή αγορά ή κατάστημα βιολογικών προϊόντων.

Με... διαχειριστές

Οι αγορές βιολογικών προϊόντων στη Γαλλία δεν είναι τόσο διαδεδομένες συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ωστόσο αποτελούν μέρος της τοπικής οικονομίας. Υπεύθυνος για την οργάνωση και λειτουργία τους είναι ο δήμος όπου πραγματοποιούνται. Οι περισσότεροι δήμοι αποχρόνισαν τη λειτουργία των λαϊκών αγορών κυρίως κατά τις απογευματινές ώρες της εβδομάδας σε πυννοκατοικημένα οικονομικά τετράγωνα, όπου διαμένουν οικονομικά επιφανείς κάτοικοι. Ο λόγος είναι η ενίσχυση της λειτουργίας των βιολογικών λαϊκών αγορών προς όφελος τόσο των βιοκαλλιεργητών όσο και του καταναλωτικού κοινού. Τούτο διότι αποδείχτηκε ότι το ωράριο λειτουργίας των συμβατικών λαϊκών αγορών κατά τις πρωινές ώρες δεν εξυπηρετεί τους εργαζομένους.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια αυξάνεται τόσο το ποσοστό των καταναλωτών που είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ακριβότερα τα πιστοποιημένα προϊόντα ποιότητας για να τα συμπεριλάβουν στις καθημερινές διατροφικές τους συνήθειες όσο και των βιοκαλλιεργητών που ενδιαφέρονται να διαθέσουν τα προϊόντα τους στις λαϊκές αγορές. Η Αγροτουριστική, ερευνώντας τη σχετική ευρωπαϊκή εμπειρία, εργάζεται εντατικά προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης, προβολής και διάθεσης των βιολογικών προϊόντων στο ευρύ κοινό, με σκοπό την αύξηση της ζήτησης τοπικών παραγόμενων προϊόντων.

Ρένα Κοπουτσιή
Συριδομία Συμπροποίου

Μηνιαία έκδοση της Αγροτουριστικής Α.Ε, τεύχος 8
Απρίλιος 2006

ΤΑ ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΔΡΟΜΟΥΣ

Ρέθυμνο: εργαλείο ανάπτυξης οι νέες μορφές τουρισμού

Ως τώρα ο τουρισμός της Ελλάδας, και ιδιαίτερα της Κρήτης, αναπτύχθηκε έχοντας βασιστεί στο μοντέλο του μαζικού τουρισμού. Αυτό το είδος τουριστικής ανάπτυξης έχει οδηγήσει τους περισσότερους γνωστούς προορισμούς σε κορεσμό, σε αλλοίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και του χαρακτήρα τους. Αποτέλεσμα είναι βέβαια η σταδιακή αποξένωσή τους.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αντίθετα, προσφέρουν στους τουρίστες ότι είναι αυθεντικό και πρωτότυπο τη διαφορετικότητα του κάθε προορισμού. Ο σωστά σχεδιασμένος και καλά οργανωμένος εναλλακτικός τουρισμός έχει καταδειχθεί τα τελευταία χρόνια ότι απο-

τελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μακροπρόθεσμη τοπική οικονομική ανάπτυξη, η οποία σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει ως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ακριβώς τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης περιοχής.

Η φιλοσοφία της συμμετοχής

Παρά τις προθέσεις, συχνά τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης βασισμένα είτε στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού είτε σε άλλα εργαλεία, αποτυγχάνουν να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των φορέων όσο και των κατοίκων μιας περιοχής. Τις περισσότερες φο-

ρές αυτό συμβαίνει γιατί τα προτεινόμενα σχέδια δράσης γίνονται ερήμην των άμεσα ενδιαφερομένων.

Αντίθετα, η «Αγροτουριστική Α.Ε.», σε συνεργασία με εξειδικευμένα στελέχη και συμβούλους του υπουργείου Τουρισμού της Γαλλίας, προτείνει ένα νέο μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης με οδηγό τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τα «Πιλοτικά Προγράμματα Αγροτουριστικής Ανάπτυξης». Για πρώτη φορά στην Ελλάδα αυτό το μοντέλο εφαρμόστηκε στο νομό Ρεθύμνου, σε συνεργασία με τη Νομαρχία και υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Περιφέρειας Κρήτης.

■ ΣΥΝΕΧΙΣΤΕ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2

Ο Αγροτουρισμός στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης

Ιδιαίτερα θετικές εντυπώσεις άφησε η συμμετοχή της Αγροτουριστικής στη φετινή Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Συμμετέχοντας στο περίπτερο του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, ολοκλήρωσε την εικόνα του τουριστικού προϊόντος που παρέχει σήμερα η χώρα. Άλλωστε, το συγκεκριμένο περίπτερο δεν πέρασε απαρατήρητο, αφού βραβεύτηκε άλλη μια χρονιά. Ένας καλαίσθητος χώρος, στον πρώτο όροφο της αίθουσας «Αιμίλιος Ριάδης», στήθηκε για να υποδεχτεί τους επισκέπτες αλλά και να αναδείξει τη «χώρα των μύθων». Όλοι οι οργανισμοί του υπουργείου – Ο.Ε.ΟΤ, Ο.ΤΕΚ, η Ε.Τ.Α, το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο – ήταν επίσης δυναμικά παρόντες.

Πολύ εντυπωσιακά ήταν τα νέα ενημερωτικά έντυπα της Αγροτουριστικής, τα οποία διανεμήθηκαν μαζί με το νέο CD Rom «Περπατήστε την Ελλάδα», στο οποίο παρουσιάζονται 30 περιπατητικές διαδρομές σε όλη τη χώρα, με πληροφορίες πολιτιστικές - ιστορικές και προ-

τάσεις καταλυμάτων. Σημαντικές πωλήσεις είχε επίσης και το βιβλίο που μόλις εξέδωσε η εταιρεία με τίτλο «Επιχειρήστε... Αγροτουριστικά».

Τα στελέχη της Αγροτουριστικής υποδέχτηκαν εκατοντάδες επισκέπτες, τους ενημέρωσαν σχετικά με τα μέρη όπου μπορούν να κάνουν αγροτουρισμό ή τουρισμό υπαίθρου, τις νέες δράσεις της εταιρείας και τα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Από το μεγάλο διαγωνισμό της «Αγροτουριστικής», αναδείχθηκαν 10 τυχερά ζευγάρια που κέρδισαν από ένα Σαββατοκύριακο σε παραδοσιακούς ξενώνες σε όλη την Ελλάδα: οι Μπραζιτικού Στέλλα (Θεσσαλονίκη), Τσακόλη Μαρία (Θεσσαλονίκη), Γεωργιάδου Αγγελική (Φλώρινα), Χαλκιά Αγγελική (Θεσσαλονίκη), Παπαδόπουλος Δημήτριος (Θεσσαλονίκη), Κόγκας Παντελής (Θεσσαλονίκη), Κόφτης Γιώργος (Θεσσαλονίκη), Κασάτης Ευάγγελος (Θεσσαλονίκη), Καβαβάδα Δήμητρα (Εδέσσα).

ΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΠΑΝΙΑ ΤΟΠΙΑ

Η Πελοπόννησος... με άλλα μάτια

Μια διαφορετική ματιά στη φύση, τα αξιοθέατα και τη φιλοξενία των επτά νομών της Πελοποννήσου, μέσα από τους παραδοσιακούς τους ξενώνες, τα ανακαινισμένα αρχοντικά τους και τα αγροτουριστικά καταλύματα, επιχειρεί ο Οδηγός Αγροτουριστικών Καταλυμάτων Πελοποννήσου, που εκδόθηκε και κυκλοφορεί από την Αγροτουριστική. Κάθε νομός παρουσιάζεται με τοπία σπάνιας ομορφιάς, αρχαιολογικούς χώρους, βιότοπους, αρχιτεκτονικούς και καλλιτεχνικούς θησαυρούς αλλά και τοπικά έθιμα και εκδηλώσεις. Την περιγραφή των νομών συμπληρώνουν προτάσεις της Αγροτουριστικής για επισκέψεις σε αξιοθέατα, ψαχαγωγία, δραστηριότητες στην ύπαιθρο, παιδικό φαγητό και παραδοσιακά προϊό-

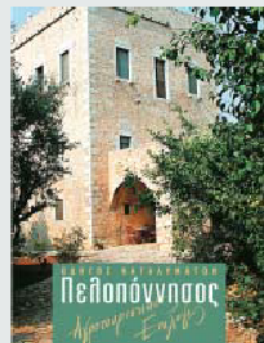
να, βασισμένες σε επιτόπια έρευνα. Κυρίως, προτείνονται καταλύματα, προσεκτικά επιλεγμένα, με γνώμονα την ιδιαιτερότητά τους, την υψηλή αισθητική και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών φιλοξενίας. Οι ξενώνες περιγράφονται αναλυτικά και αναδεικνύεται όχι μόνο η παροχή υπηρεσιών αλλά και η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα, αισθητική και ιστορία τους.

Ο οδηγός αυτός, πλούσιος σε φωτογραφίες και τυπωμένος με υψηλή αισθητική, είναι ο πρώτος μιας σειράς οδηγιών της «Αγροτουριστικής Α.Ε.», όπου παρουσιάζουν τις σπάνιες ομορφιές της ελληνικής γης, πέρα από τις εθνικές οδούς, τις μεγάλες πόλεις και τα γνωστά τουριστικά θέρετρα.

«Βασισμένοι στην κεντρική φιλοσοφία

της Αγροτουριστικής, που θεωρεί την προστασία και την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς και της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου την πιο υγιή βάση για την ανάπτυξη του τουρισμού αλλά και την αναζωογόνηση της περιφερειακής Ελλάδας, οι νέοι αυτοί οδηγοί της Αγροτουριστικής προτρέπουν τον Έλληνα αναγνώστη να ανακαλύψει ξανά τον τόπο του και, μέσα από αυτόν, την ίδια την ταυτότητά του», αναφέρει μεταξύ άλλων στον πρόλογο της κ. Μπριγκίττα Παπασταύρου, πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της Αγροτουριστικής.

Ο οδηγός κυκλοφορεί και στην αγγλική γλώσσα, και πωλείται στα βιβλιοπωλεία στην τιμή των 22 ευρώ. Διατίθεται και από τα γραφεία της Αγροτουριστικής.

Μηνιαία έκδοση της Αγροτουριστικής Α.Ε , τεύχος 2, Σεπτέμβριος 2005

Η νέα
τουριστική
Ελλάδα

Η κρίση του μαζικού τουρισμού είναι διεθνές φαινόμενο. Στην υπόλοιπη Ευρώπη η τάση εδώ και αρκετά χρόνια ευνοεί την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού της υπαίθρου. Ο σύγχρονος, με υψηλές απαιτήσεις τουρίστας αποζητά ένα συνολικό πακέτο παροχής ποιοτικών υπηρεσιών και υποδομών, όχι σε ένα οποιοδήποτε, απρόσωπο περιβάλλον, αλλά σε χώρες και περιοχές με μοναδικά στοιχεία φυσικής ομορφιάς, παραδοσιακής ταυτότητας, πολιτισμού και ιστορίας.

Το σύγχρονο μοντέλο αγροτουριστικής - εναλλακτικής ανάπτυξης που εκφράζει και προωθεί η «Αγροτουριστική» είναι αυτό που έφα καθιερώθηκε στην Ευρώπη: αποβλέπει στην ολιστική ανάπτυξη ενός τόπου και προβλέπει ολοκληρωμένες δράσεις, βασισμένες στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της κάθε περιοχής, με στόχο τη συνδυασμένη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Με άλλα λόγια, ο «ολιστικός αγροτουρισμός» στον οποίο πιστεύουμε αποτελεί βασικό μοχλό βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης.

Οι τουρίστες σήμερα στρέφονται στον εναλλακτικό τουρισμό αναζητώντας μια φυγή από την καθημερινότητα αλλά και από τα απρόσπευτα των διακοπών. Μια επιστροφή στη φύση και τον εαυτό τους! Στον τουρισμό υπαίθρου καταφεύγουν όλα εκείνοι που, στην εποχή της μαζικότητας, αναζητούν το ξεχωριστό, το ιδιαίτερο. Η Ελλάδα διαθέτει μια μοναδική πακλιά φυσικών καλλόνων, που συνδυάζονται με μια πολύμορφη ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά. Το κλίμα και οι σχετικά μικρές αποστάσεις συμβάλλουν επίσης στη διαμόρφωση ενός φιλικού περιβάλλοντος για τον ξένο τουρίστα που θέλει να ξεφύγει από την πεπατημένη του μαζικού τουρισμού. Είμαστε, πράγματι, μια χώρα στην οποία μπορεί να αναπτυχθεί ένα ασύγκριτο αγροτουριστικό προϊόν. Η Ελλάδα των παρθένων βουνών, των μαγικών μοναστηριών, των σπένων Λουλουδιών και βοτάνων, της ζωντανής παράδοσης και της ζεστής φιλοξενίας είναι μια χώρα ουσιαστικά άγνωστη - την οποία ο ξένος (αλλά και ο Έλληνας) τουρίστας δεν ξέρει, όμως αξίζει να γνωρίσει. Θεωρώ ότι αυτή η «άλλη Ελλάδα» αντιπροσωπεύει το μέλλον του ελληνικού τουρισμού...

Μαριέττα Παπαιοάνου

1ο ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ

Νέος θεσμός για την προβολή της άγνωστης Ελλάδας

Το 1ο Πανευρωπαϊκό Αγροτουριστικό Φόρουμ πραγματοποιήθηκε στην πόλη των Ιωαννίνων (στο ξενοδοχείο «du Lac»), στις 16-17 Ιουνίου 2006, με τη συμμετοχή δημοσιογράφων μεγάλων Μέσων Ενημέρωσης από δέκα ευρωπαϊκές χώρες, Ελλήνων δημοσιογράφων καθώς και ειδικευμένων στον τουρισμό της υπαίθρου ταξιδιωτικών πρακτόρων από όλη την Ευρώπη. Στόχος του Φόρουμ -το οποίο αποτελεί μια πρωτοβουλία της «Αγροτουριστικής», υπό την αιγίδα του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, με συνδιοργανωτές την Περιφέρεια Ηπείρου και τη Νομαρχία Ιωαννίνων- είναι η προβολή και προώθηση του αγροτουριστικού μας προϊόντος στην Ελλάδα και το εξωτερικό αλλά και η προσέλκυση επενδύσεων στο χώρο του αγροτουρισμού.

Οι εισηγήτες αναφέρθηκαν στην παρουσία του αγροτουρισμού, την ανάπτυξη και τις προοπτικές του σε τρεις Περιφέρειες: Ηπείρου, Πελοποννήσου και Θεσσαλίας, ενώ η όλη εκδήλωση συνδυάστηκε με εκθέσεις τοπικών καταλυμάτων και προϊόντων και επισκέψεις/περηγήσεις στα μαγευτικά χωριά της Ηπείρου και τον αρχαιολογικό χώρο της Δωδώνης.

Προς ένα νέο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης

Κηρύσσοντας την έναρξη των εργασιών του φόρουμ η υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης κ. Φάνη Πάλλη-Πετραλιά υπογράμμισε μεταξύ άλλων:

«Το 1ο Πανευρωπαϊκό Αγροτουριστικό Φόρουμ ανοίγει μια νέα σελίδα στην ήδη εντυπωσιακή ανάπτυξη του αγροτουρισμού στη χώρα μας. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια ο αγροτουρισμός ήταν ένα τουριστικό μοντέλο άγνωστο στην Ελλάδα.

Σήμερα αποτελεί έναν από τους πιο ελπιδοφόρους παράγοντες προόδου για την ελληνική τουριστική δραστηριότητα και ασφαλώς για την ισόρροπη ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου. Αποτελεί την ανθρώπινη διάσταση του τουρισμού, σε αντίθεση με την εμπνευματοποίηση και τη μαζικοποίηση. Δεν υπονοείται από τις ανάγκες της αγοράς ούτε υποτάσσεται σ' αυτές. Ο αγροτουρισμός είναι ο κατεξοχήν τουρισμός με ανθρώπινο πρόσωπο.

Ο αγροτουρισμός εισάγει μια διαφορετική κουλτούρα στον τουρισμό, στην ποιότητα των ανθρώπινων αναγκών, στον ελεύθερο χρόνο, στον πολιτισμό, στην επικοινωνία.

Επανακαθορίζει τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό, πολιτιστικό, κοινωνικό περι-

Η Μονή Τσοούκα, η οποία υπάγεται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, παρέθεσε ένα πλούσιο παραδοσιακό γεύμα προς τιμή των Ελλήνων και των ξένων αναγλυτών

βάλλον. Πάνω απ' όλα συμβάλλει στη βιωσιμότητα του ανθρώπου με τη φύση και κατ'επίκταση με τον ίδιο του τον εαυτό. Η χώρα μας οφείλει να επανακαθορίσει τη σχέση της με τον τουρισμό, με την τουριστική ανάπτυξη, με τα νέα τουριστικά προϊόντα.

Οφείλει να αντιληφθεί ότι δεν μπορεί να προσδοκά τουριστική ανάπτυξη ακολουθώντας ξεπερασμένες συνταγές.

Οφείλει να ακολουθήσει μια νέα τουριστική πολιτική, στο επίκεντρο της οποίας θα βρισκονται η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει, η αναβάθμιση των κορεσμένων τουριστικά περιοχών, η ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη ο τουρισμός της υπαίθρου αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης. Ο τουρισμός της υπαίθρου στην Ελλάδα μπορεί να συνδέεται σε μια περιοχή με την ορεινότητα, σε κάποια άλλη με τα θαλάσσια σπορ και σε κάποια τρίτη περιοχή με την περήγηση σε αρχαιολογικούς χώρους. Η σημαντική ανάπτυξη του αγροτουρισμού μέχρι σήμερα και οι ελπιδοφόρες προοπτικές του στο μέλλον επιβεβαιώνουν την εκτίμηση ότι η Ελλάδα μπορεί να προχωρήσει πέρα από το μονοσήμαντο μοντέλο του ήλιου και της θάλασσας και να γίνει ένας κορυφαίος τουριστικός προορισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο για όλους τους μήνες του χρόνου».

Ανακαλύπτοντας την «άλλη Ελλάδα»...

Στο χαιρετισμό της η πρόεδρος και διευθύντρια συμβουλίας της «Αγροτουριστικής» κ. Μπριγκίττα Παπατσιμού τόνισε:

«Φιλοξενία μας είναι με το φόρουμ αυτό να καθιερώσουμε ένα νέο θεσμό, που έλκει από το δυναμικό αναπτυσσόμενο χώρο του ελληνικού αγροτουρισμού - τουρισμού υπαίθρου.

Φιλοξενία μας είναι να σας ξεναγήσουμε σε μια Ελλάδα που δεν είχατε φανταστεί - και η οποία θα σας μείνει αξέχαστη!

Βασική προτεραιότητα της κυβέρνησης που ανέλαβε το Μάρτιο του 2004 είναι η ανάπτυξη και προβολή του τουρισμού της υπαίθρου, του αγροτουρισμού και όλων των ήπιων μορφών τουρισμού. Μέσα από αυτές αναδεικνύεται ένα άλλο τουριστικό πρόσωπο της Ελλάδας, ουσιαστικά άγνωστο στους περισσότερους ξένους επισκέπτες.

Η «Αγροτουριστική», εταιρεία δημοσίου συμφέροντος, που λειτουργεί σε άμεση συνάρτηση με το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, είναι ο φορέας υλοποίησης του σχεδιασμού για την ανάδειξη του τουριστικού αυτού προϊόντος - νέου για την Ελλάδα, αλλά γνωστού και καταξιωμένου εδώ και δεκαετίες στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Στόχος μας είναι:

- η προσέλκυση υψηλού επιπέδου τουριστών αλλά και υψηλού επιπέδου επενδυτών, στην Ελλάδα του αγροτουρισμού και των νέων μορφών τουρισμού. Και πεποίθησή μας είναι ότι

- η Ελλάδα μπορεί να κατακτήσει μια προνομιακή θέση στο χάρτη του ευρωπαϊκού και του διεθνούς αγροτουρισμού. Σκοπός της πρόκλησής μας είναι να γνωρίσετε από κοντά μια πανέμορφη, αλλά άγνωστη περιοχή, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και παράδοση της, την ιστορία και τους ανθρώπους της. Με όχημα τον τουρισμό υπαίθρου και αφετηρία την Ηπειρο, σας καλούμε να γνωρίσετε την «άλλη Ελλάδα»!

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ISSN: 1790-4463 - Μηνιαία έκδοση - Τεύχος 10 - Ιούνιος 2006

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε., Νηρς 2 Σύνταγμα 106 63, Αθήνα, τηλ: 210 3314117, fax: 210 3220223, e-mail: info@agrotour.gr, site: www.agrotour.gr

ΕΚΔΟΤΡΙΑ: Μπριγκίττα Παπατσιμού, πρόεδρος-διευθύντρια συμβουλίας ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: Έλλη Σβάρνα

Στην Κεντρική Πελοπόννησο χτυπούσε η καρδιά του αγροτουρισμού το διήμερο 9 και 10 Δεκεμβρίου. Στις Καρυές Λακωνίας διοργανώθηκαν Σεμινάρια Κατάρτισης Επαγγελματιών Εστίασης και Κατάλυσης με τίτλο «Αγροτουρισμός, Γαστρονομία και Εστίαση» και παράλληλες εκδηλώσεις στην περιοχή του Πάρωνα, από το Κέντρο Στρατηγικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ», με τη συμμετοχή της Αγροτουριστικής και εισηγητών από άλλες τρεις χώρες της Μεσογείου (Γαλλία, Κύπρος, Τουρκία), στις οποίες αναδείχτηκε τόσο ο αγροτουρισμός, όσο και η γαστρονομία και τα τοπικά προϊόντα.

Το Σάββατο 10 Δεκεμβρίου στις Καρυές η πρόεδρος της Αγροτουριστικής κα. Μπριγκίτα Παπασταύρου ήταν η κεντρική ομιλήτρια με θέμα «Το μέλλον είναι Αγροτουρισμός», όπου παρουσίασε στους τοπικούς επιχειρηματίες τον τρόπο με τον οποίο η περιφερειακή ανάπτυξη ενισχύεται μέσω του αγροτουρισμού. Την ίδια μέ-

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΑΚΩΝΙΑ

Γαστρονομία και αγροτουρισμός

ρα έλαβαν χώρα εκδηλώσεις σε όλη την περιοχή του Πάρωνα, που περιλάμβαναν περιήγηση στα χωριά Βαρβίτσα, Βαμβα-

κού και Παλούδροσο (Τοϊντζάνα), όπου παρουσιάστηκε η σημαντική αγροτουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Επίσης δόθηκε

γύμα στο Κοινοτικό Κτίριο των Καρυών, σε μια προσπάθεια για την αγροτουριστική ανάδειξη της περιοχής, με φανήτα από τέσσερις χώρες της Μεσογείου και με τοπικά παραδοσιακά προϊόντα και εδέσματα, ώστε να τονιστεί η σύνδεση των γεύσεων και των παραδόσεων στις χώρες της Μεσογείου.

Είχε προηγηθεί την Παρασκευή 9 Δεκεμβρίου παρουσίαση των επενδύσεων αγροτουρισμού στον Πάρωνα και των τοπικών δικτύων της περιοχής καθώς και του τοπικού συμφώνου ποιότητας. Η κα. Στέλλα Ασκήλη, στελέχος της Αγροτουριστικής, παρουσίασε τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και λειτουργεί μια αγροτουριστική επιχείρηση.

Τις ίδιες ημέρες διοργανώθηκε σεμινάριο με θέμα τον ονοματορισμό στη Νεμέα και στα οινοποεία της περιοχής. Συμμετείχαν επίσης επιχειρηματίες και γαστρονόμοι καθώς και ονοποιοί από τις προαναφερθείσες χώρες της Μεσογείου.

Ο Αρόλιθος της κρητικής παράδοσης

Ο ΑΡΟΛΙΘΟΣ αποτελεί ένα λαμπρό παράδειγμα για το πώς η τοπική παράδοση και ο τουρισμός θα μπορούσαν να συνυπάρξουν αρμονικά και να αποτελέσουν κίνητρο διάδοσης και συνέχειας της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Πρόκειται για μια οικογενειακή επιχείρηση με τη μορφή ενός παραδοσιακού κρητικού χωριού. Βρίσκεται μόλις 11 χλμ. έξω από το Ηράκλειο, στον παλιό εθνικό δρόμο Ηρακλείου - Ρεθύμνου. Χτισμένος στην πλαγιά ενός βουνού, μέσα στο άγριο κρητικό τοπίο, αποτελεί σταλίδι στο χάρτη της κρητικής φύσης, θυμίζοντας στους παλαιότερους αναμνήσεις από τον τρόπο ζωής τους και δείχνοντας στους νεότερους την απλότητα και την ομορφιά του παρελθόντος. Ο ΑΡΟΛΙΘΟΣ (πρόκειται για λέξη από το κρητικό λεξιλόγιο η οποία σημαίνει τη λακούβα του βράχου που συγκεντρώνει το νερό της βροχής) θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παράλληλα ως ένα τουριστικό συγκρότημα το οποίο αναπαριστά ένα κρητικό χωριό με διάφορα εργαστήρια κρητικών τεχνών, δύο παραδοσιακά σπίτια, ξενοδοχείο, εστιατόριο, ταβέρνα, καφετέρια και καφενείο όπως επίσης και εκκλησία για γάμους και βαφτίσια.

Στην έκθεση των υφαντών, το μεγαλύτερο κατάστημα του χωριού, οι επισκέπτες μπορούν να δουν τους κρητικούς αργαλειούς, τα πατροπαράδοτα υφαντά, τα κεντήματα και τα πλεκτά που οι Κρητικές νοικοκυρές χρησιμο-

ποιούσαν για να στολίσουν τα σπίτια τους. Στον ίδιο χώρο υπάρχουν κεραμικά, ασημικά, σκαλιστά έπιπλα και αντίκες.

Μοναδική ευκαιρία για τους επισκέπτες αποτελούν τα δύο παραδοσιακά σπίτια, τα οποία αναπαριστούν τη μορφή των σπιτιών της Κρήτης τον περασμένο αιώνα. Επίσης έχει προστεθεί το εργαστήριο αγγειοπλαστικής, όπου οι τεχνίτες εργάζονται και κατασκευάζουν τα προϊόντα που προσφέρουν προς κατανάλωση.

Μετά το οδοιπορικό στα γραφικά στενάκια του ΑΡΟΛΙΘΟΥ οι επισκέπτες μας μπορούν να ξεκουραστούν στο καφενείο ή την καφετέρια. Ακόμη, στο εστιατόριο διοργανώνονται οι περίφημες κρητικές βραδιές με μουσικο-χορευτικό συγκρότημα το οποίο παρουσιάζει χορούς και τραγούδια από την Κρήτη και όλη την Ελλάδα.

Το ξενοδοχειακό τμήμα φιλοξενεί επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Ένα μέρος του έχει ανακαινιστεί και προσφέρεται για διαμονή κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Η Μονή Αρκαδίου στο Πιλοτικό του Ρεθύμνου

Πολύ ενθαρρυντικές για την εξέλιξη του πιλοτικού προγράμματος ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο νομό Ρεθύμνης ήταν οι συναντήσεις με τις τοπικές αρχές, φορείς και επιχειρηματίες που πραγματοποιήσαν στελέχη της Αγροτουριστικής κατά τη διάρκεια δηήμερης επίσκεψής τους στο νομό. Σημαντική ήταν η συνάντηση με τον νομάρχη, ο οποίος ενημερώθηκε για την πορεία του έργου και επιβεβαίωσε την πρόθεσή του για ενεργό συμβολή και υποστήριξή του. Επίσης, προχωρεί δημιουργικά η συνεργασία με τους Δήμους Λαπιταίων, Γερασιόπων και Αρκαδίου, οι οποίοι αναδεικνύονται ως οι κύριοι πόλοι ανάπτυξης στην πρώτη φάση του προγράμματος, για να ακολουθήσουν και άλλες περιοχές που θα κριθεί ότι πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, έπειτα από συναντήσεις με τον ηγούμενο της Ιεράς Μονής Αρκαδίου και το δήμαρχο Αρκαδίου, φαίνεται ότι η ιστορική αυτή Μονή θα ενταχθεί στο σχέδιο αξιοποίησης και ανάδειξης της περιοχής ως βασικού πόλου έλξης επισκεπτών. Ζητήρο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα έδειξαν και μεγάλοι τουριστικοί πράκτορες του νομού με εμπειρία στο χώρο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι οποίοι επισήμαναν τις δυσκολίες που παρουσιάζονται στη στελέχωση τέτοιων προγραμμάτων, καθώς επίσης και η Ένωση Ξενοδοχείων, οι οποίοι βλέπουν το πρόγραμμα ως σημαντική ευκαιρία για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος τους και αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους σε διεθνές επίπεδο.

Μάνια Μντισίδη

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα στοιχεία του γεωφυσικού χάρτη της Ελλάδας δίνουν σε ποσοστό σχεδόν 2/3 του εθνικού μας χώρου ως εκτάσεις ορεινές και ημιορεινές, γεγονός που «επιβεβαιώνουν» και οι στίχοι του νομπελίστα ποιητή μας Γιώργου Σεφέρη: «Ο τόπος μας είναι κλειστός όλο βουνά / που έχουνε σκεπή τον χαμηλό ουρανό / μέρα και νύχτα/...» (βλέπε ακόλουθο Πίνακα).

Γεωφυσικός Χάρτης της Ελλάδας (2003)

	Έκταση σε στέμματα	%
Γεωργικές καλλιέργειες	39.638.500	30.3
Μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις	32.421.400	24.5
Δάση	25.124.180	19.0
Χορτολιβαδικές εκτάσεις	17.555.073	13.2
Άγωνα δάση	7.348.513	5.5
Αλπικές εκτάσεις	4.400.577	3.3
Φρυγανότοποι	2.773.135	2.1
Έλη, λίμνες, ποταμοί	2.728.620	2.1
ΣΥΝΟΛΟ	131.989.998	100.0

Στη δεκαετία του 1960 από το σύνολο των 11,615 οικισμών της χώρας, οι 1.091 (9,4%) ήταν ορεινοί και οι 5,545 (48,0%) ήταν ημιορεινοί, γεγονός που σημαίνει πως το 57,4 % των οικισμών της χώρας βρίσκονταν ή και είναι ακόμα «πάνω στα βουνά».

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ και του ΕΟΤ, το 2001 αφίχθησαν στην Ελλάδα 14.033.378 τουρίστες, έναντι 13.567.453 το 2000 (αύξηση 7,16%) και 9.782.061 το 1996. από αυτούς, σχεδόν το 80 % κατέφθασε αεροπορικώς, ενώ το 60 % ταξίδεψε με πτήσεις τσάρτερ. Το έτος 2000, το 68 % των τουριστών προερχόταν από χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικότερα το 20 % από την Αγγλία, το 17,6 % από τη Γερμανία, το 6 % από την Ιταλία, το 4,8 % από την Ολλανδία και το 4,5 % από την Αυστρία, ενώ από τις ΗΠΑ προερχόταν το 1,6 % των τουριστών. Το 2001 οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών υπολογίστηκαν σε 61.567.209. από αυτές, οι 14.983.243 έγιναν από ημεδαπούς και οι 46.636.293 από αλλοδαπούς, ενώ η αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε σχέση με το 2000 ήταν μόλις 0,43 %. Επομένως, προκύπτει το συμπέρασμα ότι, τη χρονιά αυτή, παρότι κατέφτασαν περισσότεροι τουρίστες, αυτοί διανυκτερεύουν, κατά μέσον όρο, λιγότερο. Ένα ακόμα σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι οι Έλληνες τουρίστες πραγματοποίησαν ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (σχεδόν το 25%) του συνόλου των διανυκτερεύσεων.

Το 2001 καταγράφηκαν στην Ελλάδα 8.209 ξενοδοχεία και 601.034 διαθέσιμες κλίνες· το 1997 καταγράφηκαν 7.594 ξενοδοχεία και 561.068 κλίνες· το 1990

καταγράφηκαν 6.423 ξενοδοχεία και 423.660 κλίνες· το 1961 καταγράφηκαν 1.873 ξενοδοχεία. Επίσης, το 2001 υπήρχαν 351 κάμπινγκ με 30.643 θέσεις κατασκήνωσης και 949 οικίσκους, ικανά να φιλοξενήσουν συνολικά 94.776 άτομα. Ακόμη υπολογίστηκε ότι υπήρχαν περίπου 450.000 κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια με άδεια και αρκετές χιλιάδες κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια χωρίς άδεια. Τέλος, υπολογίστηκε ότι, την ίδια χρονιά, στην Ελλάδα υπήρχαν περισσότερα από 4.500 τουριστικά γραφεία, πάνω από 5.000 τουριστικά λεωφορεία και 15.000 σκάφη αναψυχής.

Το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα το 2000 ανήλθε σε 9.221,1 εκατ. Δολάρια ΗΠΑ και η Ελλάδα κατετάγη, ανάμεσα στις χώρες όλου του κόσμου, 10η σε εισπράξεις. Ο τουρισμός συμβάλλει περίπου στο 10% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και απασχολεί άμεσα ή έμμεσα 400.000 άτομα.

Σημαντική ανάπτυξη έχουν γνωρίσει και οι σπουδές στον τομέα του τουρισμού, καθώς λειτουργούν τμήματα τουριστικών επιχειρήσεων αλλά και τμήματα τουριστικών επαγγελματιών στα ΤΕΙ διαφόρων πόλεων όπως Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Λάμια, Πάτρα, Λάρισα.

Τα κυριότερα προβλήματα του τουρισμού στην Ελλάδα είναι η μεγάλη συγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας σε ορισμένες περιοχές (με πολλαπλές συνέπειες στο περιβάλλον, στην απασχόληση αλλά και στο ίδιο το τουριστικό προϊόν), η εποχικότητα της δραστηριότητας και η ανεπάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών. (πηγή: βιβλίο Έξαρχος Γεώργιος Αγροτουρισμός, Ηράκλειο 2003, σελ 241-242)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εγκυκλοπαίδεια ΚΟΣΜΟΣ, τόμος 28^{ος}, Θεόδωρος Γ. Κοντέος, Εκδοτικός Οργανισμός Θεσσαλονίκη
- Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ, τόμος 29, Εκδόσεις «ΔΟΜΗ» ΑΕ, Εκδόσεις 2005
- Σημειώσεις Βασιλείου Ρούλα–Αρχές Τουρισμού
- Σημειώσεις Κερασιώτης-Τουρισμός και Οικονομία
- Σημειώσεις Γεώργιος Έξαρχος-Αγροτουρισμός

Διευθύνσεις Internet:

- ❖ <http://www.gnto.gr>
- ❖ www.multimedia-saiforthnet.gr
- ❖ www.in.gr
- ❖ www.agrotourism.gr
- ❖ www.geocities.com
- ❖ www.chiosnet.gr
- ❖ www.anthropos.gr
- ❖ www.lasithinet.gr
- ❖ www.agrotravel.gr
- ❖ www.tanea.dolnet.gr
- ❖ www.tourismmuseum.gr